BARIŞ BIÇAKÇI

Herkes herkesle dostmuş gibi...

İLETİŞİM

BARIŞ BIÇAKÇI 1966'da Adana'da doğdu. Hüseyin Kıyar ve Yavuz Sarıalioğlu ile birlikte, Ocak 1994 ve Ekim 1997 tarihlerinde iki şiir kitabı yayımladı.

İletişim Yayınları 627 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 90
ISBN 975-470-814-2
© 2000 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2000, İstanbul (1000 adet)

EDİTÖR Can Soytemiz-Murat Gültekingil
KAPAK Fatoş Gencosman
KAPAK İLLÜSTRASYONU Cemil Cahit Yavuz-İbrahim Keleş, detay
KAPAK FİLMİ Diacan Grafik
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Asena Günal
MONTAJ Şahin Eyilmez
KAPAK BASKISI Sena Ofset
İÇ BASKI ve CİLT Şefik Matbaası

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34400 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

BARIŞ BIÇAKÇI

Herkes Herkesle Dostmuş Gibi...

iletişim

TABİİ o zaman alnındaki bu çizgi yoktu, saçları böyle terlemiyordu.

Saçlarım terlemiyordu, diye düşündü. Şapkasını siperliğinden tutup hafifçe kaldırdı, indirdi: Kutsal serinlik. O zaman da böyleydi güneş, böyle biraz yere yakın, yaprakların arasından, onlarla birlikte. Sokulgan.

Maltepe pazarından almışlardı, açık kahverengiydi. İnik olduğu için bir şey anlaşılmıyordu. "Dikişlerine bir de supabına bakacaksın." demişti Abidin; bakmışlardı. İkisi aynı anda tutup parmaklarıyla bastırarak. Sağlam görünüyordu. Anıttepe'deki bir bisikletçide şişirtmişlerdi. Köpeği sevmeye kalkmıştı Abidin, yaklaşınca yerinden fırlayıp havlamıştı. Kocaman bir şeydi, zincirle bağlıydı. Zincirle bağlı.

"Dolar mı, mark mı bu kuyruk?"

İrkildi. Arkasına baktı, ne diyeceğini bilemedi.

"Ben mark... ama fark etmiyor galiba."

Utandı. Kulakları yandı. "Sen de say," demişti komutan, "eksik olmasın." Kendisi sayarken komutan, hesap makinesi ile kaç mark ettiğini hesaplamıştı, kıllı ince parmaklarıy-

la, tırnakları iyice dibinden kesilmiş.

Murat da şubedeki o eski makine ile bu tür hesaplar yapıyordu. Kirli yeşil renkte, Facit marka bir hesap makinesi. Evrak dolaplarından birinin içinde duruyordu. "Ayda yüz dolar biriktirsem..." derdi Murat ve hesap makinesinin metal kulağını bükerdi; rakamlar yukarı sıçrardı, aşağı inerdi. Olmayacak şeyler.

Elini yüzünde gezdirdi. Kendi yüzü de Murat'ınki gibi miydi? Patlak, geniş, ev sahibi gibi ama hiçbir ruh hali konaklayamaz orada. Dudaklarını öne uzata uzata, ağzının içinde bir şey varmış gibi konuşuyordu Murat; gözlerini kısarak, kısarak önemli bir şey söylüyormuş gibi.

Bacak kaslarını sıkıp bıraktı. Kimse görmese onu burada, sokağın ortasına taşmış döviz kuyruğunda. Cebindeki para destesini yokladı. İkiye katlanmış. Kabarık. Parmaklarını yuvarlak kat yerinde gezdirdi. "Beş yüz altmış mark." Onlar için, hiç durmadan para biriktirenler için ne kadar kolay. Beş mark, on mark... "Beş yüz altmış mark." demişti komutan, gözleri yeşil. Oğlu çok benziyordu kendisine. O açmıştı kapıyı. Uzattığı baklava paketini bir şey demeden almıştı. "Bunu baban gönderdi." Ben ayakçı asteğmen Burhan Enginova. A.A. Burhan Enginova.

Sıra çok yavaş ilerliyordu.

Topu şişirtince çocuk gibi sevinmişlerdi Abidin'le. Sokaklarda paslaşa paslaşa lisenin bahçesine gitmişlerdi. Kimse yoktu. Diğerleri gelene kadar Abidin orta yapmış kendisi de boş kaleye şut çekmişti. "Gelişine vur!" diyordu Abidin. Gelişine vuruyordu. Neredeydi şimdi? Kamil fotoğraflarını çekmişti o gün. Maçtan önce. Topu Abidin tutuyordu, çömelmiş. Neredeydi şimdi? Koridordaki telefondan aradığında, "Kıstırılmış bir hayvan gibiyim Abidin." diyecekti. Nöbete kalıyordu o gece. Ama "Seninle konuşmak istedim." demişti. Abidin saldırganlaşıyordu böyle durumlarda, ken-

disinden bir şey istendiğinde, belirsiz bir şey, varlığı mesela, dostluğu... Zırvalardı bunu hissettiğinde. Zırvalamıştı. Oysa ne kadar da ihtiyacı vardı! Kutsal dostluk.

Annesi bir gün, Abidin'in babasının ne iş yaptığını sormuştu. Sesi, bakışları, şöyle bacak bacak üstüne atıp oturuşu hiç değişmiyordu. Cumartesi doğum günü... İngilizceden İngilizceye bir sözlük alacaktı. Onunla doğru dürüst konuşamazken bir de İngilizce konuşmak... Şimdi bir de bu! Bir gece odasında oturmuş akvaryumunu seyrederken, kapıyı açmış "Would you mind if I open the door?" demişti, yüzünde genç kızlık fotoğraflarından bildiği bir ifadeyle. O ifadeyle. İki ayrı nokta olsalar, haritada iki ayrı, uzak nokta, aralarında nehirler, dağlar, okyanuslar falan olsa... Daha rahat, daha rahat severdi. (Coğrafya herkese iyi gelir.) Böyle olsun istiyordu. Geçmiş de o zaman gerçekten geride kalır belki.

"Senin şanssızlığın bu." demişti Abidin. Lahmacun yiyorlardı, Bahçeli'deki şu küçük yerde. Arada sırada susup ustanın hamur açışını, un serpişini, fırında yanan odunları seyrediyorlardı. Kutsal ateş.

Canı lahmacun çekti. İş biraz daha uzarsa, öğle yemeğini dışarıda yiyecekti. Bunu çoktan hak etti. Komutan belki de parayı alıp kaçtığını düşünür. Baklavayı da alıp kaçsaydı. Çevresine bakınıp belli belirsiz güldü. Mutlaka gün yapacaktır karısı. Başka komutanların karılarıyla birlikte. Yapışık. Bütün düşmanlar birbirine yapışık.

"Bizimkiler çabuk kaynaştı." Böyle söylemişti Derya, yanakları ve alnı parlak. Güneş kremi. Çünkü güneş kremi. Kumsalda oturmuş kitap okuyordu. "Bu son!" diyerek gelmişti. Devlet dairesi kampı. Devlet dairesi. Kamplarda öyle olmaz mı: Anneler babalar birbirlerini bulur. Kendinden söz etmeye herkes bayılır. Onlar da kendilerinden söz ettiler. Annesi İngilizce kursunu anlatmıştı, sonra jimnastiği, haftada iki gün, üstelik uzman gözetiminde. Bir ara öfkeyle

koluna asılıp, "Örtüyü bırak Burhan!" demişti. Masa örtüsünün kenarını işaretparmağına sarıp duruyordu. Sonradan, o akşam çok sevimli olduğunu söylemişti Derya.

Şapkasını çıkardı, içerisi de epey kalabalıktı, kolunun altına sıkıştırdı. Bu yaşadığı şey, şimdi burası... Bu haksızlık... Bir hava kabarcığı su yüzeyine çıkıyor gibi. Demek bu kadar derinde keder. Öyle derinde ki ayaklarını göremiyor. Koyu mavi derinliğin içinde kendi çıplak çirkin ayaklarını. Derya dokunmak istemişti onlara. Korkmuş hemen kaçırmıştı kendi çirkin ayaklarını. "Ayakları severim ben, ama nedense çoğu insan utanır ayaklarından. Mesela başparmağından utanır, yamuktur çünkü. Belki tırnakları uzun ya da kirli, diye sıkılır. Kuzenim Zeynep de, ikinci parmağı başparmağından daha uzun diye takmıştı kafasına. Sandalet falan giyemezdi." Derya böyle rahat, şakıyarak konuşurken o, aptal aptal sırıtıyor, ayaklarını kuma gömmeye çalışıyordu. Kumsalda. Çıplaklığından, omuzlarındaki gülünç kıllardan utanırken.

Tabanlarını yerden kaldırmadan ayakkabılarının topuklarını birbirine vurdu birkaç kez. Önündeki adam dönüp şöyle bir baktı.

Konuşuyordu Derya. Herkes herkesle dostmuş gibi, değilse de hemen olabilirmiş gibi bütün engelleri bir hamlede aşarak, ama bunun için gerilecek bir mesafe olmalı, tabii bir de spor ayakkabılar, mümkünse eşofman, sağlıklı beslenme... Onunla alay etmek hoşuna gidiyordu, elinde bir tek bu vardı, kabuğunun içinde geçirdiği onca yıldan sonra, bir tek bu yeteneği kalmıştı.

"Uzun süre kapalı kalan kapıyı açsan da fayda etmez, içerideki hava yer değiştirmeden öylece kalır."

Derya ile görüştüğü bir günün gecesinde yazmıştı bunları. Onun bir arkadaşına gitmişlerdi, başkaları da vardı. Ne zaman yoklar ki! Büyük bir iştahla kendilerinden söz ediyorlardı onlar da. "Sevgimi dokunmadan anlatamam." demişti

içlerinden biri. Durmadan genellemeler yapıyorlardı: "Annenin iktidarına karşı çıkmak daha zordur." Sonra askerliğini Mardin'de yapan bir arkadaşlarından söz etmeye başlamışlar, birlikte bir mektup yazmaya karar vermişlerdi. Derya ile birlikte sadece dinlemiş ve seyretmişlerdi, ne mutlu ki!

Derya'nın günlüğünü okuduğunu söylediğinde, "Bütün kızların yazıları birbirine benzer," demişti Abidin, "peki imlası nasıl?" Tuhaf adamdı. Bazen korkardı ondan. "Bunun sonu ne biliyor musun Burhan?" diye sormuştu bir gün, Sakarya'da içmiş gece geç vakit eve dönüyorlardı. Kendi sorusunu kendi yanıtlamıştı: "Tek yumurta hüznü!" Burhan bunu duyunca anlamıştı Abidin'in neden söz ettiğini ve o gece bir daha aklından çıkmaz, imkânı yok çıkmaz.

"Şapkanız!" dedi birisi.

Eğilip şapkasını alırken, ondan daha hızlı davrandı "bunu annem görmedi" düşüncesi.

"Neden bu kadar çok psikoloji kitabı okuyorsun?" Abidin'e kalırsa insan kendini tanımak için edebiyat okumalıymış. Abidin öykü yazıyordu. Bir gün öykülerini yazdığı defteri göstermişti. Kareli büyük bir defterdi bu. Naylonla kaplıydı. Küçücük harflerle, özene bezene yazılmış sayfalarca öykü vardı içinde. Birini okutmuştu: Anlamayan Kadınlar. Genç bir çiftin öyküsüydü bu. Adam (Burhan bunun Abidin olduğunu düşünmüştü) ve kadın gezerlerken sokakta top oynayan çocukları görüyorlar. "Biriniz kaleye geçin de bir penaltı çekeyim." diyor adam. Bir çocuk kaleye geçiyor, adam penaltıyı çekiyor. Çocuk kurtarıyor. Sonra vedalaşıp gidiyorlar. Yolda kadın adama, topa daha hızlı vuracağını düşündüğünü söylüyor. Adamsa Burhan'a çok anlamlı gelen bir suskunlukla yanıtlıyor bunu. O öyküyü, öyküdeki o adamı çok sevmişti.

Kendi günlüğüne yazdıkları geldi aklına. General odalarının kapı önlerinde duran aynalı portmantoları yazmıştı bir gün. Neden orada durduklarını, hangi amaçla kullanıldıklarını.

Sonra şubedeki erkeklerin kadınlarla ilgili söylediği şeyleri yazmıştı. Hepsi de tek tarafı keskin bir zekânın ürünüydü. Çok uzun boylu olduğu için özel elbiseler diktiren, hiç evlenmemiş ve boyu da kısalmayacağına göre hiç evlenmeyecek olan Sevgi ablayı (şubedekiler "yanıyordur şimdi bu" diyorlardı onun için), ilkokuldayken amcasının Almanya'dan getirdiği hediyeleri, Cebeci'deki evlerinde yıllar önce annesi ile teyzesi arasında geçen bir konuşmadan hatırladıklarını; böyle şeyleri, yere düşen ve ne yöne gideceği belli olmayan atkestaneleri gibi sıçrayıp ilerleyen, sonunda da hiçbir yere varmayan şeyleri. Tabii bir de Belgin'i, oturduğunda güzel dizleri görünmesin diye eteğini çekiştiren, "Çalışmayı hiç sevmiyorum." diyen ve aslında "Kurtar beni, kurtar beni." diyen Belgin'i.

Elini saçında gezdirdi.

Pantolonunun paçaları kısa mı değil mi, diye göstermek istemişti Derya. Batı Sineması'nın önünde buluşmuş, bulvardan aşağıya doğru yürüyorlardı. Görsün diye biraz uzaklaşmıştı yürürlerken, arkadan gelen adamları fark etmemişti; neredeyse üstlerine çıkacaktı. Onun bu sakarlıklarında kendine yakın bir şey buluyor ve, çocukça bir istek ama, Derya'yı ömrünün sonuna dek koruma isteği duyuyordu.

"Korumak!" dedi kendi kendine, cebindeki parayı avuçladı.

Önündeki adama gelmişti sıra. Berbere yeni gittiği hemen anlaşılıyordu. Sabırsızlandı. Bir an önce şubeye geri dönmek istiyordu. Kim bilir o insanları da sevecekti belki bir gün, aradan yıllar geçince; kendi boylarından daha uzun olanları biçen bir tarım makinesinin üzerine kurulmuş bütün o insanları. Çünkü zamanla her şeyi sever insan, çünkü bir gün öleceğini anlar.

Önündeki adamın işi bitti. Biraz yana çekilip aldığı dövizi saydı. Sonra bir iki sarsak adım attı, paraları cüzdanına koydu, ama normalde koyduğu yere değil, ikiye katlayıp çıtçıtlı bölmeye. Şöyle bir bakındı çevresine (Hangi esnaf

korkmaz elinde parayla görünmekten?), kendine yol açarak dışarı çıktı. Kumrular Sokağı'na.

Derin bir nefes aldı. Hemen pasaja dönmek istemiyordu. Güvenpark'a doğru yürümeye başladı. Hemen dönmeyecekti. Arabaların, minibüslerin arasından koşarak karşıya geçti. Parkta arkasına yaslanabileceği bir bank bulup oturdu. Güneş dizlerine vuruyor, ağaçlar hafifçe sallandıkça beline kadar çıkıyordu.

Gece hiç uyumamıştı. "Salim bey dün gece pek uyuyamamış." Dönüp durmuştu yatakta. Bir ara karısını pencereden bakarken görmüş, neden kalktığını sormuştu. Birinin apartmanın kapısını gürültüyle çarpıp çıktığını söylemişti karısı; pencereyi açmış dört kat aşağıya bakıyordu. Dönüp duruyordu Salim. Bir bakıyordu karısı yatağa girmiş yanında yatıyor, bir bakıyordu yine pencerede. "Ne oldu?" diye soruyordu. "Adam parkta oturuyor." diyordu karısı. Hangi adam, hangi adamdı bu? "Bir adam işte," diyordu karısı, "ne güzel böyle çıkıp oturması tek başına." Oysa Salim uyuyamıyordu, dönüp duruyordu. Bir bakıyordu karısı yanında bir bakıyordu pencerede. "Neye bakıyorsun?" diye soruyordu. "Adam ağlıyor." diyordu karısı. Hangi adam, hangi adamdı bu? "Deminki adam canım," diyordu karısı, "bir şeyler söylüyor, konuşuyor." İnce bir erkek sesi duydu o zaman Salim, ısrarlı bir ses, acı çeken birinin sesi. "Tek başına mı, yalnız mı yani? Kendi kendine mi konuşuyor?" diye sordu Salim. "Evet," dedi karısı, "başını ellerinin arasına almış bankta oturuyor." Yanına çağırdı karısını. Gelip uzandı. İkisi sırtüstü yatıp ağlayan adamı dinlediler bir süre. Ayakuçlarından kalplerine doğru ilerleyen karanlığı hissederek. "Kimse gitmeyecek mi yanına?" diye sordu Salim, isyan edecek edemiyor. Oysa devam ediyordu ağlayan adam, karanlığı ayakuçlarından kalplerine doğru itiyordu. "Neden inip konuşmuyoruz ki?" diye sordu Salim. "Biz mi?" diye

karşılık verdi karısı, yerinden kıpırdamadan, kı-pır-da-ya-ma-dan. "Sarhoşsa konuşulmaz, sarhoşsa faydası olmaz... Salim bana öyle geliyor ki, yani öyle bir his işte içimde, bu adam karısını öldürüp çıkmış olabilir dışarı." Devam ediyordu ağlayan adam, birbirinin tıpatıp aynı beş katlı binalarla çevrili parkta oturmuş, ağlamaya devam ediyordu. "Kim olabilir?" diye sordu Salim. "Belki de en mutlu görünenlerden biridir." dedi sonra kendi kendine. "Şu altı numaradakiler mesela." Karısı onayladı, "Evet onlardan biri olabilir." Devam ediyordu ağlayan adam. "Şimdi de taşları savuruyor bak, duyuyor musun?" Susup dinlediler; susarlarsa, hareket etmezlerse çabuk biter diye düşündüler. Bu işkence çabuk biter. Sustular. Sonra adam da sustu. "Sustu!" dedi karısı, "Ses kesildi." Apartman kapısının gıcırtısını duydular. "Evine dönüyor." dedi karısı. Apartmanın içinde ayak sesleri yankılanıyordu. "Gidip kapıdan dinlesek mi?" diye sordu Salim. "Korkuyorum!" dedi karısı. Adam sanki zikzaklar çizerek, sanki bir duvara bir tırabzana yaslanarak, yavaş yavaş çıkıyordu merdivenlerden, nefeslerini tutmuş bekliyorlardı. Bekliyorlardı konuşmaktan, nefes almaktan bile korkarak. Sonra kapının çaldığını duydular. Tak tak tak tak. "Bu bizim kapı, bu bizim kapı!" dedi karısı. Tak tak tak tak...

Gözlerini açıp başını yavaşça kaldırdı. Eliyle ensesini ovuşturdu, gerindi kollarını iki yana açarak. Başının içinde dönüp duran toz bulutunun yavaşlamasını bekledi. Çevresine bakındı: Yürüyorlar, oturuyorlar, konuşuyorlar. Güzel... Evet...

Hemen dükkâna dönmeyecekti. Kemal'in dediği gibi pasaj esnafını toptan astronot yapıp uzaya yollayacaklardı, oksijensiz yaşamaya alışmışlardı pasajda.

"Önce şu Kemal'in gazetesini alayım."

Kalktı, arka cebini elleyip cüzdanını yokladı. Yan yana sıralanmış boyacıların önünden geçti. Eski mahallelerinde bir çocuğun donanma gemisi gibi süslü bir sandığı vardı.

Selma Güneri'nin resimlerini yapıştırmıştı. Nasıl kıskanırdı o sandığı. Çocukluk işte!

Büfedeki dergilere şöyle bir göz attı. "İçimiz dışımız kadın oldu." diyordu kayınpederi. Gazete ve sigara aldı. Katlayıp kolunun altına yerleştirdi gazeteyi. Pasaja dönecekken vazgeçti, biraz daha oyalanmak istiyordu. Bu saatlerde dükkânda pek iş olmazdı. Işıklara doğru yürüdü.

Ev arıyordu Kemal, her gün gazete ilanlarına bakıyordu. İki haftadan az bir süre kalmıştı, evi boşaltmak zorundaydı. "Oğlum Kemal, senin her işin böyle." Birikmiş parası olduğu halde ev almaya da yanaşmıyordu. "Mala bağlarım parayı daha iyi." Üstelik bekâr.

"Sana ne Salim, sana ne bundan!" diyordu karısı. "Niye böyle her şeyi dert ediyorsun kendine?" Gerçi Kemal'i severdi, pasajda en iyi onunla anlaşıyordu. Bir kere üniversite okumuştu, babası ölünce mesleğini bırakıp dükkânın başına geçmişti. Ama karısının dediği bu değildi ki!

Üst katlarındaki adamı hatırladı.

Üst kattaki adam ona düşmandı. O kadar söylemişti, hâlâ tamir ettirmemişti banyosunu ve tıp tıp tıp durmadan damlıyordu önce rezervuarın üzerine oradan sıçrayarak çamaşır makinesine. Birkaç defa çıkıp kapısını çalmıştı. "Banyonuz akıtıyor." demişti, heyecanını gizlemeye çalışarak, ama işte titriyordu sesi. Böyle şeyler heyecanlandırırdı onu, yani mağdur olmak. Adam (düşmandı kendisine), kara gözlü kara bıyıklı bir şeydi. Bugün yaptıracağım, yarın yaptıracağım, derken oyalamış durmuştu. Salim de yorgun düşmüştü, yukarı çıkıp kapısını çaldığında söyleyeceği şeyleri ve onun cevaplarını ve sonra kendi cevaplarını düşünmekten. Tabii hep sert konuşmalar kuruyordu kafasında, hatta adam şöyle göğsünden itmeye kalkıyor, o zekice bir hakaretle karşılık veriyordu. (Lisede kompozisyonu kuvvetliydi.)

Geçenlerde bir gece tam uykuya dalacakken yine başla-

mıştı o çıldırtan ses: Önce rezervuarın üzerine oradan da çamaşır makinesine. Bütün gece yarı uyanık, sabah olunca adamın kapısına dayanıp söyleyeceği şeyleri kurmuştu. (Nasıl da cesur ve zekiydi, bütün yarı uyanıklar gibi!)

Sabah çıkıp kapısına dayanmıştı. Adam tıraş oluyordu galiba, elinde makine ile açmıştı kapıyı. Hemen konuya girmişti Salim. Gece boyunca tekrarlayıp durduğu konuşmasını (yine sesi titreyerek) adamın yüzüne karşı tekrarlamıştı. "Yine banyonuz akıtıyor ve artık ben gelip kapınızı çalmaya utanıyorum." Hele şu "ve artık ben" kısmını üstüne basa basa bir güzel söylemişti ki!

Böyle takılıyordu işte aklına. Sanki aklının kancaları, kopçaları filan var. Ya da aklına bir sürü ilik açılmış da her nasılsa, gelip düğmeleniyor sorunlar. Uzun bir fermuarın dişleri gibi birbirine kenetleniyor kendisi ve şu dünyanın dertleri. Kalbine dikiş iğneleri, topluiğneler, tığlar gibi saplanıyor tasalar. Sanki bir makaranın...

Çevresindeki insanlar hareketlendi. Karşıya geçti. Cüzdanını yokladı. Saatine baktı, postanenin önünde bekleyenleri görünce saatine baktı, on ikiye on var.

"Önceden gelmişler. Ben olsam ben de önceden gelirdim."

Mağazaya girip yürüyen merdivenle alt kata indi. Bir süre boyunu aşan rafların arasında dolaştı. Bisküviler, çikolatalar, şekerlemeler, irili ufaklı konserve kutuları, cam kavanozlar içinde reçeller, turşular, tozşeker, kesmeşeker paketleri, fasulye, nohut, yeşil, kırmızı mercimek, pirinç paketleri, burgu, çubuk, fiyonk makarnalar, çeşit çeşit çaylar (içlerinden bir tane aldı), kutu kutu meyve suları, kolalar, gazozlar, biralar, şaraplar, rengârenk cips paketleri, ketçaplar, mayonezler, burada kendini iyi hissediyordu: Her şeyden bol miktarda var ve hepsi bir arada düzen içinde.

Çayın parasını ödeyip çıktı. On iki buluşmaları gerçekleşmişti.

"Şimdi buluşup geziyorlar, sonra evlenecekler, sonra da banyoları akıtacak."

"Bundan sonra ben değil yönetici çalacak kapınızı." Keşke böyle söyleseydi, tabii ya niye düşünememişti! Zamanında... Allah kahretsin! Pasaja doğru yürümeye başladı. Yıllarca yaptığı gibi daracık dükkânının içinde, kâh tabureye tüneyip kâh ayakta dikilerek müşteri beklerken, karşı dükkânlarda sergilenen yüzlerce sütyene, külota bakacaktı; ten rengi, kırmızı, siyah, lacivert, dantelli...

"Şu binaydı..." dedi yanından geçen biri.

"İşte şu binaydı." dedi Arzu, "Önce girmemeyi düşündüm. Bulamadım, işim çıktı filan diyecektim. Biraz oyalandım, vitrinlere baktım. Beni görür diye de korkuyordum. Sonra parka girip oturdum."

Aylin'in koluna girdi. "Gelsene biraz oturalım."

Parkın girişindeki anıtın yanından arka tarafa geçtiler. Küçük havuz doluydu. Yarım çember biçimindeki banklardan birine oturdular.

"Ne oldu kestin mi?" diye sordu Aylin.

"Evet," dedi Arzu, "hem de kâğıt kesti." Başparmağına baktı.

"Off, çok kötü olur öyle. Ben de geçende havuç rendelerken şurayı kestim, zor bela geçti."

Sustular. Aylin devam etmesini istiyordu, merak ediyordu. Keşke hiç başlamasaydım konuşmaya, diye düşünüyordu Arzu. Gelip geçen insanları seyrettiler bir süre. Halk ekmek büfesinin önündeki kuyruğa baktılar. Fıskıyeli havuza. Arzu kaç fıskıye olduğunu saymaya çalıştı. Arkada kalanları göremiyordu, belki on, belki on bir taneydi, durduğu yerde durmanın mümkün olmadığını biliyordu.

"Bir süre sonra dışarı çıktı."

Aylin doğrulup sırtını banka yasladı.

"Sağa sola bakınıyordu. Keşke biraz becerikli olsa, diye

düşündüm. Keşke beni beklediğini bu kadar belli etmese. Seyrettim onu, kıpırdamadan oturup seyrettim. Yanma gitsem ne diyeceğimi bilmiyordum. Kötü olmuştum. Sonra, sonra yoldaki birine saati sorup içeri girdi. Düşündüm. Burada oturup düşündüm. Gitmesem... Kalkıp binaya girdim. Salon asma katta. Yüz kişilik filan bir yer. Bayağı doluydu da." Yutkundu. Aylin elini tutup "Boş ver." dedi, "Boş ver."

Böyle söyleyince yeniden mayıs, yeniden öğle güneşi.

"Gel gidip bir şeyler yiyelim."

"Olur." dedi Arzu. Zamanında söyleyemedi, zamanında susamadı.

"Pazar günü bir arkadaşın annesi için kan vermeye gittim. Kadıncağızı üst üste üç defa ameliyat etmişler, kansermiş. Benden kan almadılar biliyor musun! Hani ta geçen yaz bir köpek..."

Arzu dinlemiyordu. O zaman canını sıkan, bitmesini istediği bir şeyin şimdi kaçırılmış bir fırsata dönüşmesi... Can sıkıntısıydı evet, önüne çözülmesi olanaksız bir sorun yumağı yuvarlamıştı. Arzu da kedi değildi, hayır.

"...ben de Haldun'u aradım, onun da kan grubu..."

Kaçırılmış fırsat. Daha iyilerine layığım, diye mi düşünmüştü, daha iyileri çıkardı mutlaka karşısına. Daha iyileri, Atilla, Cevdet, Koray, Haldun, Burak... Daha iyileri! İpi göğüslemeden önce, ruhu teslim etmeden önce.

"...görsen kızcağız öyle perişandı ki, refakatçi kalıyormuş, yüzü..."

Geçmişin büyüsü nereden geliyor? Uçup gitti diye mi? Artık elinde değil diye mi? Ne basit bir şeyle boğuşuyordu.

Sakarya Caddesi'ne girdiler. Başka insanlar başka basit şeylerle boğuşuyordu, birbirlerine dokunmadan, dokundukları zaman da özür dileyerek, çünkü çarptıklarını düşünerek.

"Önemi yok." dedi Aylin, çantasının askısını omzuna taktı tekrar.

"Patatesli gözleme yiyelim mi?"

"Olur." dedi Arzu. Zamanında söyleyemedi, zamanında susamadı.

Taş yontunun çevresine oturmuş ekmek arası bir şeyler yiyen insanların yanından geçtiler. Kimsenin birbirinden haberi yoktu. İki patatesli gözleme aldılar.

"Birer kâğıt daha verir misiniz, çok sıcak."

Nişanlıyım, diye düşündü Arzu. İşaretparmağını yara bandına sürttü. Geri dönüşün zor olması onu rahatlatıyordu. 23 Temmuz, diye düşündü Arzu. Merdivenlerden nikâh masasına doğru alkışlarla şamatayla yüzlerinde sabun gibi gülüşlerle ve parlak simsiyah bıyıklı nikâh memuru kırmızı pelerinin içinde şahitlerin ve seyircilerin ve bahşiş bekleyenlerin ve kaçırılmış bir fırsatın önünde gizlenen gerginliklerin törenden hemen sonra başlayacak dedikoduların önünde elleri sıkarken yanaklara yanaklarıyla dokunurken elden kayıveren sabun gülüşlerle dişler ortada gülüyormuş gibi çünkü Allah mesut eder. Ruhu teslim etmeden önce.

"Hani kaşınan yeri bulursan sevgini kanıtlamış olursun ya; Osman'ın sırtı kaşındığında ben biliyorum neresini kaşıyacağımı. Kürek kemiklerinin orayı kaşıyorum, sırtının orasında kılları var çünkü, kılları kaşınıyor. Osman da onu sevdiğimi söylüyor." Güldü Aylin, gözlemeyi ucundan dişleyip güldü.

Nişanlıyım, diye düşündü Arzu. Ağırlığı, kokusu, sertliğiyle üzerine eğilirken gözleri şaşılaşıyor ve gülünç oluyor. Gülünç, saçma, zavallı bir şey sevişmek. Yine de istiyor insan. Oralarından ağır bir koku yükseliyor. Yara bandına parmağını sürttü.

Gözlemelerini yerken bir yandan da yürüyorlardı, çay ocağına. Dışarı, dükkânın önüne çıkarılmış taburelerden ikisini çekip oturdular. Aylin bir üçüncüsüne çantasını koydu. Kalabalıktı çay ocağı. Hemen yanlarında bir adam, karşısındaki kadına heyecanlı heyecanlı bir şeyler anlatıyordu:

"Bugün gelmezdiniz, dedi bize, cumartesileri hiç gelmezdiniz, dedi. Meğer telaşlanmış biz telefon edince. Sabiha'ya kötü bir şey oldu sanmış. İçeri girdiğimizde yüzü bembeyazdı, Sabiha'ya bir şey mi oldu, diye sordu. Biz anlamadık tabii. Düşünsene bir saat boyunca kurmuş da kurmuş kafasında. Yok anne, dedim, kötü bir şey olsa söylemez miyim, dedim. Bir de, başka bir şeye daha üzüldüm. Cumartesileri gelmezdiniz, demesine... Yani alıştırmışız onu, bir çeşit kader gibi. Bugün cumartesi gelmezler, bugün pazar gelmezler, bugün pazartesi gelebilirler, diye yaşıyor. Böyle sanki."

"Bence biraz abartıyorsun." dedi kadın. Boş çay bardağını yere, ayaklarının dibine koydu.

"Bir geldi kâğıt!" diyordu arkalarında biri, "Hepsinden dört parça. Sinekle maça der elim. Buna sordum, sinek dedi bu. Sinek dedim. Karoları gömdüm. Yerden tam üç tane sinek geldi." Yanındakiler güldü. "Şanslıymışsın." dedi bir tanesi, "Bazen öyle kâğıtlar geliyor ki, insanı canından bezdiriyor. Yavuz'un bir lafı..."

"Nasıl biliyor musun? 'Konyağından bir yudum alıp ağzını çalkaladı' gibi cümleler var."

"Desene biraz seçkinci."

"Aaaa, öyle mi denir, bilmiyorum. Yani sorun başka bence."

"Sonra ne yaptı?"

"Ne yapacak, defterlerini, kitaplarını filan toplayıp gitti."

"Bir şey söylemedi mi?"

"Abi ben de bunu anlamıyorum ya! Niye söylenmesin ki böyle şeyler? Kırılır üzülür diye falan mı?"

"Hüseyin'i bilirsin, bizim Hüseyin. Bir gün okuldan bir çocuğu gördük şurda bir yerde. Çocuk da şiir yazıyor ama biz pek hoşlanmıyoruz. Neyse, selamlaştık..."

"Yani şimdi mi?"

"Başka ne zaman olsun! Başka seçeneği yok ki! İki hafta daha sıksaydı dişini bunlar olmayacaktı."

"Çantayı alabilir misiniz?"

"Dün postanede çok ilginç bir şey oldu. Mektup atmak için sıraya girmiştim. Önümde bir kız vardı."

"Sifon çalışmıyor. Kapının arkasına bir kova koymuşlar onunla su döküyorsun."

"Amcan belki de o kadını hiç sevmedi kim bilir..."

"Bence zamanla oldu bu."

"Hocam ben buna inanmıyorum işte!"

"Neye?"

"Edebiyatın kendini ortaya koymak olduğuna. Buna inanmıyorum."

"Bizim dört çay vardı."

"Konuşmuş muyduk? 'Vesikalı Yarim'i seyretmiş miydin?"

"İkinci kez. Hem de aynı yerden kırıldı."

"Götürseydin tekrar adamlara. Yapmaları lazım."

"İnsancıllığın kutsal kitabı gibi."

"Yazarı kimdi?"

"Herman Melville."

"Ha bire 'sayın abone' yazılı mektuplar geliyor. İki ayrı su saatine aynı abone numarası vermişler. Defalarca gittim bu yüzden."

"Doğrudan gözlerine bakacaksın, gözlerini kaçırmayacaksın. Korktuğunu kesinlikle belli etmeyeceksin."

"Al başına belayı, hiç sevmem böyle işleri. Adamı canından bezdirir."

"Vay, ne haber Anıl? Hani ne oldu lan oyun işi?"

"Dokuz seneye takılıyorlar, gerçi bir senesi hazırlık ama..."

"Karşındaki de bunu yapmalı bence."

"Yeni sayısı çıkmamış daha. Bülent'in de bir çevirisi varmış."

"Neyle ilgili?"

"Bilmem, bence bunda bir terslik yok. Ben mi çok farklı düşünüyorum!"

"Sıla ne yapıyor yahu? Hiç görüyor musunuz?"

"Söylersin gösterirler. Zaten çok tatlı insanlar, diğerleri gibi öyle lütfen yapmıyorlar bu işi."

"Çok güzel bir öykü."

"Mesela şu adam..."

Beyaz bir naylon poşet taşıyan o adam o öyküyü okumazdı, başka öyküleri de okumazdı; doğrusu kendi öyküsü dışında hiçbirini. Zaten onun öyküsünü de kocaman eller yazıyordu, bu şehrin, başka şehirlerin üzerinde gökyüzünden 'zalim kader' sağan eller. Kimi zaman boğazına çöküyorlar, kimi zaman omuzlarına biniyorlar.

Biraz daha sarkıttı omuzlarını. Poşet bacağına çarpıp döndü, yazılı tarafı dışa geldi. Onu çevresindekilerden hemen ayırıyor bu naylon poşet, yalnız bırakıyor, bir sürü parmağın hedefi haline getiriyor.

Üzerinde oğlunun adı yazılı. Kendisi yazmıştı gazlı kalemle, poşeti boşken mutfaktaki masanın üzerine yayıp yazmıştı işte, kabul ederek yedi yıldır kabul ettiği şeyi. Yazmıştı güzel yazısıyla oğlunun adını. Askerde yazıcı seçtiklerinde, sonra bankada iş başvuru formunu doldururken aklına bile gelmezdi bir gün oğlunun da adını yazacağını poşetlerin üzerine, bu kez amaçsız, zavallı bir özenle.

"Yazdım, oğlumun adını yazdım, yedi yıldır oğlumdan daha fazla oğlum olan bu adı yazdım. Ama göstermediler onu. Göremedim. Göremedim."

Göstermemişlerdi. Askerî hastanede olduğunu söylemişlerdi. Neden? Ne oldu? Nesi var? Önemli bir şeyi var mı? Hastanede göremez miyim? Ne kadar yararsızdı bu sorular! Olan bitene değmiyorlardı bile, cevapları ve zulmetmeyi bilenleri sarsmıyorlardı şöyle omuzlarından tutup nizamiyenin orada.

Avukata gidiyordu. Yapacak başka bir şeyi olmadığından. Yedi yılda en iyi bunu öğrendiğinden. Avukata gidiyordu. Uzun bir listenin sonuna kendi adını ekler gibi gidiyordu. Ona sıra gelene kadar oğluna olanlar olacak, kimse farkında değil.

Farkında değiller. Yemek yiyorlar, güneşten yararlanmak istiyorlar, bankamatiklerden para çekiyorlar (kendisi de çekse mi acaba), alışveriş yapıyorlar, kimliklerini kaplatıyorlar (aldı mı sonra kimliğini, almış), manav tezgâhlarına bakıyorlar, turşu suyu içiyorlar, ellerini sallayarak, bağıra çağıra konuşuyorlar (oğlu, oğlu), at yarışı oynuyorlar, çöpleri karıştırıyorlar ve başka ne yapar ki insanlar? Farkında olmadan ne yapar?

Büronun olduğu sokağa girdi. İki yanı birahanelerle dolu bir sokaktı burası. Bahçedeki masalara oturmuş bira içen (günün bu saatinde) insanların arasından yürüdü. Hepsi düşmandı, şimdi dost değillerse düşmandılar çünkü başka ne zaman? Soruyordu ne zaman? Kömür deposunun oradaki kahveye girdiklerinde önde kendisi arkada gelini ve karısı, kahvedekiler nasıl da düşmanca bakıyorlardı. Masaları, sandalyeleri bile. Karısı tuvalate girince, buzlu camlı o pis kapıyı ardından kapayınca, gelinle öylece durmuşlardı ortada. Çünkü "Oturun" bile dememişti kahvenin sahibi, belki de demişti ama dememiş gibiydi; tek kelime etmeden, yere, sobaya, çay ocağına bakarak ayakta dikilip beklemişlerdi, ama bakışları hiçbir yerde uzun süre duramıyordu, kaçacak yer arıyordu. Sonra, karısı çıktıktan sonra, dışarıda beklemesini söylemişti ona, sobaya doğru ellerini uzatacak gibi olduğunda kızıp dişlerinin arasından söylemişti dışarı çıkmasını, gözden kaybolmasını ama bu kez de gelini çıkmak bilmiyordu, elinde gelinin çantasını tutarken orada ayakta, tuttuğu başka bir şeydi, düşmanların arasında; sonunda, en sonunda gelini çıkınca, kolundan tutarak dışarı çekmişti, oysa idrar kesesi patlayacak sanıyordu, kahveden çıkarken, düşmanlardan kaçarken görüş gününde, iyi ama suçu neydi, soruyordu neydi?

Sarmaşıkların altından geçip apartmana girdi. Kaç kez gelmişti buraya kimi zaman umutlanarak, kimi zaman da adını listenin sonuna yazarak. İkinci kata çıktı. Kapıyı bir kız açtı, avukat hanım yoktu, iki gibi gelecekti, isterse içeride bekle-

yebilirdi umudu... Avukatı. Düşündü. Buna dayanamazdı, şimdi buna dayanamazdı. Rica etti, poşeti bırakıp aşağı indi.

"Bir bira," dedi, "köfte var mı?"

Çenesini avcuna dayadı. Şimdi kızı onu görse böyle bira içerken, üzülür müydü acaba, korkar mıydı günün bu saatinde içki içiyor ve artık yuvarlanıyor, ağabeyinin ardından yuvarlanıyor, duramıyor diye.

"Ne yapayım kızım, dayanamıyorum artık."

Birasından büyük bir yudum aldı, bıyıklarını elinin tersiyle sildi. O sabah radyo dinlerken, kapıdan başını uzatıp bakmıştı ona, nasıl bakmıştı! "Radyo mu dinliyorsun baba?" Bu kadar sormuştu. "Radyo mu dinliyorsun baba?"

Garson köfteyi getirdi. Kızı, kendisi, karısı, gelini, her biri bir yere savrulmuş, içine kapanmıştı. Kolları çaresizlikten göğüslerinin üzerinde kavuşmuş, suskun, paylarına düşeni kendi başlarına yaşıyorlardı. Her biri kendi köşesinde. Oğlu askerî hastanede...

Biradan bir yudum daha aldı. Köfte tabağını gördü.

Kaç defa gelmişti bu şehre, bir kere olsun umutla dönemeyecek mi, kim dayanabilir buna, bari bir umut olsa, sefillikle birlikte bir umut, arkadaşları kollarına girmiş oğlunu getirirken sürükleyerek ama bu nasıl şey, nasıl?

"Güngör!" diye seslendi birahanenin içinden biri.

İşte o zaman Güngör'ü çağırdılar, o da gitti başka ne yapsın! Alet dolabını açtı, belirli bir düzen içindeki aletlere baktı: İki çekiç (biri camcı çekici), pense, kargaburun, kerpeten, murç, biz, kontrol kalemi, ingilizanahtarı, demir testeresi, kalın tel (sarmaşığı sağlamlaştırmıştı daha dün), birkaç tornavida.

"İşte buradaymış." dedi dar ağızlı bir tornavidaya uzanırken.

Patron sabırsızlanmıştı, "Hadi!" diyordu yukarıdan başını uzatmış, "Hadi oyalanma orada."

O zaman bir küfür salladı Güngör de o zaman içinden bir

küfür ve bir tornavida. Dolabı kapattı. Çevresine bakındı, mavi kova fıçıların yanında duruyordu, aldı ve yukarı çıktı, tahta merdivenden, hep ıslak ve talaş dökülmüş kimse düşmesin diye inerken ama, ama neyse...

Tuvalete girdi, bu da hayat mı, lavabonun içindeki sarımsı suya, keskin kokusunu duydu, baktı, yeşil biber ve domates parçaları, yine kusmuş biri, erken saatlerde başlayınca böyle oluyor, tornavidayı daldırdı, bu da hayat mı, lanet okuyarak, suya daldırdı, süzgecin vidasını bulma umuduyla, işte vida, kovayı lavabonun altına itti ayağı ile, bu da hayat mı, vidayı gevşetti, eğilip hazneyi lavabodan ayırdı, çarparak sıçrayarak boşaldı su, domates kabukları, yeşil biber parçaları, bu da hayat mı, haznenin borusunu çekti çıkardı duvara girdiği yerden contasıyla birlikte, yere koydu, söktü, haznedeki suyu kovaya döktü, saçlar, sümük ve sabun kalıntıları, bu da hayat mı, tornavida ile kanırttı temizledi baştan savma, sonra tekrar taktı boruyu, hazneyi, rakorları sıkıştırarak, en son da süzgecin vidasını, ama bu da, bu da hayat mı?

Değildi.

Dört ay olmuştu buraya başlayalı. Askerden gelince, söylemesi kolaydı ama yaşaması, gelince girmişti. Daha önce üst sokaktaydı, bir çerçevecide. Pasajın alt katında, merdivenleri dönerek inen. Koca cam tabakalarını yüklenip inerdi dönerek ve düşerek kaç defa rüyasında merdivenden kanaya kesile kucağında koca cam tabakaları...

Kovayı boşaltıp sudan geçirdi, tornavidayı da suyun altına tuttu. Aşağı inip yerlerine koydu. Merdivenden çıkarken düğmeye uzanıp ışığı söndürdü.

"Kapatayım mı?"

"Kapat!" dedi patron. Metal kapağı kapattı.

Sonradan bir işe yaramamıştı, yani kendi dükkânını filan açacaktı ki bir işe yarasın, ama bütün inceliklerini öğrenmişti işin. Metal çerçeve, ahşap çerçeve, paspartu, klipsli

şeyler... Metal çubukları keserken fırlayıp yapışır, yakardı kolunu boynunu çapaklar, severdi, küçük ısırıklar. Ahşap çubuklar yumuşacık kesiliyordu daire testereyi indirince, toz içinde bazen bembeyaz olmuş saçı, kirpikleri bile.

Bahçeden biri elini kaldırdı. Hesap. Tamam. Gidip adisyonu aldı. "Bahçe sekizden hesap." dedi. Patronun kel kafası parlıyordu, kasanın önünde paranın üstünü hazırlarken. Hesabı götürdü, boşları kaldırdı. Geri döndüğünde adam kalkmıştı. Bahşişi avcuna aldı, damlaya damlaya, müşteriler, sarhoşlar, bahşişler. Küçük metal tabağı yelpaze gibi sallayarak içeri girerken yoldan biri seslendi:

"Buralarda telefon var mı?"

Garsonun dediği gibi önce sağa, caddeye çıkınca sola; eczane, baklavacı, kitapçı, beyaz eşya dükkânı, kırtasiye, bu ne, bu hediyelik eşya dükkânı, bir kitapçı daha, halıcı, lokanta, lokanta, durdu.

"Önce bir telefon edeyim de."

Postaneye girdi. Telefon kartı aldı, otuzluk. Tam çıkacakken döndü, Fatoş annesine gitmişse yetmeyebilir, bir otuzluk daha aldı. Postanenin önüne sıralanmış telefon kulübelerinden birinin önünde beklemeye başladı. İşi olmuştu. Fatoş amma sevinecekti şimdi! Babası anlayacaktı... Caddenin gürültüsü, kalabalığı kafasını dağıtıyordu; belki de açlıktan, çünkü sabahki açmadan beri ağzına bir şey koymadı. Çevresine bakındı. "Büyük şehir işte," dedi kendi kendine, "herkes ekmek peşinde koşturup duruyor."

Ama onun işi olmuştu. Şimdi artık bir memurdu. Gümrükte memur. Memur. O yaşlı avukatın çevresi demek hakikaten genişti. Önce inanamamıştı, gülme tutmuştu adamı görünce, o gözlükleri, kalın kravatı filan. Konuyu anladığından bile emin olamamıştı. Gözlüğünü çıkarıp "Gel Hikmet, gel otur." dediğinde, adamın kan çanağı gözlerine şaşkın bakakalmıştı. Bu bunak mı halledecekti işi!

Kulübeye girdi. Kartı sokup numarayı tuşladı. Dışarı baktı: Herkes ekmek derdindeydi.

"Alo Sinan... Sinancığım Fatoş'u versene hemen... Evet evet benim Necdet enişten." Sinan'ın ahizeyi sehpanın üzerine atışını (Sıpa!), halasına seslenişini duydu. Dışarı baktı: Herkes ekmek...

"Alo Fatoş... Fatoş kız işim oldu... Vallahi bak... Evet evet yetişirse önümüz ay başı... Yok ya, adamın bir telefonu yetti... Öğleden sonra alacağım, öğleden sonraya kaldı... Öyle de olurmuş ama gelmişken elden takip... Efendim... Akşam, bu akşam... Yok, yok daha almadım... Öyle mi... Evet... Tamam tamam gelince bakarım, sen bizimkileri ara da haber ver... Yok yahu niye söyleyeceksin onu, gelince bakarız diyorum... Hadi hadi kapat artık gelince konuşuruz."

Kapattı. Cüzdanını çıkardı, içine bakacakken kulübenin camına vurdular, ürktü, toparlanıp çıktı.

"Buyrun, siz arayın. Bir yeri daha arayacaktım da."

Adam bir şey söylemeden içeri girdi. Büyük şehir böyleydi. Demek yine bozulmuştu. Geçen ay, daha geçen ay değiştirmişti starterini, bu da neyin nesiydi şimdi! Elektrik gidip gidip geldiği için mi acaba? "Yahu Fatoş fişini çekseydin ya cereyan kesilince..."

Neyse... Dayı oğlunu arayacaktı. Dükkândadır herhalde. İşleri iyiymiş diyorlar.

Aile içinde bir yer. Aile içinde bir yer bulması gerekiyor kendine. Masada bir yer. Babası, Cevdet amcası, dayısı arasında bir yer; kaşık kaşık dağıtılırken keşkek, işte dayısından sonra sıra kendisinde. Amma da acıktı karnı.

İçerideki adam kızmış bağırıyordu. Yatırılmamış parası, vay efendim... Birtakım rakamlar söylüyor, hesap numarası. Telefonu sinirle kapattı. Kulübeden çıkarken adama gülümseyecek oldu, başını azıcık eğerek, adam oralı bile olmadı. Büyük şehir böyleydi ve pis herif, domuz.

Kulübeye girdi, cüzdanından bir kâğıt çıkardı. Numarayı tuşladı. Demek yine bozulmuştu allahsız...

"Alo, alo kiminle görüşüyorum...Süleyman'ın dükkânı değil mi?.. Yok mu kendisi?... Ne zaman gelir?... Ben tekrar ararım (bu arada gidip bir yemek yerim)... Necdet, Necdet aradı dersin... Evet, halasının oğluyum ben... Evet, evet Samsun'dan... Tekrar ararım... Ararım... Sağol, sağol, iyi günler, hayırlı işler."

Kapattı, kartı ve kâğıdı cüzdanına koydu. Öteki kart. Öteki otuzluğu boşuna almıştı, geri alırlardı belki. Ama aile içinde kendine bir yer bulmalıydı artık. Masada... Postaneye girdi. Kartı kadına uzattı.

"Hiç kullanmadım bu kartı, isterseniz bakın." Bankodaki kadın sorar gibi bakınca devam etti, "Geri alabilir misiniz diyecektim!"

"Olmaz öyle şey, hayır."

Salak! Ağzı da nasıl kokuyor... Bugün tüp istemeyi unutmasa bari. Dün... Kapatmışlar hemen. Halbuki aklındaydı. O kadar geç dönerse... Olacağı bu. Banyo. Banyo yapamadı. Adeti ne zamandı? Evet daha var. Hafta sonu. Tabii geçen sefer Nurcan'dayken olmuştu. Toplanmışlardı ya cumartesiydi, tabii cumartesi. Nereden tanıyor şunu? Aman canım herkes tanıdık geliyor artık.

"Yan tarafta, merdivenden inin sağda."

Temmuz. Temmuzda izin. Kullanacak. Ağustosta İsviçre'den ablası gelecek. Ablası. Çocuklar büyümüşlerdir. Üç yıl oldu. Elif, Berna... O adamdan ayrılmakla iyi... İyi etti. Adam, dernek mi neymiş, oradan hiç çıkmıyormuş ki. Ne ablası ne çocukları... Ne ablası ne çocukları umurunda.

"Yüzlük kart kalmadı."

Kahve gibi bir yermiş. Oyun da oynuyorlardır kesin. Zaten alkol... Alkol alıyor. Ayık gezdiği yok. Yine de gülüyor ablası. Hayat dolu.

"Bozuğunuz yok muydu?"

Tüp, tüp. Tüp isteyecek. Güzel bir banyo. Banyo. Bugün neydi, bugün? Salı. Evet salı. Televizyonda ne var acaba? Kumandayı unuttu yine. Yarın getirse de Muhittin... Muhittin bir baksa.

"Davetiye mi bunlar?"

Davetiye, davetiye. Yemek ağır geldi galiba. Midesi... Yanıyor. Halbuki kendisi, kendisi ne güzel yapar fırında patatesi. Önce kıymayı kavurup biberle, soğanla... Yarın tavuk döneri. Zeli'yle birlikte. Hem billuriyecileri dolaşırlar. Bakarlar. Kesin alacağı bir şey vardır Zeli'nin. Deli kız!

"Kaç tane?"

Beş... Süzgeç alması lazım, evdeki paslanmış. Daha bir yıl olmadı. Zeli'yi çağırsa mı? Banyo yapacak, olmaz. Tüp. Teyzesini de bir arasa. Teşekkür bile edemedi. Peynir. Peynir için. Gün alabildi mi acaba? Soda içmeli.

"Ufukçuğum bir soda getirir misin?"

Ferruh'a benziyor bu çocuk. Geçen yaz. Neredeyse bir yıl olacak. Ne güzeldi. İşte o koku yine. Duş yaparken. Mayosundan, terliğinden dökülen kum. Banyoda. Yine o koku. Orada duruyor, buradayım, diyor mu, demiyor, diyor belki de, aman ne bilsin işte! Bacaklarını birbirine bastır. Niye? Çünkü kaçmasın. Orada dursun. İşte orada. Ama niye o rüyayı gördü? Ferruh yaşlanmış, kulağını yaklaştırıyor ama duyamıyor Ferruh'un söylediklerini. Dişleri de yok.

"Sağol Ufukçuğum."

Soda, soda. Keşke bardağa koymasaydı. Bursa. Bursa'ya gidiyor.

Mektubu uzatan çoktan unutmuştu, organize sanayi bölgesiymiş, Bursa'ymış! Onu yere seren, toza bulayan (damağına yapışıyor toz, hissediyor) ve çatılardan çatılara atlatan (uzun paltosu savruluyor) şeyleri düşünüyordu.

"Romanlar..." dedi kendi kendine.

Biri onu duymuş olsa, "Canıma okudular!" diye devam edeceğini düşünürdü.

Postanenin girişine bir kamyon yanaşmış, çuvallar merdivene yığılmıştı. Çuvallara baktı Hasan. Mektuplar. Yüzlerce mektup.

Sıhhiye'ye doğru yürümeye başladı, düşünüyordu: "Paltom olsaydı şimdi. Kış olsaydı. Kanyağım da. Kale'ye çıkardım. Alnımı gökyüzüne dayardım."

Başkaları da düşünüyordu. Mesela Hasan'ın adam olmayacağını düşünüyorlardı; babası, gazete büfesindeki şu adam, bankadan çıkan şu kadın, lokantadakiler, otobüs bekleyen kızlar. Hepsi.

Kahraman olmaktan başka yolu yok Hasan'ın. Başka türlü bu dünya ile baş etmesi zor. Çocukluğunda ve ilk gençliğinde açılan yaraları başka türlü kapatamaz. Kendisi ile alay edemez. Kahramanlık konusunda çok şey biliyor.

Sağlık Bakanlığı'na gelince duraladı. Herkes ona baktı. Böyle şeyleri hiç affetmezler çünkü. Tereddütü sevmezler. Abdi İpekçi Parkı'na girdi. Piknik masalarının birinde, bir gece oturup şarap içmişlerdi. Sulhi ile. Havuzda ışıklar oynaşıyordu, içlerinde hayaller. "Dostoyevski vahşi batıda yaşasaydı, çok şey bildiği için onu hemen temizlerlerdi." Böyle söylemişti Sulhi, gülmüşlerdi.

İkisi iştahlı okuyuculardı. Neredeyse her gün yeni bir kahraman giriyordu hayatlarına. Bu iyi bir şey mi? Hasan artık bunu bilmiyor.

Hasan söz konusu olduğunda onu tanıyanlar sıradan şeyler söyleyemiyorlardı. Yüzlerine korkunun dalgalandırdığı bir gülümseme yerleşiyor ve hiç alışık olmadıkları sözcükleri kullanıyorlardı: yitik, karışık, giz, yenilgi, yanılgı ve kül. Böyle, başka bir dünyanın sözcükleri ile karışan akıllarını zorlayarak anlatıyorlardı: Seyran'daki köhne evlerini, asker emeklisi babasını ve babasından para almadığı için çektiği parasız-

lığı, Pervin'e beslediği aşkı ("Karşılıksız, karşılıksız!" diye bağırıyor koro, lanet koro!) ve birkaç şeyi daha, onlar için zehirli bir balık cinsinin Latince adı olan birkaç şeyi daha...

İnsanların hemen her eylemi kendilerini inşa etmeye yönelikti. Hasan ise başka bir şeyi amaçlıyordu.

Ve Pervin şöyle bir baktı karşısındaki yıkıntıya. Söyleyecek bir şeyi yoktu. Sabaha karşı çıkıp yürümüşler, sonra da bu tuhaf lokantaya gelmişlerdi. Kapının her iki yanındaki geniş camların alt kısmı, pirinç çubuklara asılı kirli tüllerle kapatılmıştı. Dışarıdan bakıldığında sadece bir sürü kafa görünüyordu, şimdi hepsi de onlara çevrili çünkü hepsi erkek. Ama Hasan aldırmıyordu. O sabah, haklarında çok şey bildiği hemcinslerine aldırmıyordu. Öç peşinde.

Mercimek çorbası içmişlerdi. Kalın porselenden çukur tabaklarda. Kenarları aşınıp erimiş mavi plastik sepete, dörde bölünmüş bir ekmek koymuştu garson. Bir su bardağının içinde açık mavi ve pembe renkli kâğıtlar duruyordu. Pervin bunlardan biriyle kaşığını silecek olmuştu, "Korkma ölmezsin!" demişti Hasan. Herkes, dünyadaki herkes, böyle eleştirir, rahatsız eder birini. Herkes yapar bunu. O da yapmıştı.

Garson gözlerini Pervin'den ayırmıyordu. Başka zaman olsa Hasan, ısrarla garsona bakarak engel olurdu buna. Oysa, parmağını ekmek sepetinin deliklerine sokup çıkarıyor, kirli tül perdenin üzerinden dışarıyı, yan yana sıralanmış, akordeon kepenkleri indirilmiş dükkânları seyrediyordu. Pervin de karşısındaki yıkıntıyı ve söyleyecek bir şeyi yoktu. Dokunduğu, değdiği yerde kalan parfümü, önüne düşen saçlarını kulağının arkasına sıkıştırması, yüzünün güzelliğini ortaya çıkaran renkli kazakları, alt dudağını uzatıp sigara dumanını yukarı üfleyişi, birdenbire Hasan'ın dizini tutması ve bırakması vardı ama söyleyecek bir şeyi yoktu.

Oysa Hasan'ın söyleyecek bir sürü şeyi vardı. Pervin bir gece gitmemesini, yanında kalmasını ("Birlikte uyuyalım."

demişti) istediğinde bile hâlâ açıklaması anlatması ifade etmesi söylemesi demesi gereken bir sürü şey vardı, üstelik durmadan da artıyordu. Çünkü Hasan'ın kelimeleri alttaydılar, köstebekler gibi, çoğalıyorlardı, görünmeden ilerliyor ve boşaltıyorlardı şekilsiz ağırlığın altını. Sonra, sonra Pervin karşısındaki yıkıntıya bakıyordu.

Aşk ile edebiyat arasında kendince bir ilişki kurmuştu Hasan da, diğer bütün kahramanlar gibi. Önce aşkını (büyük) göstermek için başvurmuştu edebiyata. Duygularını abartan birkaç şiir, sabahları derse girmeden önce Pervin'in eline tutuşturduğu özlem, pişmanlık, kızgınlık mektupları, ünlü edebiyatçıları aşkının sözcüsü yapan alıntılar... Sonunda da karşılıksız aşkından arta kalanın süslü tasviri. Yazdığı her şeyi çok seviyordu, belki Pervin'den de çok. Aşk ile edebiyat arasında bir tercih yapmış ve kendisini seçmişti.

Pazar yerine doğru yürüdü, pişmanlık ve Pervin dolu geçmişiyle. Fırının önünde bir kamyonete kasalarla ekmek yüklüyorlardı. Ekmek kokusunu iyice çekti içine. Pazar yeri bomboştu. Sadece birkaç ihtiyar kenarda oturmuş sohbet ediyordu.

"Yere çakılana kadar kanatlarımın olduğuna inanacağım."

Bu inanç yetiyordu ona. Zaten hayat da yere çakılana kadar yaşanan bir şeydi. Kahramanlar için. Karşıdan karşıya geçen ve Kurtuluş Parkı'na giren kahramanlar için.

Sulhi, bir parktan diğerine geçerek şehrin bir ucundan diğerine gidilebileceğini söylerdi. Tıpkı "Yüzücü" öyküsündeki havuzlar gibi. "Bu da bizim Lucinda Irmağı'mız." Böyle benziyor işte öyküler hayata, hayatlar öykülere, öyküler öykülere, hayatlar yeter, ama yeter!

Nikâh dairesinin önündeki kalabalıkta gelinle (beyaz) damadı (siyah) aradı; süslü insan kalabalığı arasında. Onca süsün içinde mutlaka fakirliği hatırlatan bir şey (uzak bir akraba ya da tanıdık) olurdu. Hasan gördü: Takım elbisenin

altına giyilmiş eski bir lastik ayakkabı. Galiba çorap da yoktu adamın ayağında.

Sonra binanın duvarındaki o gülünç yazıyı hatırladı:

"Aşkın sevgiye, arkadaşlığın dostluğa dönüştüğü yer."

Sinirli sinirli güldü, aynı zamanda böyle boştu işte sözcükler. Boş. Tıpkı atomlar gibi sözcüklerin de içi boş. Bu yüzden hafifler ve hızlı hareket ediyorlar. Çabucak yayılıyorlar.

Salkımsöğütlerin altındaki banklardan birine oturdu. Havuzun çevresindeki çimenlikte iki köpek oradan oraya koşuyor, hırlaya havlaya esaslı bir oyun oynuyorlardı ve Pervin onu sevse de artık o Pervin'i sevemezdi. Tamam severdi, ama boksörün kum torbasını sevmesi gibi. En çok sarhoş olduğunda özlüyordu onu; rastlantı eseri, kalabalık bir sokakta görmüş de peşinden gidiyor sanki. Çevresindeki insanları itekleyerek ona ulaşmaya çalışıyor. Sokak çok kalabalık. Dar omuzlarını ve arkada tek bir kuyruk yapıp topladığı saçlarını görüyor yalnızca. Batıp çıkıyor bu görüntü, kalabalığın içine batıp çıkıyor. Peşinden gidiyor görüntünün, Pervin'in peşinden gidiyor. Sarhoş olduğunda. Varlığını o zaman kavrıyordu. Öyle biri olduğunu. Pervin diye biri; yemekhanede karşısında oturuyordu, yemeğin etlerini ayırmış. Sarhoş olduğunda. Vazgeçilmez oluyordu. Telefon etmek istiyordu, kâğıda kaleme sarılmak. Aklını kutsayan, nedenleri, sonuçları hepsini kutsayan bir heyecanla yazıyordu. Pervin ise iki mektup yollamıştı sadece, onun mektuplarını hiç okumamış gibi yazdığı, baş ağrılarından ve evin kalabalığından şikâyet ettiği iki mektup. Oysa postacı ile çok şey yaşamışlar (ya da yaşayacaklar) gibi bekliyordu Hasan. Mektupları...

Ona en çok dokunan, Pervin ile ilgili aklını meşgul eden hemen her şeyin artık geride kalmış olmasıydı. Varlığını hissettiren, "Sen varsın Hasan, yaşıyorsun." diyen, bir değeri olduğunu hissettiren tatlı konuşmaları, bakışları geride kalmıştı. Bir daha yaşanmayacak. Sadece hatırlanacak.

Hasan da her şeyi (okulda yaptıkları pikniği, zilzurna sarhoş oldukları o güzelim yaz gecesini, Pervin'in onu yolcu etmek için gara gelmesini, 'Sayıklama' şiirini okuyup "Bu çok güzel!" demesini) tekrar tekrar hatırlıyordu, kendisi ile baş başa kaldığı her an. Ve kısa boylu erkekler kendilerinden daha uzunlarla el sıkışıp öpüşürken eğiliyorlardı, dizlerini hafifçe kırıp, unutturmak için kısa boylarını, böyle gülünç bir hileyle. Gülünç hikâye.

Bir de şu var tabii, yani insanların kendilerini ölümsüz kılma çabaları. Konuşmalarında da var bu. Tek başına yaşayan yaşlı kadın yemeği (balıkmış galiba) ocağa koyup bakkala bir şeyler almaya gidiyor. Gecikince yemek yanıyor, bütün apartman duman içinde kalıyor. Üst kattaki genç kız genzinin ne kadar yandığını anlatıyor, nefes alamadığını söylüyor. Balkona çıkmış, yaşıtı komşusuyla konuşuyor. Öteki de öksürmekten ciğerlerinin parçalanacak gibi olduğunu anlatıyor. Kadıncağız umurlarında değil, yaşlılığı, yalnızlığı, titreyen elleri, Kanada'dan bir türlü gelmeyen kızı.

Peki ne oldu da bu kadar değersiz hissediyor kendini insan, Hasan? Göstermek başlıca meselesi olmuş! Bunları düşünüyordu, kalktı.

"Ne oldu size ne oldu insanlar, ne oldu size!"

Ağaçlı yola çıktı. Ağaçlara ve insanlara baktı. Kendini onların vicdanı gibi hissediyordu. Kurtuluş Parkı'nın James Joyce'u...

"Hayat yine de kitapta durduğu gibi durmuyor." demişti Sulhi; köhne bir oteli soran (otel tanı karşısında duruyordu) kör adamı gördükleri akşam. Koyun Pazarı'ndaki çay ocağında oturuyorlardı; o daracık, durgun sular gibi durdukları, yüzdükleri sokakta, koyun postu kokuları içinde. Sırtlarını duvara dayamışlardı. Duvar, döşeklerine keyifle uzanmış süslü kadınların resmedildiği halılarla kaplıydı.

"Ama sokağın ismi de ne güzel! Safa Sokağı."

Böyle söylemişti Sulhi, dertlerini biraz olsun dağıtmak için. İnsanlığın bütün yükü omuzlarındaydı ve gönül şenliği, kedersizlik sokağında oturuyorlardı. Sonra kalkıp Kale'ye çıkmışlardı. Sulhi bir sokağın daha adını göstermişti. Neredeyse U biçiminde uzanan bir sokaktı bu ve tabelaların birinde YAYÇEKEN, diğerinde ise baştaki Y harfi pastan görünmez olduğundan AYÇEKEN yazıyordu. Sulhi heyecanla, bir gün gelip o Y harfini sileceğini ve o tabelayı da AYÇEKEN yapacağını söylemişti. Gerçekten de ay sokağın bir ucundan doğuyordu sanki.

Şehri seviyorlardı. Kendilerini bu şehre ait hissediyorlardı; Kale'ye, Çıkrıkçılar Yokuşu'na, Samanpazarı'na, Ulus'a, İsmet Paşa'ya, Gençlik Parkı'na ve tren yollarına. Kapısı doğrudan sevdikleri mahallelere açılan bir evde yaşıyor gibiydiler. Tekel birası içerek, geceleri şarkılar söyleyerek... Hayatın ve edebiyatın devamı için kulaklarına fısıldanan sözleri ezberleyerek. Geleceği hiç düşünmeden. Kendi karanlıklarının ortasında, ışığı aramadan, çünkü o eylemi gülünç bularak, avuçlarını duvara dayayıp sürtüne sürtüne düğmeyi aramayı gülünç bularak.

Hasan, bu günlerin de geride kalacağını düşündü. Sulhi ile bir gün anlayacaklardı: Sokağın ismi öylece kalacak ve içlerindeki yay kırılacak oku hedefe fırlatamadan.

Parktan çıktı. Kabul etmek istemese de bazı şeyler yaşla ilgiliydi, gençlikle. Gençliklerini, onlar gibi göğüs kafesleri açık yaşayanlar da hastalanıyorlardı sonunda. Sonunda aşklar sevgiye, arkadaşlıklar dostluğa dönüşüyordu. Katlanmak... Pervin, Pervin! Durdu ve dönüp yanından geçen kıza baktı.

Kokunun sahibi Meltem'di. Acelesi vardı. Aydın'la buluşmaya gidiyordu. Nişan yüzükleri için. Yani buluşup nişan yüzüğü bakacaklardı, şöyle köşeli modern bir şey mi, yoksa klasik mi, ama biraz kalınından. Üzerinde işlemeleri olan, burguluymuş hissi veren bir şey de olabilirdi, ışığın geliş yönüne

göre parıltılar saçıyordu. Fakat çok inceydi, kuyumcu yazabileceğini söylüyordu; yazsa bile çok küçük olacaktı, isimleri ve tarih zor okunacaktı. Hem bunu nikâh yüzüğü olarak da mı kullanacaklardı? Daha buna bile karar vermemişlerdi.

Bir taksiye el salladı. Arka koltuğa oturdu, "Kuğulu'ya lütfen." dedi. "Lütfen" unutulmamalı, anne babadan çocuğa geçmeli, şoförlere, tezgâhtarlara, kapıcılara söylenmeli.

Aydın ne diyecekti bakalım? Üst üste takılmış iki yüzük gibi duran bir tanesini beğenmişti o. "Biri nişanı, diğeri nikâhı temsil eder." demişti. Meltem'in hoşuna gitmemişti. Onun yerine, yivli olanını seçerdi daha iyi.

Aslında Aydın zevkli çocuktu. Giyinmesini bilirdi mesela. Kadife ceketler, içine sıfır yaka tişörtler giyerdi. Kemeri ile ayakkabısının renk uyumuna dikkat ederdi. Hoş çocuktu. Yalnız... Yalnız yürüyüşünde bir tuhaflık vardı.

Diş hekimiydi. "Dişçi" deyince kızıyordu, kişilikliydi. Bir arkadaşıyla ortak muayenehane açmışlardı. İşleri iyiydi. Geçerli bir meslek.

Bakalım köşeli olana itiraz edecek miydi? Nişanın bu kadar aceleye gelmesi canını sıkıyordu. Elbisesine bile karar verememişti. Sarının sırt dekoltesini çok fazla bulmuştu annesi. Halbuki rahatlıkla giyebilirdi, sırtındaki bikini izi çoktan kaybolmuştu nasıl olsa. Küçük kırmızı çiçekleri olan beter bir şeydi, mezuniyet çayında giydiği elbiseye benziyordu.

Lisede bir sürü aptal aşıktan, "Sen daha iyilerine layıksın." diyerek yakasını kurtarmıştı, bir sürü belirsiz ilişkiden. Onlara, hissettiklerinin aşk olmadığını söylüyordu. Kendisi de inanıyordu söylediklerine, aşkın o olmadığına, aşkın bu olduğuna. Belirli ve ilerisi (yürüyecekleri, birlikte yürüyecekleri yol) güçlü ışıklarla aydınlatılmış.

Şoför kontağı kapadı.

"Bu kavşaktaki trafiği de çözemediler gitti."

Karşılık vermeli, ama mesafeli olmalı.

"Trafiğe çıkmak tam eziyet artık."

Şoför, işinin zorluğu ile ilgili bir şeyler söyledi, o dinlemedi. Birden kararını vermişti işte, en iyisi köşeli olanıydı, onu istiyordu. Farklı bir şey olmalıydı. Parmaklarını uzatıp hayal etmeye çalıştı. Aydınlatılmış yolun yüzüğü. Güvenlik dolu. Köşelerinde tatlı gölgeler.

Hareket ettiler. Ayça geldi aklına, dünyada onun gibi olamazdı. O hangi yüzüğü seçerdi acaba? Burgulu gibi olanı mı? Yoksa hiçbirini mi? Yani yüzük takmaz mıydı? İrfan ile ilişkisi... Başına gelenler... Ailesi bilmiyor tabii. Yüzü bembeyaz yatıyordu yatakta. "Bacaklarını açıp bir doktorun burnunun ucunda yatarken, nasıl da yalnız, savunmasız hissediyor kendini insan." Korktu.

Şoförün yüzüğü var mı, diye baktı. Sağ elinde yoktu, öteki elini oturduğu yerden göremiyordu. Biraz öne doğru eğildi, yine göremedi. Varsa da kesin basit bir halkaydı. Kısa kalın parmaklarda. Kirli tırnaklı. Korktu.

"Işıklarda lütfen."

Kuğulu Park'a girdi. Havuzun kenarındaki banklardan birine oturdu. Buradan Aydın'ı görebilirdi. Hemen yanındaki bankta iki ihtiyar, birbirlerinin dizlerine vura vura konuşuyorlardı.

"Yetmişlerin sonuydu..." dedi biri.

Böyle söyleyince öteki, arkadaşının dizine vurdu, "Eeee!"

"Yetmişlerin sonuydu, hangi yıldı hatırlamam ama aylardan şubat. Şubattı, şubat."

Bir an durup arkadaşının dizine vurdu, sonra devam etti.

Meltem Aydın'ı bekliyordu.

"Gazetelerde bir haber çıktıydı, buradan bir kuğu mu, ördek mi, şimdi hatırlamıyorum, havalanıyor."

Öteki dizine vurup sözünü kesti, "Ne diyorsun!"

Meltem Aydın'ı bekliyordu.

"Yaa, işte havalandığı gibi kaçıyor gidiyor. Sonra bir bakı-

yorlar, kuşcağız, artık kuğu mudur, ördek midir bilmiyorum, kuşcağız Gençlik Parkı'nın havuzuna konmuş."

Öteki şaşkın, arkadaşının dizine vurdu, "Buradan uçup ta oraya mı konmuş?"

Meltem Aydın'ı gördü.

Yürürken neden dizlerini kırıyordu bu kadar sanki. Yaylana yaylana yürüyordu, kolları iki yanda sallanırken. Çok gülünç. Öpüştüler.

"Canım!" dedi Aydın.

"Canım!" dedi Meltem.

Durumun ne kadar ciddi olduğundan söz etti. İlerisini görmeleri gerekiyordu. Yürüdükleri yolu görmeleri gerekiyordu. Değil mi? Aydın da farkındaydı. Ancak fazla zamanı yoktu, üç buçukta muayenehanede olması gerekiyordu. Bugün halledeceklerdi artık.

Caddeye çıktılar. Bir pasaja girdiler. Onlar alt kata inerken üç kadın yukarı çıkıyordu. Kadınların arkasından biri seslendi:

"Ne kadar kolay boyun eğdiniz kocalarınıza kadınlar! Ne kadar kolay oldu bu! Şimdi ruhunuz bir kazayla sakatlanmış, tökezleyivermiş genç kız ayaklarınız, ne kadar kolay oldu kadınlar! Ne kadar kolay oldu önde kocalarınız ve çocuklarınız, onların girdiği yola girmek, gittikleri yöne gitmek. Kim hatırlar sizi, kim dönüp bakar arkasına?"

Böyle sesleniyordu, bu üç kadının peşinden geliyordu ve hep peşlerinde. Ne yapsalar söylüyordu onlara, "Şimdi şunu yapıyorsunuz, şimdi bunu." Davranışlarının, konuşmalarının gerisindeki nedenleri bulup çıkarıyor ve bir felaket gibi kurguluyordu geçmişlerini. Yeniden. Çok ihtiyaçları varmış gibi. Sanki bir de bunu istiyorlarmış gibi, onca gençlik fotoğrafından, eski elbiseden, el kreminden, nemlendiriciden, saç boyasından, ter içinde kaldıkları menopoz günlerinden sonra bir de bunu istiyorlarmış gibi.

"Siz de mutsuzsunuz, çocuklarınız da." diyordu, iyice yükselip sonra saldırarak.

"Kucağınızda tutarken çocuklarınızı, kucağınızda tutuyordunuz bütün belirsiz umutlarınızı. Daha büyük bir mutfak? Yeni bir çamaşır makinesi? Çocuğunuz için iyi bir meslek? Birkaç torun? Yoksa bir yazlık mı? Herkes ister bunları; ister, isteyecek bir şeyi olmazsa mutsuz olan herkes."

Kadınlar sinemaya girdi.

"Sinemaya gidiyorsunuz. Sonra başkalarına anlatacaksınız: Aynı kadını seven iki erkek var, kadın önce biriyle, sonra ötekiyle birlikte oluyor, ama adamlar yine de dost kalıyor, filmin sonunda kadın arabayı bilerek köprüden aşağı sürüyor, ikinci birlikte olduğu adamla ikisi ölüyor. Anlatacaksınız, bir kere bile filmlerdeki gibi sevilmeden."

Kadınlar bilet aldı.

"Kocalarınız! Kocalarınızı ne çok kızdırdınız! İstekleri yerine getirilmeyince, aradıklarını bulamayınca, bu bir tırnak makası, başka bir kadın ya da ölümsüzlük olabilir, kızıyorlardı size. Bütün suç sizindi. Ölümlü hatta ölüydünüz çünkü siz."

Kadınlar film saatine kadar dolaşmak için caddeye çıktı.

"Önceleri bulaşık yıkarken, köfte yoğururken, balık ayıklarken çıkarıyordunuz yüzüklerinizi. Sonra vazgeçtiniz. Bir sürü pislik birikti orada, parmağınızla yüzüğünüz arasında. Buna ne diyeceksiniz? Sadece unutkanlık mı? Yoksa öç mü alıyorsunuz siz de kocalarınızdan?" (Aman Allahım iyice şirretleşti!)

Kadınlar bir meşrubat kamyonunun yanından geçti. Gençten bir adam kasaları kamyondan yere indiriyordu.

"Beycükler," dedi kasaların içindeki kola şişelerine bakıp, "gelin bakalım beycükler, kıpır kıpır kıpraşıp duruyorsunuz."

Kasalardan ikisini yüklenip merdivenlerden indi. Bulaşıkhanenin merdivenleri gibi. Ama otel kocamandı. Işık ışıktı

geceleri bile. İlk haftalar sabaha kadar çalışmıştı. En son kazanları yıkıyordu, ama ölse yapmazdı bir daha o işi. Bütün bulaşıkhane bembeyaz buhardı. Silme buhar. Nefes alamıyordu. Üstelik adam azdı. Adam azdı. Adam çok azdı. Sabaha kadar çatalları, bıçakları, kaşıkları, bardakları, tabakları, hiç bitmiyordu, yerleştiriyorlardı makinelere. En son da kazanları yıkıyorlardı, büyük kazanlar, düşman kazanlar ama pırlak pırlak yapıyordu sabaha kadar, ölse yapmaz bir daha.

Kimse dayanamıyordu, gelen haftasında çıkıyordu. En uzun o dayanmıştı, evde uyuyarak, bulaşıkhanede çalışarak, uyuyup uyanıp çalışarak, uyur gibi çalışır gibi. Yemekler güzeldi ama bir tek yemekler güzeldi. Dolaptan istediklerini alıyorlardı. Bir tavuklu yemek vardı, bir etli mantarlı, bir de bir şey daha, yiyorlardı gözlerini kısa kısa, doldura doldura ağızlarını, şikâyet etmedikleri zamanlarda. Sonunda o da dayanamamıştı. Yemekhane müdürüne çıkıp ellerini önünde kavuşturmuştu. "Temizliğe verseniz beni?" Vermemişlerdi. O da basmıştı işte istifayı. Kurtulmuştu her gün yıkanıp yunmaktan. Üzerine sinen o yağlı buhardan temizlenmek için. Giysilerini kokluyordu hâlâ, bu huyundan vazgeçememişti ve şimdi lacivert bir önlüğü var.

Kasaları büfenin önüne bırakıp geri, kamyona döndü. Otelde, o girişteki ışıklı yerde (repesyon?) duran kızları düşündü. Boyunlarına kırmızı yazma gibi bir şey bağlıyorlardı, gömleklerinin düğmeleri çözük. Ama kızlara göre bir iş değildi. Bir şey olduğu yoktu, yani sarkıntılık filan, namuslu bir yerdi orası, kocaman bir otel. Cumhurbaşkanı açmıştı. Yine de kızların işi değildi bu. Yani orada çalışan kızı kendisi alır mıydı! Almazdı. Düğmeleri çözük.

İki kasa daha yüklendi. Yorulmuştu. Çay istedi canı. Bir çay ikramı bile yoktu. Eşek mi osuruyordu burada! Su ter içinde indirip kaldırırken getirip götürürken kasaları ama otelden iyidir, iyidir. Memleketten uzak düştü ama yine de iyidir.

Şimdi harman yerinde oturmuşlar. Tütün diziyorlarmış. Daha iki ay var. Olsun. Şimdi harman yerinde oturmuşlar. Tütün diziyorlarmış. Çay içiyorlarmış. Ellerinde koca iğnelerle ceviz ağacının gölgesinde. İsa Emmi'nin hikâyeleri. Kaç kere anlattı ama olsun, olsun. Yine anlatsın. Buraya Ankara'ya gelmiş de, Kızılay'da bir lokantaya girmiş, köfte istemiş, getirmişler ama ekmek azıcıkmış, şu kadarmış, avcunun içinde gezeleyen başparmağı kadar, o da daha ekmek istemiş, getirmişler, yetmemiş bir daha istemiş.

İsa Emmi yine böyle. Orada, harman yerinde. Kendisi burada. Fatih ile Seçkin orada tüfekle gemeleri vurur. Tavuklar koşup cücüklerinin üzerine tüner. Zekiye Teyze yazı pancarı toplar, kırcan toplar, börek yapar. Orada. Kendisi burada. Orada. Burada. Kafası döndü ve o zaman iki kertenkele kaçıverdi çileklerin altından, toplayayım diye eğilirken. Eğilirken uçuyormuş Kayabaşı'ndaki yer. Kaç dönümlük yer! Uçuyor orası. Ama fındık dikti miydi... Biterdi iş. Teyfik Dede vermiyor. İlle de cenazesi. Bastonla mezarlığı gösteriyor, gösterirken pisin eli nasıl da titriyor. Seyfet Dayı'nın arabayla ezdiği horoz gibi titriyor, öldüm ölecek. Somak burunlu, ne olacak! Kimse kaştarmıyor onu. Hakkını elinden alıyorlar. Vuran öküz gibi bakıyorlar, nereye gitse başında söveliyorlar. Sonra otel sonra bu Ankara şehri bu beycükler.

Kamyona döndü, boş kasaların durduğu kısmı açtı.

"Bugün have got'larla has got'ları öğrendik." dedi yoldan geçen küçük kız. Yukarı, babaannesine baktı.

"Didem'in de sütdişleri dökülüyor babaanne."

Karşıdan gelen bir adam dondurma yiyordu. Fare gibi oluyordu külahı ısırırken. Külahın içinde kalmıştır dondurma. En ucunda. Ağzını dayayıp içine çekersin.

Sütdişlerini amcası çekiyordu. Hiç acıtmıyordu. "Pıt" diye çekeceğini söylüyordu amcası ama tam üç defa dinlemişti, "Çıt" diye çekiyordu dişini, "Pıt" diye değil. Hiç acımıyordu.

"Babaanne bak eğri yapmışlar. Eğri yapmışlar."

Eğri olduğu halde yukarı doğru uzanıyordu, yıkılmıyordu insanların üzerine. Öyle olsa ezilirlerdi.

"Öğretmenimiz bugün bulutları benzetme oyunu oynattı bize. Hava güzel diye bahçeye çıkardı bizi, dersi orada işledik. Ben birini damlayan bir musluğa benzettim. Ayşe ve Selin güldü."

Öteki eliyle burnunun üzerine düşen gözlüğünü düzeltti. İşaretparmağıyla.

"Bu çocuk fakir değil mi babaanne? Annesi ve babası da fakir mi?" Yara bandı satan çocuğa baktı. Yüzünü yıkamamıştı. Çocuk ona dil çıkardı. O karşılık vermedi.

Bir fren sesiyle irkildi. Babaannesinin eline asıldı. Dönüp yola baktı. Herkes bakıyordu.

"Babaanne kaza oldu değil mi?"

Elini göğsüne bastırdı. Güm güm atıyordu içeride kalbi. Bir keresinde tatile giderlerken, "Hay Allah kuşa çarptık!" demişti babası. Kuşun bundan haberi olmazmış. Kuşların hiçbir şeyden haberi yoktur. Onlar düşünemezler. Papağanlar ve atmacalar. Onların da kalbi vardır. Fakat daha küçük. Kalbi atmazsa insan ölür. Koridorun ışığı açık kalsın. Uyurken. Ölürken. Uyanınca ölmüyor artık. Işık var çünkü koridorda. Anne ve babasının odası var. Kapısı kapalı ama duyarlar ölürse, ışık açık çünkü. Örtüyü de burnuna kadar çekmiyor. Böylece annesi ve babası onu görebiliyor. Güm güm atıyor kalbi. Sonra yavaşlıyor, yavaşlıyor. Eskisi gibi oluyor. "Si-nem, si-nem, si-nem" diye atıyor.

Karşıya geçtiler. Yukarı baktı.

"Babaanne ördeklerin oradan geçelim mi?"

Parka girdiler. Babaannesinin elinden kurtulup havuza doğru koştu. Eğildi, ellerini dizlerine dayadı. Bazı ördekler başlarını suya sokup kıçlarını havaya kaldırıyorlardı. Ne kadar ayıp.

"Babaanne ne kadar ayıp değil mi?"

Babaannesi elinden tuttu. Havuzun çevresinde dolaştılar.

"Yavruları sevebilir miyim?"

Bileğini kıvırıp elini kurtardı. Koştu. Ördek yavruları sağa sola kaçıştı, birkaçı suya girdi. Neden korkuyorlar ki! Bankta oturan bir adam başını okşadı.

"Bu kıvır kıvır saçlar senin mi yoksa?"

Yanaklarını şişirdi. Başını salladı. Tabii ki onundu.

"Bunu günlüğüme yazayım mı babaanne?"

(Bugün okuldan gelince babaannem ve ben amcamın işine gittik. Barkmlara gittik. Ödevim yoktu. Babaannem ve ben hamburger yedik. Ördeklerin orada bir adam başımı okşadı. Saçların kıvırcık dedi. Ben evet dedim.)

Bulvara çıktılar. Otobüsler, arabalar. Babasının arabasından bir tane. Yeşil ışık yansın diye beklediler.

"Yeşil yanınca, yeşil yanınca!"

Koşa koşa geçtiler karşıya. Çamaşır makinesi çalışırken de böyle oluyor. Üstündeki her şey titreye titreye kenara geliyor. Kenara gelince uzanıp tutuyor. Kakasını yaparken. Ama annesi de kızdı ona.

Yokuşu tırmanırken başını öne doğru uzatıp geri çekiyordu. Ayakkabılara bakıyordu. Kendisinin, babaannesinin, kendisinin, babaannesinin. Sonra sıkılıp başını kaldırdı. İşte bir kuş.

Uçuyordu.

Artık kanat biçimini almış ön bacaklarını çırpıyordu. Kemiklerinin içi boş, dişleri yok, tüylerinin arası hava dolu. Hafif ama havadan ağır.

Uçuyordu.

İçgüdüleri ile ve görerek bir bakışta çatıları, bacaları, olukları, balkonları, pencere pervazlarını, direkleri, elektrik tellerini, güneşle parlayan bir araba camını. (Su birikintisi sanıp alçaldı, tekrar yükseldi.)

Uçuyordu.

Kuyruğunu dümen gibi kullanıyordu, kanatlarını katlayarak kısaltıyor, açıyor, uçuyordu. Hızlı soluk alıp vererek, böylece vücudunu soğutarak uçuyordu işte, evrim biliyor.

Yüksek bir ağaca yaklaşırken kafasını kaldırarak göğsünü havaya yaslayarak yavaşladı, alçaldı ve dallardan birine kondu.

Çevresine bakındı, sonra gagasıyla tarayarak, yağlayarak tüylerinin bakımını yapmaya başladı. Kabartmak için silkelendi. Bir iki telek düştü aşağıya.

Taner düşen tüyleri seyrederken anlatmayı düşündü... Güldü.

"Neye gülüyorsun?" diye sordu Elif.

"Kuşa." dedi Taner ağaca bakarak. "Bostancı'da tren istasyonunun hemen arkasında bir çay bahçesi var. Bilir misin?"

Başını salladı Elif.

"Büyük ağaçların altında bir çay bahçesi. Yani kahve gibi bir yer, sıradan bir yer. Bir keresinde Tarık'la oradan geçiyorduk. Garsonun biri önlüğünün... önlüğün cebinden..."

Gülmeye başladı, ellerini şaklatıp başını geriye atarak gülüyordu. Elif, şaşkın bir gülüşle karşılık verdi, devam etmesini bekledi. Taner derin bir nefes aldı, gözlerini sildi.

"Hay Allah ya... Cebinden, cebinden bir, bir mantar tabancası çıkardı ve yukarı, yukarı, ağaçlara doğru nişan alıp ateş etti."

Elif de gülmeye başladı.

"Kargalar," diyordu Taner, "zavallı kuşlar korkup uçuştular tabii. Garson tabanca... Tabancanın dumanını şöyle üfledi, yeni mantar yerleştirdi, cebine geri koydu. Bu sırada, bu sırada müşterilerden hiç ses yok. Hepsi öyle normal bir şeymiş gibi davranıyor ki! Herhalde önceden bir güzel pisliyormuş kargalar, önceden..."

Birlikte güldüler. Şiddeti artan azalan kahkahalarla. Bir-

kaç kişi dönüp baktı. Umursamadılar. Öne eğile eğile, tıpkı kargalar gibi sesler çıkararak güldüler. Sonra kısa soluklar bırakarak geriye yaslandılar.

"Off!" dedi Elif, elini beline koydu.

"Off!" dedi Taner, gözlerindeki yaşları sildi.

Sesi titreyerek, incelerek konuşmaya başladı Elif, "Bizim yazlıkta da bir çocuk var, sekiz on yaşlarında, martılardan korkuyor. Ama nasıl korkuyor bir görsen. Yalnız bir keresinde ciddi ciddi kovaladılar çocuğu."

"Öyle mi!" dedi Taner, "Sonra ne oldu?"

Elif fincana uzanacakken vazgeçti, "Tavernaya kaçtı. Masaların altına saklandı yazık." Fincana uzandı.

"Bu sene ben bir yere gidemeyeceğim."

"Ben yine yazlıktayım. Neyse ki babam fazla kalamıyor. Yoksa evden farkı olmuyor. Yemekler saati saatine. Sonra her akşam birileri misafirliğe geliyor. Serdarlar'ın teknesi olmasa denizin de tadı yok."

Bir süre sustular. Elif parmağını fincanın ağzında gezdirdi. Taner bir şey isteyip istemediğini sordu, kendisine bir kola daha söyledi. Bir süre sustular. Taner anahtarlığı ile oynadı. Elif sandalyesini biraz geriye itti, kolyesiyle oynamaya başladı. Salata barına elinde tabakla yanaşan adama baktılar. Bir süre ona baktılar. Adam önce hafif çukur tabağın kenarına galetaları dizdi, böylece tabağı biraz daha derinleştirdi. Sonra sabırla, hiç utanmadan, sıkılmadan tabağını doldurdu tepeleme makarna salatası, kısır, bezelyeli tavuklu mantar salatası, piyaz, kıvırcık havuç salatası, peynir salatası, haşlanmış karnabahar, russalatası, patates salatası, domates, pancar turşusu üzerine yağ ve limon. Tepeleme. Çok yüksek. Seyrettiler. Şaşırmadılar. Bildikleri bir şey.

Burnunu çekti Taner, avcunu burnunun ucuna sürttü.

"Kalkalım mı?"

Taner garsona bakındı, eliyle hesap işareti yaptı.

Kalktılar.

Oysa tam da anlatmaya hazırlanıyordu Taner. Elif kalkmalarını söylediğinde, ağzını açmaya hazırlanıyordu. Konuşmayacak olmasına üzülmedi. Sevinmedi. Sözcüklerle arasında, yani sözcüklere bir bağlılığı yok. Sadece tam o an, ağzının harflerin gerçek şekillerini alabileceğini hissetmişti. Cazcılara neyin fazla geldiğini, neyin altından kalkamadıklarını, uyuşturucu kullanmalarını, bunları, böyle şeyleri anlatabileceğini düşünmüştü. Bazı geceler çalarken olanları... Sakız çiğner gibi tellerin yumuşaması ve sanki uzayıp giden seslerin peşinden gitarın sapının da kıvrılıp uzayarak gitmesi ardından yetişmek için sakız çiğner gibi nerede duracağını nasıl duracağını bilmeden anlamadan parmaklarını kaldıramadan parmaklar birbirine karışır gibi ve bu parmaklar serçe mi işaret mi kendisinin mi duramıyor sakız gibi çiğniyor gitarı parmaklarıyla neden kırıp dökerler neden kurtulmaya çalışırlar biliyor dişlerinin arasında sakız perde çiğniyor müziği ve sap uzayıp gidiyor ve o da peşinden her şey yolunda işte sonunda ağzından salyalar akan o iğrenç yaratık eğilip öpüyor onu ağzından tiksinse mi sevinse mi?

Arabaya bindiler. Kuğulu Park'a kadar trafik fena değildi. Parkın köşesinde, Tunalı'dan bulvara dönmeye çalışan arabalardan birkaçı ile kapıştılar. İnsan soyunun devamı için.

"Yarın çalacak mısınız?" diye sordu Elif.

Çalmak? Yaratık ağır ağır başını çevirip dar omuzunun üzerinden şöyle bir bakıyor Taner'e.

"Evet. Çarşamba, cumartesi."

Dura kalka bulvardan aşağı doğru gidiyorlardı.

İyi ki şu karga hikâyesi aklıma geldi, diye düşündü Taner. Elif'in anlayamayacağından değil. Sakız çiğnemiş herkes anlardı bunu. Sadece...

Meclis'ten İnönü Bulvarı'na döndüler. Elif köpeğinden söz ediyordu. Kendisi daha apartman kapısındayken köpek

hissediyormuş geldiğini. Annesi söylemiş. "Düşünsene," diyordu Elif, "üçüncü kattayız."

Taner de ona çocukken bir sokak köpeğini alıp eve getirişini anlattı. Tabii evdekiler hemen kapının önüne koymuşlardı. Sıradan bir hikâye. Milli Kütüphane kavşağında durdular. Elif bu kez akvaryumculuk yapan bir arkadaşını anlatmaya başladı. Taner, gözü ışıklarda, dinliyordu. Sarı yandı, hareket edecekken biri geçiverdi arabanın önünden ve kaldırıma çıkınca dönüp refüjde kalan arkadaşına baktı.

Gördüğü şeye, bu yüze, o kadar alışık ki! Düşündü. On yedi yıl olmuş. Bir cuma günü okuldan çıktıktan sonra birlikte pazara gitmelerinin üzerinden tam on yedi yıl geçmiş.

O gün Çetin, sınıfta hoşlandığı bir kız olup olmadığını sormuştu... Nur. Nur'un kumral saçları, dümdüz omuzlarına dökülürdü, dümdüz "seni sevmiyorum" diyerek omuzlarında.

Çetin'in rahat, sokulgan oluşundan etkilenmiş, söylemişti. "Nur..." demişti, "Nur'dan hoşlanıyorum." Yere baktığında saçları yanaklarına düşer, Ender de, uzun kirpiklerine, yusyuvarlak göz kapaklarına bakardı ezilerek karşısında, alaycı bir gülüşle kurtarmaya çalışarak yere düşeni, ayağa düşeni.

Çetin de söylemişti, "Burçin" demişti. Bir gün telefon etmiş Burçin'e (rehberden bulmuş numarayı), önce kendini tanıtmadan, sesini de değiştirerek konuşmuş. Sonra söyleyivermiş adını ve ondan hoşlandığını, ertesi gün sınıfta yüzüne nasıl bakacağını düşünmeden çünkü zaten düşünmez böyle şeyleri. "Öyle mi!" demiş Burçin, sadece bu kadar yani hepsi bu kadar mı, evet hepsi bu kadar.

Öyle saf öyle savunmasız bir biçimde anlatmıştı ki, onu dinlerken, daha o zaman, kızlarla erkekler arasındaki ilişkilerde korkutucu şeyler olmasın istemişti Ender, daha o zaman, hiçbir şey anlamadan, bilmeden yalnızca korkarak kızlardan ve bunu Çetin için istemişti. On yedi yıl sonra, "korkutucu şeyler" yerine artık "iktidar" sözcüğünü kulla-

nıyordu. Aman ne güzel! Düz kumral saçların, alımın iktidarı. Tabii bir de diğer erkeklerin iktidarı, yani kızlarla konuşurken yüzleri filan kızarmıyor, özel bir şey yapıyormuş gibi değiller, spor ayakkabılarının markalarından söz ediyorlar, onların iktidarı.

Çetin ile kadınların dünyasını el yordamıyla, birbirlerini koruyarak keşfetmişlerdi. Kendi başlarına, hatta gerçeğe (Her neyse o!) sırtlarını dönerek, hayal güçleriyle. Arabadan inerken etekleri açılan kadınların bacaklarına bakarak. Çıplak kadın fotoğraflarına... Adet görmeyen, bacaklarında kıl olmayan, ağızları kokmayan, yüzlerinde sivilce çıkmayan, mideleri guruldamayan, tuvalete gitmeyen, her zaman sevişmeye hazır, parlayan kadınlar; dizlerinin üzerinde durup kalçalarını çıkarıyorlar, çırılçıplak soyunup sivri topuklu ayakkabılarla kalıyorlar, dillerini çıkarıyorlar, dudaklarını ısırıyorlar, kendi göğüslerini avuçluyorlar, Çetin ile Ender'i bir köşeye itiyorlar orada yıllarca kalsınlar diye duvarı koklayarak. Sonra şu seks filmindeki kadının inlemeleri, canı yanıyor sanmışlardı önce, ama çok geçmeden teslim olmuş kaptırmışlardı kendilerini, teslim olmuş ve kendini kaptırmış kadının inlemelerine perdede ışıklı perdede bacakları açık.

Birlikte bir sürü seks filmine gitmişlerdi. Rutubetli, küçük ve pis sinemalarda. Salona girerken orta yaşlı yer göstericilere neredeyse bilet parası kadar bahşiş veriyorlardı, çünkü pis bir sırıtışla "Bu az!" deyip daha fazlasını istiyordu bu adamlar, pislik herifler, adi pezevenkler... Ama sinirlenmek için artık çok geç. Sinirlenmek için bu adi... Neyse... Ara verildiğinde yerlerinden kalkmadan, etrafa bakmadan, utana sıkıla beklerlerdi salonun kararmasını, o rutubetli kadınlık organını. Filmler bitince, bir suçluluk duygusu ve karanlıkla çıkarlardı sinemadan, merdivenlerin ucunda gün ışığı. Yargıç. İnsanların arasına karışamayacakların-

dan korkarlardı. Nereye baksalar rahatça soyunuveren kadınların oradan oraya zıplayan görüntüleri, göğüsleri.

Hayat ne tuhaf! Bazı çatlakların içine insan davranışları sızıyor ve orada birikiyor. Sonra da kötü kokular yükseliyor hayatın çatlak yerlerinden, zayıf yerlerinden.

Çetin yine de daha rahattı kızlarla. Çünkü bazı şeyler en saf haliyle duruyordu içinde. Kirlenmiyordu. (İnanıyor mu buna? Evet.) Bir gün, teneffüstelerdi galiba, bahçede konuşuyorlardı. Nur sırtını duvara yaslamıştı, ellerini ve bir ayağının tabanını da dayamıştı, şöyle. Ne güzel görünüyordu... Her neyse, sırtı eteği alçı olmuştu hep. Çetin görünce, işi buymuş gibi, dünyaya bunun için gönderilmiş gibi, çırpmıştı Nur'un formasındaki tozu. Yanlış anlaşılmaktan filan korkmadan, yanlış anlaşılmanın alevini üfleyerek, söndürerek. Yıllar sonra, birlikte gittikleri tatilde, Damla kollarını yukarı kaldırıp gerindiğinde (terminalde otobüs bekliyorlardı), kısa tişörtü sütyenine kadar açılınca tutup aşağıya çekmişti Çetin, aynı rahatlıkla.

Sevgili dostu!

Arabalar seyrek geçmeye başlayınca, Çetin yeşili beklemeden koşarak yanına geldi. Vücudunun bütün hareketlerini, bütün yüz ifadelerini biliyorum, diye düşündü Ender; elini arkadaşının omzuna koydu. Parkın içinden geçip Akdeniz Caddesi'ne çıktılar.

İşte bu yüzden, diye düşündü Ender, böyle bir geçmiş yüzünden.

Evet böyle bir geçmiş yüzünden kendilerine biraz ilgi gösteren hemen her kıza aşık olmuşlardı, başka ne yapacaklarını bilmedikleri için. Ne yapacaklardı?

Gözlerinin içine bakarak konuşan, adlarını rahatça söyleyen (Endeeer, Çetiiin), hayatları ile ilgili bir iki soru soran, daha önce aralarında geçen bir konuşmayı hatırlatan, "Şimdi bana yine kızacaksın ama..." diye başlayan cümleler ku-

ran, uzanıp kravatlarını düzelten bütün kızlara, hepsine; hiç alışık olmadıkları için.

Aşık olmuşlardı, içlerindeki iyiliği, farklılığı göstermek isteğiyle yanmışlardı tutuşmuşlardı. "Sevin bizi, sevin bizi!" demişlerdi bakışlarıyla, denetimsiz davranışlarıyla, mesela son sınıfta gittikleri piknikte bekçi ile konuşmaları çok şey görmüş geçirmiş biri gibi soruları ve insanları tanırım hayatın içinde biriyim ayrıntılara önem veririm sevin beni sevin beni ne kadar da kötü!

Çetin, parmağıyla dürtüp bir çöp bidonunun kapağını açan çocuğu gösterdi. Çocuk her an geri kaçacakmış gibi, başını uzak tutarak kapağı açmaya uğraşıyordu. Yavaşça açtı ve elindeki çöp torbasını atar atmaz da kapattı. Yanından geçerlerken, Çetin ellerini kaldırıp pençe biçimine sokarak, "Kıaavv!" diye bir ses çıkardı, çocuğun üzerine atlayacakmış gibi sıçradı. Çocuk güldü. Karşılıklı güldüler. Ender elini Çetin'in omzuna koydu. 1. Cadde'ye girdiler.

Buralar hatıralar.

Buralar hatıralarla doluydu. İnsan böyle şeylere nasıl dayanır? Yılların geçip gitmesine ve her şeyin belleğin bir oyunuymuş gibi bir belirsizliğin içine batmış olmasına... Bu ben miyim? Peki o ben miydim? Bütün bunları yaşayan. Hayır seyreden. Karar ver, yaşayan mı, seyreden mi? Yaşayan değilmiş gibi. Geçmişte başka biri, ama şimdi ben. Geçmiş olunca başka biri.

"Biz bu konuda ne düşünüyoruz Ender?"

Bir gün böyle sormuştu Çetin (Lennie), Ender'e (George'a). Öğrenci derneği ile ilgili bir konuydu. Onlar bu konuda ne düşünüyorlardı! Aralarında bir fark yoktu ya, işte bu yüzden. Çünkü dizginleri bazen tamamen Ender'e verirdi. Sahneye Ender'in çıkması, gösteriyi onun yapması, söylenecek şeyleri onun söylemesi Çetin'in hoşuna gidiyordu. Hatta gurur duyuyordu, evet böyle anlatılabilir.

Ama Ender bu iki kişilik dünyadan çıktığında, güzel kadınların karşısında çenesi düştüğünde ve (az çok okuyup yazan her erkek gibi) "ansiklopedik genç adam" olduğunda, suratını asardı hemen. Saldırırdı doğallığın keskin bıçağıyla ve Ender şaşırırdı o kadar uzun muydu bu bıçak, burasına kadar giriyordu, şimdi bile.

Liseden sonra, yakınlaştığı hemen herkeste Çetin'i aramıştı. Kiminin sigarayı tutuşu benziyordu, kiminin gülüşü, kiminin basket oynayışı ya da dans edişi...

Çetin'i aramıştı çünkü o ilkti. On beş yaşındaydılar ve neredeyse aynı evi paylaşan iki yetişkin gibi yaşamışlardı daha o yaşta. Banka Murat ağabeyi eğitim için İngiltere'ye yolladığında... Bir evin bütün sorumlulukları ve tatları. Yemek yapıyorlar, bulaşık, çamaşır yıkıyorlar, pazara gidiyorlar, evi temizliyorlar (camları bile siliyorlardı), her gün aynı saatte, pencerenin önündeki koltuklara oturup, çay içerken radyo dinliyorlar (Bob Marley'i, The Police'i, Talking Heads'i, Depeche Mode'u, The Cure'u), ders çalışıyorlar, kavga ediyorlar (Bir gün Çetin, evdeki bütün parfümleri Ender'in üstüne boca etmişti; başka bir gün de baharat savaşı yapmışlardı, gitgide sinirlenerek, tuz, kimyon, karabiber, kekik döküp üzerlerine sinirlenerek, evin içinde kaçıp kovalayarak.) ve daha buna benzer, törene benzer, unutulmayacağa benzer bir sürü şey.

Ender'in unutamadığı şeylerden biri de, Çetin'in bir berber ciddiyetiyle saçını kestiği gündü. Bundan büyük tören olur mu? Portmanto aynasının karşısında bir sandalyede otururken, aynada kendisine ve Çetin'e bakıyordu. Çetin, elinde makas, büyük bir ciddiyetle yapıyordu işini, yere serdikleri gazetelerin üzerinde bir sağına bir soluna geçiyordu, yüzünde beklenmeyen ölümlerin izi, hayatta olmanın güveni ki buna herkesin ihtiyacı var. Yani böyle bir güvene, hayattayım arkadaşımın saçını kesiyorum, hayattayım langırt oynuyorum, hayattayım "Kırım Savaşı ve Osmanlı

Rus İlişkileri" konulu bir ödev hazırlıyorum, hayattayım trenlerin altında bozuk para ezdiriyorum, hayattayım bire bir buçuk pirinç pilavı yapıyorum, hayattayım hayattayım.

Sonra okumaya merak sardım, diye düşündü Ender. Çetin seyrediyordu: Murat ağabeyin kitaplarından birini alıyor, bir iki hafta sonra geri getiriyor, yerine yenisini alıyordu. O günleri daha sonra hep tek bir görüntüyle hatırlamıştı, belleğin tek bir oyunuyla:

Bir kış günü. Hava kararmak üzere. Bordo renkli boğazlı kazağı ve lacivert paltosu var üzerinde. Elleri ceplerinde, eve giden yokuşu çıkıyor. Az sonra eve, sıcacık odasına girecek ve annesinin mutfakta çıkardığı sesleri dinleyerek, bir önceki gece istemeye istemeye bıraktığı kitabı okuyacak. Masada. Sarı siyah çizgili bir örtüyle (eski bir perde) örtülü masada, "Martin Eden"i okuyacak. Isınınca burnu akmaya başlayacak.

İşte hep bu görüntü.

Çetin bir gün, "Kitap okudukça benden uzaklaşıyorsun." demişti. Parkta basket oynuyorlardı.

Basket oynayanlara baktı adam. Ona sorarsanız, ki bazı münasebetsiz genç arkadaşlar soruyor, "Kendinizi altmış yaşında hissediyor musunuz?" diye; hiç tereddetsüz, "Hayır!" diyecek. "Hayır, yıllar öyle çabuk geçti ki, altmış olamaz bu, otuz gibi, kırk gibi."

Otuzunda Amasya'daydı galiba, müessese henüz... "Boş ver!" dedi kendi kendine, "Bir halt var sanki geçmişte. Düşünme geçmişi, zaten bunun için kısa geliyor insana ömür, düşündüğü için."

Basket oynayan gençlere baktı. İçlerinden biri oğluna benziyordu. Benzetti. Herkes yapar mı bunu, yoksa bir tek o mu, kimi görse oğluna benzer bir şeyler bulmaya çalışıyor?

"Artık benden çok annesini arıyor."

Bu aklına gelince ve bununla birlikte geçmiş de aklına gelince ve çok süratli gelince, gözleri doldu. Çünkü bir şe-

yin düşünce olabilmesi için makul bir sürenin geçmesi lazım. Aniden akla geliveren ve düşünceye dönüşmek için kâfi zamanı bulamayan şeyler, basınç değişikliğinin tesiriyle (bizim problemimizde basınç aniden düşüyor, sıcaklık ise sabit) ne olur, sıvı hale geçer ve gözyaşı olarak akar bunu herkes bilsin. Bu böyledir. Gözlerini sil.

Öğreniyorsun işte öğrenmeyi aklına bile getirmediğin şeyleri. Baba ile oğul arasında neler olup bittiğini, mesafeleri, kalkanları, kaçışları.

Bir araya geldiklerinde sanki ikisinin de hafızası tamamen siliniyor. Sanki yeni tanışmışlar ve aralarındaki hava öyle kesif ki birbirlerine yaklaşmaları imkânsız. "Gel baba, sana şöyle bir sarılayım." demesi imkânsız ve bunu da hiç söylemiyor zaten. Kerata. Gülünç, acemice şeyler yapıyorlar karşılıklı. Ezberlenmiş konuları var, onlardan konuşuyorlar. Büronun işleri, Serpil'in yazlığı satma düşüncesi, amcasının sıhhati...

Saatine baktı; daha yirmi beş dakika vardı. Yalnız yaşamaya başladığından bu yana zamandan korkuyor. Hayır öyle değil, zaman azalıyor diye değil. Her saat başı tekmil vermesi lazımmış gibi hissediyor. Peki kime, kime tekmil verecek?

Bir an yerinden kalkacak gibi oldu, vazgeçti. Hastanenin havası çok kasvetli, orada beklemek hoşuna gitmiyor. Üstelik yirmi beş dakika var ve insan öğreniyor işte durmadan öğreniyor.

Patates, soğan. Patates soğan. Patateslerle soğanları saklamak için bir kutu ayarlamıştı. Küçük, kartondan bir kutu. Gazeteden, dergiden kestiği resimlerle kaplamıştı kutuyu. Bir sabah, ocağın önünde sütün kaynamasını beklerken, yerde, duvarın dibinde duran kutuya takılmıştı gözleri. "VAHŞETİN ÇAĞRISI" yazıyordu, karla kaplı uçsuz bucaksız bir düzlük fotoğrafının altında. Sahipleri belli olmayan uzun gölgeler düşmüştü karın üzerine.

"Hangimizi çağırmadın ki kocamış vahşet!"

Gözlerini sildi.

Basket oynayanlar oyunu bırakmış, birinin çevresinde toplanmışlardı.

Annesi, "Meyvenin bile kabuğu var Kadri, bir senin yok." derdi. Gözleri yanar, boğazı kurur, titrerdi o zaman, kendisi hakkında böyle konuşulunca, bir eksiği varmış gibi. Annesi ile birlikte yaldızlı kâğıt toplarlardı, oradan buradan. Sonra bu kâğıtlardan ufacık ufacık toplar yapıp yazmaların kenarına dikerdi anacığı. Demek o bile güzelliğin peşindeydi doğup batarken güneş, aynı gökyüzünü kat ederken sanki yarın bugünden iyi olacakmış gibi.

Çay istedi canı. Şimdi bir bardak çay. İnce bir dilim de limon. Ama kendi bardağıyla. Dudağını bardağın kenarına bıraksa. Bardak mı şekil değiştiriyor, dudağı mı? Her seferinde iki yudum, bardağı eline her alışında.

Saatine baktı. Çocuklar tekrar başlamışlardı maça. Karşısındaki banklardan birine çocuğunu pusetle gezdiren genç bir kadın oturdu. Uzun uzun baktı kadına. Kadını kazanılmış tecrübelerinin ışığında seyrediyordu, dahası kadın kazanılmış bir tecrübeydi onun için. Tam mesai bitecekken, ceketine doğru uzanırken, etajerin üzerinden.

Boşanalı beri, eski karısı dışındaki bütün kadınları istiyor arzuluyor. Daha doğrusu "kadın" artık onun için karısı hariç bütün kadınlardan oluşan bir terkip. Bir terkiptir kadın. Yatağın sağ tarafını çukurlaştıran bir ağırlık değil. Bunu da herkes bilsin.

Sabahki güzel bacakları düşündü.

Öğlene kadar içinde hoş bir serinlik, hayata dört elle sarılma isteği, bir heyecan hissetmiş, bunun bir nedeni olduğunu çok iyi bildiği halde hatırlayamamıştı, hangi koku, hangi görüntü, karışıp gitmiş o karmakarışık aklın içindeki hangisi? Sonra hatırlamıştı birden, öğle yemeği yerken, bardağına su

koyuyordu, hatırlamıştı, sabah arabasıyla Çiftlik kavşağında beklerken, karşıdan karşıya geçen güzel bacaklı kadını hatırlamıştı, kitaplığındaki bir kitabı hatırlar gibi. Geniş adımlarla, eteğinin altına çağıra çağıra yürüyordu kitap (kadın).

Yatağını, yattığı yeri çukurlaştırmayacak bir kadın özlüyor.

"Hangimizi çağırmadın ki kocamış şehvet!"

İşte yine hatırlıyor; gençken kötülük yapmak istemişti insanlara, kişiyi kemale erdirecek, çemberi kıracak kötülükler. İnsan kendi terinin, idrarının kokusunu nasıl severse, yaptığı kötülükleri de öyle sever. Şüphesiz sever.

"Offf, offf!"dedi duyulur bir sesle. Saatine baktı.

Erhan Bey konuşurken de böyle ikide bir saatine bakıyordu, ama anlamıyordu Erhan Bey ya da durduramıyordu çenesini bir hastalığa yakalanmış gibi. Apartmandaki sorunlar. Kapıcı dairesini su basmış, belediyeden adam yollamamışlar, araya bacanağın bir tanıdığını sokmuş da ancak o zaman yollamışlar ekibi. Geçen kış yakıt parası sorun olmuş, kaloriferin yanma saatleri konusunda bir türlü anlaşamıyorlarmış, otomatik kontrollü ısıtma sistemi çözüm olabilirmiş, birkaç yerden teklif istemişler. Park yeri sorunu hâlâ çözülememiş.

Kapaklanır gibi ayaklarının dibine. Anlatmazsam ölürüm, diye düşünerek ve gelip kapaklanarak ayaklarına. Ne önemli şeyler bunlar, çok önemli şeyler. Başka bir şey yok dünyada.

Bunaldığını hissetti. Koltuk altlarından bir koku yükseldi, burnundan yukarı. Başını kaldırdı. Tansiyon mu acaba? Kalktı, etrafına bakındı. Parktan çıktı.

Üniversitede bir hocasının...

Üniversitede bir hocasının odasında, Bruegel'in bir röprodüksiyonu asılıydı. Resimde kule dönüyor gibiydi, bütün mekanik yasalarını çiğneyerek, hocanın varlığına rağmen. Sınav kâğıdına bakmaya gitmişti. Kule dönüyordu ve bu daha gerçekti.

Parka girdi, basket oynayanlara şöyle bir baktı, sonra karşıya geçip Anıtkabir'i çevreleyen mermer yolda yürümeye başladı. Akdeniz Caddesi'ne saptı. Gölgesi sağ yanında. Biraz yürüdükten sonra dönüp baktı maç var mı diye. Sarmaşıklarla kaplı tel örgünün ardında toprak sahanın küçük bir kısmı görünüyordu, maç yoktu.

Bir kış sabahı (Hem de 1 Ocak sabahıydı, ne tuhaf!) burada güzel bir maç seyretmişti. Saha karla kaplıydı ve yan hakemler durdukları yerde zıplıyorlardı. Oyuncular istekle, fakat soğuğun kesintili hale getirdiği hareketlerle oradan oraya koşturuyor, bazıları kayıp düşüyordu. Antrenörler, yedek kulübelerinin önünde bağırıp çağırıyordu. Herkes derin bir uykudayken, eğlence yorgunuyken ve şehir bir kış sessizliğissss içindeyken buradaki ciddiyet, bu "formanın hakkını verme" mücadelesi onu duygulandırmış, tribünlere çıkıp maçı seyretmişti. Birileri daha vardı tribünde. Bir tanesi parmaklarını tellere geçirmiş ha bire bağırıyordu: "Sedat hadi oğlum, topa oğlum topa gir. Korkma aslanım. Korkma aslanım." Tuhaf şeyler vardı maçta, durup hayat üzerine bir kez daha düşünmeye zorlayan bir şeyler. Gülünç mü? Neden gülünç olsun ki!

Mustafa'dan dönüyordu o sabah. Yılbaşı gecesini birlikte geçirmişlerdi. "Hiçbir masraftan kaçınmadım." demişti Mustafa. Fırında köfte yapmıştı, patatesli, salçalı. Köfteleri önce yağda biraz kızartmış sonra fırına vermişti, ince patates soğan dilimleri ile birlikte. Bol salçalı bir de sos yapmıştı. "Yemekte salça, kadında kalça." Baharatları da unutmamak gerek çünkü böyle şeyler önemlidir, bazen pek çok şeyden daha önemlidir. Mesela mevsimi olsa yeşil biber ve domates de yakışırdı. Pirinç pilavı, kıvırcık salatası, yoğurt, lahana turşusu vardı ayrıca o gece. Turşuyu annesi yapıp yollamış İzmir'den. Tatlı olarak da tahin-pekmez. Gece yarısından sonra çıkıp dolaşmışlar, o güzelim parkların için-

den geçip Kumrular Sokağı'na girmişlerdi. Her yer kutlamanın izleriyle doluydu. Pamukla, beyaz sprey boya ile MUTLU YILLAR, İYİ YILLAR, HOŞGELDİN YENİ YIL yazılmış mağaza camları, ağaç dallarına asılmış yanıp sönen bir sürü küçük, renkli ampul, Yüksel Caddesi'ndeki boş konser platformu, çevrede içmeye ve şarkı söylemeye devam eden gençler... Sakarya'daki küçük havuz donmuştu. Fıskıyelerinden buzlar sarkıyordu. Sabaha karşı Maltepe'den, pavyonların önünden geçip eve dönmüşlerdi. Salep yapmıştı Mustafa ki bu da önemlidir başka pek çok şeyden.

Akdeniz ile Gençlik Caddesi'nin köşesine gelince bir kararsızlık yaşadı. "Sonra Mustafa ile çıkarız." Karşıya geçti. Köşedeki küçük parka baktı: Yine liseli bir çift. Bankta yan yana oturuyorlardı. Kız bacaklarını bitiştirmiş, elleri bacaklarının iki yanında bankı kavramıştı. Oğlanın kravatı ceketinin cebinde olmalıydı.

Sanki sokağa girer girmez duyuluyordu evin rutubeti, güneş almayan odaların kokusu. Başarısızlığın kokusu. İnsanlığın başarısı onları eziyordu. Mağaralara sığınıp ateş yakan, avlanan, hayatta kalan, sonra kalkıp bunların resmini mağara duvarına çizen, hayvanları evcilleştiren, tekneler yüzdüren, kaleler kuran (hem de ta Britanya'dan gelip kurmuşlar Ankara Kalesi'ni), mancınıklar yapan ve bu mancınıklarda kadın saçından yapılma zemberekler kullanan, "kadınlarla yatan", Amerika kıtasından patatesi, mısırı getiren, oraya Afrikalıları köle olarak götüren, Musa'ya, İsa'ya, Muhammet'e inanan insanların; yönetici sekreterlerin, banka müdürlerinin, satın alma sorumlularının, satış temsilcilerinin, tesis ve planlama müdürlerinin, şantiye şeflerinin, reklamcıların, tiyatrocuların, ressamların, edebiyatçıların, tercümanların, editörlerin, generallerin, master öğrencilerinin, sporcuların, mühendislerin başarısı altında eziliyorlardı.

Kırmızı renkli sıvası neredeyse tamamen dökülmüş apart-

mana girdi, iki kat aşağı indi. İki ince teli birbirine değdirip zili çaldı. Mustafa açtı. Yeni uyandığı belli oluyordu.

"Güzelleşmişsin." dedi.

"Hadi lan!" diye karşılık verdi Mustafa.

"Ben mi uyandırdım?"

"Yok," dedi Mustafa "saati kurmuştum."

Odaya geçtiler. Mustafa, odanın kapısının üzerine gazlı kalemle ve büyük harflerle yazılmış cümleyi gösterdi, her zamanki gibi. "BEŞİKTAŞ AVRUPA'DA NE YAPTI?" Birbirlerine bakıp gülümsediler.

Odada geniş, beyaz muşamba kaplı bir çalışma masası, camlı bir kütüphane, portatif bir giysi dolabı, geniş bir yatak, eski bir koltuk, iki de sandalye vardı. Masanın dayandığı duvarda yan yana iki köpük pano asılıydı. Bir yerlerden kesilmiş resimler, yazılar, gülünç manşetler, küçük kâğıtlara yazılmış hatırlatma notları, veciz sözler, şiirler, ders programı, sınav tarihleri, küçük bir Kanada bayrağı ve daha bir sürü şey iliştirilmişti, Mustafa'yı ayakta tutan, düşmesin diye destek olan veya öyle olması istenen.

Mustafa, koyu yeşil renkli perdeyi açtı. Pencerenin ardında çiçek şekli verilmiş paslı demirler, bakımsız bir bahçe, dipte bahçe duvarına bitişik kömürlük görünüyordu. İnsanlığın başarısı bütün bunlara nasıl dudak bükerdi kim bilir!

"Aç mısın?" diye sordu.

"Hayır ama gece acıkırız herhalde."

"Makarna yaparız, burgu var bir paket. Salatalık bir şeyler de var. Yalnız çıkıp ekmek almamız lazım."

"Yoğurt?"

"Yoğurt da alalım, aslında var da Alper'in, kullanmak istemiyorum."

Eşofmanını çıkardı. Kalın fitilli kadife pantolununu, sıfır yaka kazağını giydi.

"Bir tuvalete gireyim de çıkalım."

Masanın yanındaki sandalyelerden birine oturdu. Panoya baktı. Bir gazete kesiğinde "Umudun Bittiği Anlarda Yanlış Kararlar Hiç Verilmese" yazıyordu. Gülümsedi. Masadaki kâğıtlara baktı. Birinde formüller, sayılar, sıkıntıdan çizilmiş şekiller vardı. Çalışmayı denemişti herhalde. Bir başka kâğıtta, kırmızı tükenmezle yazılmış, bazı yerleri karalanmış yazı dikkatini çekti:

"Kış başlangıcı. Adam çocuğa nasıl öteceğini öğretiyor. Ulus'ta. Dilini hangi şekle sokacağını, nereye koyacağını ve sonra ciğerlerindeki havayı nasıl üfleyeceğini öğretiyor. 'Bak şimdi,' diyor 'dilini şöyle yapacaksın, şuraya dayayacaksın, yap bakayım.' Evlerine dönen insanların arasında ikisi ayakta, karşı karşıya duruyor. İkisi de çok ciddi. Kara bir palto giymiş adam. Kalın bıyıklı. Yüzü kırışık ve karanlık. Çocuk on yaşlarında. Ayakta duruyorlar. 'Bak,' diyor adam, elindeki küçük nesneyi gösterip, 'buraya koyacaksın.' diyor. Dilini çıkarıp o şeyi dilinin üzerine yerleştiriyor. Sonra da ötmeye başlıyor, ellerini paltosunun cebine koyup, sağına soluna bakıp ötmeye başlıyor. Cıvıl cıvıl... Şakıyor... Çocuğun da bunu öğrenmesi gerekiyor. Böyle ötmeyi öğrenmesi gerekiyor. Başka türlü olmaz çünkü. Başka türlü çok zor..."

"Çıkalım mı?" diye seslendi Mustafa holden.

Kâğıdı bıraktı. Odadan çıktı.

"Çıkalım. Ayçöreği de alalım, biliyorsun başarımızı buna borçluyuz."

Mustafa güldü. Çıktılar. Parktaki liseli çift gitmişti. Caddenin yukarısına doğru yürüdüler. Berberin önünden geçerken ikisi de içeri baktı.

"İnsanoğlunda bir ahmaklık var. Öleni, biteni daha çok seviyor, sayıyor." diyordu içeride berber.

Hikmet, çenesi göğsüne dayalı, bir dizgi yanlışı kuruyor kafasında:

"İnsanoğlu olanı biteni daha çok seviyor."

Bunu kuruyor kafasında, gazete manşetleri filan görüyor, "Sayın seyirciler bir son dakika haberi veriyoruz. İnsanoğlu..." diye başlayan televizyon haberlerini düşünüyor. Böyle olması da lazım, çünkü berberde pekâlâ ağlayabilir Hikmet. Geniş aynanın karşısında, radyoda çocukken dinleyip farkında olmadan sevdiği şarkılar, ihtiyar berberin pudra, kolonya, tıraş sabunu kokan elleri (başını sağa sola çeviriyor, öne eğiyor), ağlayabilir işte. Hele bir de sakal tıraşı olmuşsa, berber avuçlarını yanaklarına bastıra bastıra kolonya sürerken, tutamayabilir hıçkıra hıçkıra kendisini.

İhtiyar berber, çenesinden hafifçe iterek Hikmet'in başını kaldırdı. Aynada göz göze geldiler. Sonra yine şıkırdamaya başladı makas, başının çevresinde kanatlarını çırparak ve tahta kasaların çivilerini söktüklerinde, samanın içine yatırılmış onlarca kolonya şişesi görmüşlerdi; her biri bir hayvan biçiminde şişeler, bir ördek, bir fil, bu bir kuş, bu da bir köpek ve işte bir kedi, pırıl pırıl parlıyorlar açık sarı renkte, şıkırdıyorlar. Bir sürü kolonya şişesi, birbirlerine değince şıkırdıyordu makas.

"Favorileri kısaltıyorum."

Kabul etti Hikmet küçülen kafasını sallayarak. Berber sağ yanağına tarağı dayayıp kulağından hiza aldı, sonra sağa çevirdi başını. Hikmet caddeden geçenleri gördü: Önce yakınlaşıyorlar sonra uzaklaşıyorlar. Zavallı Hikmet.

"Kulaktaki tüyleri yakayım mı?"

Ucunda yanık pamuk sarılı bir tel çıkardı çekmeceden, pamuğun üzerine kolonya döktü. Çakmağıyla yaktı. Pamuk alev aldı. Havada birkaç kez salladı teli, sonra...

"Bu acıyı bekliyordum." dedi Hikmet içinden. Yanan tüylerin kokusunu aldı ve onlar için üzüldü.

"Hiç diş çektiniz mi?"

Bunu sormak istedi ihtiyara. Soracak gibi oldu, olmadı.

Örtünün iğnesini çıkardı berber, üzerindeki saçları dök-

memeye çalışarak uçlarından tutup kaldırdı. Hikmet ellerine bakt: Parmakları kenetli, sımsıkı.

İhtiyar berber küçük ayna ile ensesini gösterdi, sağdan soldan. Bu yabancı görüntüye baktı Hikmet, başını salladı. "Sağ olasın." gibi bir şeyler mırıldandı birkaç harfi eksilterek birkaç yılı ömründen. Kolonya kulaklarını, ensesini yaktı. Aynada göz göze geldiler.

Berberden çıktığında cadde iyice kalabalıklaşmıştı. Aşağıya doğru yürümeye başladı. Elini saçlarında gezdirdi.

"Kendimi Aylak Adam'dan daha iyi hissediyorum."

Kimse duydu mu, diye çevresine bakındı. Vanilya kokusu aldı. Gaz sobasının üzerine serperdi annesi, evin içi gazyağı kokmasın diye. Evin içinde başka kokular; tarhana seriliyken, biber salçası yapılırken, hamur kesilirken, nane kurutulurken, aşure yapılırken, süt taşarken, ev bu kokuların üzerinde yükselirdi. Değil mi?

Pastaneyi geçti, sağa dönüp Süleyman Bey Sokağı'na çıktı. Tandoğan'a doğru yürümeye başladı.

"Vazgeçerek yaşıyorum. Vazgeçe vazgeçe ilerliyorum."

Böyle düşündü.

İskeleye yüzükoyun uzanıp iki elini suya soktu, çıkardı. Avcunun içindeki suya baktı. O su deniz değil, deniz dışarıda kalan, avcunun dışında. Ağla Hikmet. Ağla Hikmet. Zavallı Hikmet. Akşam güneşi dost mu düşman mı belli değil.

Hanımelleri?

Savaşsa mı (hayat bu mu), uzlaşsa mı (hayat yoksa bu mu) bilmiyor. Yaradılışının şifresini çözemedi; mesut tıkırtılarla işleyecek o mekanizmayı çalıştıran düğmeyi bulamadı. Belki de boyu yetişmedi. Babası ona kızdı, kibriti yakamadığı zaman da kızmıştı ve yaptığı resmi gösterdiği misafir, "Bana resmini anlatır mısın." dediğinde, "Sen baksana, kör müsün!" demiş ve anlamıştı adam kördü ve bir anlık bir şımarıklığı bile bağışlamaz hayat, çünkü çok acımasız

bütün insanlara karşı, körlere ve şımarık çocuklara karşı, resim yapan pastel boyalarla salondaki sehpanın üzerinde.

İlkokula gelince durdu. Durdu. Bahçeye girdi. Çocuklar maç yapıyordu. Çantalarını, önlüklerini duvar dibine koymuşlardı. Duvara yaslanıp seyretti. Belli belirsiz bir toz bulutu kaplamıştı sahayı. Hangisi çalımcı, hangisi kapıcı çocuğu, hangisi Mustafa İnceoğlu hemen anladı.

"Ağabey, gol değildi değil mi?" diye sordu kaleci. Yuvarlak yüzü kıpkırmızıydı.

"Bana gol gibi geldi."

Birileri sevindi, tartışma kızıştı. Bahçeden çıkıp yürümeye devam etti.

Yürümeye devam ediyordu Hikmet. Vazgeçe vazgeçe ilerliyordu. Bir bakıyor çenesine kadar gelmiş su. Çünkü herkesi kendisi gibi sandı. Her şeyi bu sanının üzerine kurdu. Başka bir şey daha: Bütün sevgili anların, geçmişindeki bütün güzel yaşantıların bir gün geri döneceğine inandırmıştı kendisini. Yoksa, yani bu doğru değilse, yaşamanın anlamı ne? Burnu sızladı. Gözleri doldu. Hayat hızla boşaltıyordu içini, ruhunun bedeninde gizlendiği her yeri. İçi boş bir...

Çevreden yetişip kaldırdılar Hikmet'i. Yorgancı kolonya getirdi. "Bir bardak su içsin." dedi bir başkası. Kolonya ile bileklerini ovdular. Koklattılar. Kokladı.

Kokladı Hikmet.

Bütün kokular ve bütün sevgili anlar bir gün geri dönecek. "Biz geldik!" diyecekler, "Bundan sonra seni hiç yalnız bırakmayacağız. Bizi hatırladıkça yapayalnız kalıyordun. Artık korkma, geldik işte, seninle birlikteyiz." Sonbaharlar, güneş vuran pencereler, odanın içinde uçuşan tozlar, annesinin dikiş makinesi, kapağı sürgülü tahta kalem kutusu, babaannesinin aldığı 'Mekap' ayakkabılar, anneannesinin evinin bahçesindeki dut ağacı, sobanın üzerinde mandalina kabukları, terastaki sığırcıklar, karman çorman.

Bardağı tuttuğunda, suyu yudumlarken çok güçsüz hissetti kollarını, bacaklarını... Üst dudağına dokunuyordu su, titriyordu. Bardağın dibinde serçeparmağı.

Saçını ıslattı biri, "Tansiyon, şeker" dediler. "Yorgunluktan, sinir bozukluğundan" dediler.

"İyiyim." dedi Hikmet. (Kuyunun dibindeyim.)

Doğruldu, ayağa kalkınca kulakları uğuldadı.

"Sağ olun," dedi, "sağ olun, iyiyim daha iyiyim." (Sizi suçlamıyorum. Sizin bir suçunuz yok.)

Yürümeye devam etti. Evet doğruydu, hatırladıkça yalnızlaşıyordu, kendi geçmişinin içinde böyle yapayalnız inik bir plastik top gibi ya da küçük bir çocuk, gömleğinin cebinde hep bir parça beyaz peynir olan çünkü kalp hastası, doktor söylemiş yemesini.

Tandoğan'a geldiğinde saçı hâlâ ıslaktı. Bir sürü araba, bir sürü insan, gürültü evet motorlar, frenler, klaksonlar ve sürtünme yerle bizim aramızda bazen yararlı bazen zararlı eve dönerken.

Karşıya geçti.

Adalet Cimcoz sesli bir sevgilisi olsun isterdi, konuşurken çevresindeki havayı hareketlendiren, kelimelerin sonuna alfabede olmayan harfler ekleyen ve ona şöyle söyleyen: "Hikmetçiğim, senin için üzülüyorum sevgilim." Kendisi için kaygılanan biri. Çok duyarlı olduğunu, böyle bir dünyada yaşamasının mümkün olmadığını söyleyecek biri. Çünkü tezat isteriz.

Altgeçide girdi. Askerler için türlü malzemeler satan dükkânların arasından yürüdü. Kaşarlı tost kokusu aldı. Gara çıktı. Tavandan sarkan büyük saatlerden birine baktı: Güzel görünüyordu. Yuvarlak, sade, zamanı bütün bir şey olarak, mesela bozuk para gibi gösteren, avcumuzda. Avcumuzda tutarız onu ve sonra da avcumuzu yalarız. Değil mi Hikmet?

Hikmet bilet almak için sıraya girdi.

"Yarın öğleye, Mavi Tren, İstanbul, bir kişi, gidiş dönüş, sigara içilmeyen vagon."

Doğru mu bütün bunlar, bu söyledikleri? Gidecek ve dönecek mi? Bileti cüzdanına koyup gardan çıktı, karşıya geçti. Gençlik Parkı'na girdi. Lunapark'tan gelen çığlıkları duydu.

"Şimdi iniyorlar işte," dedi Hikmet, "şimdi iniyorlar."

"Şimdi iniyor gondol." dedi genç adam. Başıyla onayladı karısı. Onun böyle başka şeylerle, kendisi dışında bir şeyle ilgilenmesi ne güzeldi. Kocasına baktı: Çekirdeklerin kabuklarını çıkardıktan sonra içlerini havuzun kenarında bekleşen serçelere atıyordu. Nasıl da ciddiydi. Gözlerini kuşlardan ayırmıyordu. Arada sırada "Bak, bak!" diyordu, başını çevirmeden, eliyle göstererek. "Kendileri de açabiliyorlar kabukları."

Nazlı baktı; gerçekten de, kuşlar minicik gagalarıyla evirip çevirip açıyorlardı çekirdeklerin kabuklarını.

Öğleyin çıkmışlardı evden. Cemil boş bir deterjan şişesi almıştı yanına, plastik bir şişe. "Mağlubiyet madalyası," demişti, "işte mağlubiyet madalyası, teslim bayrağı." Acısını dillendirmesi, en dolaylı bu yüzden de en acıklı biçimde dillendirmesi... "Bari bir poşete koy." demişti Nazlı, yolda bir taşkınlık yapmasından korkuyordu. Öteki Cemil'in... Belediye otobüsünde, birden elindeki boş deterjan şişesini havaya kaldırıp, ölüm üzerine bir söylev çekebilirdi yolculara. "Bu," derdi, "elimdeki bu şey ne için biliyor musunuz?"

Anlıyordu Nazlı, böyle zamanlarda anlıyordu, kendi köşesine çekiliyordu Cemil, oradan hırlıyor, dudaklarını aralayıp dişlerini gösteriyor ve dönüp kendi kuyruğunu ısırıyordu, dönerek, bağırıp inleyerek köşesinde, çünkü ölüm var, mezarlık var bilmem kaçıncı kapısından girdikleri; otları ayıklamak, mezardaki çiçekleri sulamak için.

Oysa sabah, karşısında çırılçıplak dans etmiş, güldür-

müştü Nazh'yı. Erkekliği oradan oraya sallanıyordu. Cemil de gülmüştü. Sonra göğsüne bastırıp bir güzel öpmüştü Nazlı'yı alnından, koklamıştı alnını burnunu bastırarak, içine çekerek. "Çiçek tarlası." demişti, "Sen bir çiçek tarlasısın. Üzerinde dolaşıp çiçeklerini eziyorum senin."

Nazlı'nm gözleri dolar gibi oldu. Serçelere baktı. Pıt pıt pıt koşuşuyorlardı. Birkaçı çay bahçesinin sarmaşıklarında saklanıyor, Cemil çekirdek atınca, hemen yere iniyordu.

Havuza baktı sonra. Beyaz gömlekli koyu kravatlı iki adam (Ceketleri neredeydi acaba?) su bisikletiyle dolaşıyordu. Çekirdek çitleyerek.

"Şunlara bak." dedi.

Cemil başını kaldırıp baktı, "Memurlar" dedi, "havuzu teftişe gelmişler."

Güldüler. Cemil uzanıp karısının elini tuttu.

"Bir çayını içerim."

Nazlı gülümsedi. Bilerek, her şeyi bilerek. Bardağın dibini yere boşalttı, semavere uzandı. Bazen "Yeter artık!" demek, Cemil'i kendisinden uzaklaştırmak istiyordu. Bu kadar çok içinden, bu kadar çok... Ve içinde Cemil dururken, nasıl uzaklaştırabilirdi? Belki yüzünü başka tarafa çevirir, belki eliyle iter mutfakta. Hepsi bu.

"Şimdi ne yapıyorlar?" diye sordu Nazlı, bakmak için başını çevirmeden.

"Kâğıt çıkardılar. Oyun oynayacaklar herhalde. Beş kişiyle ne oynanır ki!"

Dördünün yüzünü görebiliyordu: Gözlükleri vardı. Gülümsüyorlar ve sanki gördükleri her şeye şaşırıyorlardı. Çocuk gibi. Gözlerine bir perde inmiş, üzerinde küçük, renkli noktalar olan bir perde, ardında hayat.

"Konkendir belki de. Düşünsene, bu yaşta kalkıp buraya geliyorlar, ne sevimliler değil mi?"

Cemil başını salladı, serçelere çekirdek atıyordu yine. Biri

ayakucuna kadar sokulmuştu. Soluğunu tutup karısına baktı. Gülümseyip, iki gözünü birden kırptı Nazlı. Kestane rengi saçları, o saçların yumuşacık ensesiyle buluşma yeri, oradaki tüyler, kulağıyla boynu arasındaki yuva, daracık omuzlarının verdiği işaret: "Aşağı doğru!" diyordu hep omuzları, "Aşağı doğru in ve işimi bitir." İncecik bileklerini sımsıkı tutup bastırıyor yatağa. Nazlı'nın gözleri parlıyor, suyun içinde iki çakıl, gözleri parlıyor. Ama daha bakar bakmaz o gözlere... Kimsenin, hiçbir nesnenin olmadığı ya da olduğu da katı halde olmadığı, renkli akışkanlar gibi olduğu bir zamanda geliyor kendine, elleri ayakları karıncalanıyor.

"Elimden başka ne gelir? Başka bir yol var mı?" dedi Cemil, "İçine girmekten başka ne yapabilirim!"

"Sussana!" dedi karısı, toparlanıp eşelenen bir tavuk gibi toparlanıp çevresine bakındı. Sonra güldü, utanmadan, hiç utanmadan. Bu Cemil'di işte, bu da kendisi. Birleşerek. İçinde birleşerek. Karnında bir şey hissetti, yolunu bilen bir şey. Sık çalıların, ağaçların arasından aşağı sokağa inen basamakları yosun tutmuş taş merdiven gibi; en üst basamağında oturup, merdiveni, alışık olmadıkları için korkutucu görünen yeşilliği ve denizi seyretmişlerdi, oradan bakıldığında gökyüzüne doğru biraz yükselmiş gibi duran denizi, neredeyse olanaksız ve inanması güç ama merdivenin başında oturunca, birbirine paralel iki sokağı birleştiren bu yosun tutmuş dik merdivenin en üst basamağında oturunca, bütün gördüklerine hemen inanıyor insan, şöyle biraz dikine duran denize ve aşka. Oturdukları yerden aşkı da görebiliyorlardı.

Keşke hayat basit bir toplama işlemi olsaydı, artılar, eksiler. Bunun gibi bir şey.

"Onu ölü görmeye dayanamam."

Cemil birden böyle düşündü. Bir gözü kapalı diğeri açık yatıyor Nazlı. Çoktan soğumuş. Damarlarındaki kana artık yerçekimi hükmediyor. Cemil kapamaya çalışıyor o açık

kalan gözü, bir türlü kapayamıyor. Düşünce devam ediyor, bir kere akla gelince durmuyor, yol alıyor, kurcalıyor, acıtıyor ve Cemil açık kalan gözü kapatamıyor ve Nazlı ona bakıyor hiç bilmediği bir bakışla, "Beni yalnız bırakma!" bile demiyor bu bakış, sadece cam, donuk bir cam.

"Buna dayanamam!"

"Neye?" diye sordu Nazlı.

Anladı.

Anladı aynı faytona koşulmuş atlar gibi, birbirlerine bakarak, kırbaçlanarak, ama onlar birbirlerine bakarak, asfaltta nalların ahmak ahmak sesleriyle koşarken iskeleye doğru çıngırakla, kırbaçla ama birbirlerine bakarak. Birbirlerinin iyice içinde. Fesleğenlerin içinde, çay kutusuna ektiği fesleğenlerin, balkondaki mutluluğun, mutfaktaki mutluluğun, yataktaki mutluluğun ve mumların ve kim kimin içinde?

İkisi. İkisi birlikte nevresim değiştiriyor. Cemil nevresimin iki ucundan tutarken, Nazlı içeriden ona yorganı uzatıyor. Tutuyor ve havaya kaldırıp şöyle bir silkeliyor Cemil. Sonra düğmeleri ilikliyorlar, çarşafı seriyorlar, yastık kılıflarını değiştiriyorlar, ne güzel bir serinlik temizlik davet sevişmeye. Kim kimin içine giriyor?

Koltukların yüzü kirleniyor. Başlarını ve ellerini koydukları yerler yavaş yavaş kirleniyor. Kirleniyor gibi seviyorlar. Kirletiyorlar birbirlerini, başka bir şey görmüyorlar, sadece koltuğun yüzü kirlenmiş işte, içten içe. Kimse anlayamaz bunu.

"Yakaladım!" diyor Cemil. Sarılıp tutuyor Nazlı'yı ve o zaman her şey birbirine karışıyor Nazlı'nın uykusu ve Cemil'in uykusu. Yorganın altında birbirine karışıyor ve devam ediyor sabaha kadar sonra uyanıp çay demliyorlar, peynir ekmek yiyorlar.

Birbirlerine baktılar. Kocasının gittikçe açılan alnına baktı Nazlı. Saçların dökülmesi, göz kenarlarının kırışması, yanakların sarkması, hepsini görecek bir gün. "İşte hayat bu

canım." Geriye doğru çekilmek, tıpkı alından geriye doğru çekilmesi gibi saçların ardında fotoğraflar bırakarak.

Bir zaman gelecek sadece kedi gibi sürtünecekler birbirlerine. Bir zaman gelecek kedi beslemeye başlayacaklar. Kedi de onlara benzeyecek. Kimse anlayamaz bunu.

"İniyorlar." dedi Cemil çığlıkları duyunca, kuyruk sokumlarına düğümlenen bir sızı ve sonra bağırıyorlar:

"Aaaaaama bizim için mi bütün bunlar?"

"Aaaaaavlar avcılardan daha fazla."

"Aaaaaalışık değiliz böyle mutlu olmaya."

"Aaaaaaşk."

"Duydun mu?" diye sordu Cemil, "Aşk" diye bağırdılar.

Nazlı dönmüş, masalarından kalkan yaşlı kadınlara bakıyordu. Kadınlar hiç acele etmeden toparlanıp çay bahçesinden çıktı.

İçlerinden biri, "Bizim apartmanda bir yüzbaşı otururdu..." diye anlatmaya başladı, parkın Opera çıkışına doğru yavaş yavaş yürüyorlardı.

"Bizim apartmanda bir yüzbaşı otururdu... Bazı farkları ne kadar uğraşsa kapatamıyor insan. Bizim yüzbaşı da kapatamadı. Önceden astsubaymış, yani bizim apartmana taşınmadan önce. Neyse, sonra dışarıdan üniversite bitirmiş, yüzbaşı olmuş. Apartmana taşındıklarında yüzbaşıydı. Neden astsubay olarak kalmadı? Neden bir dolu zorluğu göze aldı, yüzbaşı oldu? Maaş yüzünden mi? Yok, yok zannetmem... Daha çocukken babası intihar etmiş, annesi başka bir adamla evlenmiş. İşte buna benzer haksızlıklar ona böyle bir şey yaptırmış olmalı."

"Tabii." dedi içlerinden biri, "Tabii." Yürümeye devam ettiler.

"Rahmetli eşim de subay olmak istemiş çocukluğunda. Hem de denizci. Fakat kendisi denize girmeyi pek sevmezdi. Sahilde otururdu. Dizlerini göğsüne yapıştırıp denize

bakardı uzun uzun. Çocuklara bile yüz vermezdi, halbuki çok severdi çocuklarını. Yok, oturup ille uzun uzun bakardı. Üşürdü. Zayıfçaydı. Gençliğinde de zayıftı. O zamanlar bir arkadaşıyla yazlık sinema işletmeye kalkışmışlar. Burada, Keçiören'de bir yerde. Biz de bu vesile ile tanışmıştık zaten. Beceremeyince devretmeye karar veriyorlar. Amcam devralıyor, zengin adamdı. Rahmetli de İller Bankası'na memur giriyor. Ama, memuriyeti sırasında da rahmetlinin sinema aşkı sönmedi. Kendisi Avrupalı artistlerin hepsini tanırdı. Hep söylerdi, Jeanne Moreau'yu pek beğenirdi."

"Tabii." dedi içlerinden biri, "Tabii." Yürümeye devam ettiler.

"Ben biliyorum, biliyorum... Şu sizin apartmandaki yüzbaşı. Öç almak için yapmış olmalı. Gençler küçük öç hikâyeleri uydurmazsa yaşayamaz. İlle de bir rakipleri olacak. Gençken öç almadan, bir rakibi olmadan yaşayamaz insan. Ben biliyorum."

"Yeni evliyken Rahmi'nin bir arkadaşının yazlığına giderdik, Gemlik'e; o zaman çoluk çocuk yoktu tabii. Güzel, bakımlı bir bahçesi vardı yazlığın. Akşamları orada otururduk. Şezlonglarda. Güneşin batışını seyrederdik. Güneş batınca gümüşten bir tepsiye benzerdi deniz. Ben hep biraz geride otururdum, üçünü seyrederdim geriden. Rahmi'yi, Faruk Bey'i ve onun nişanlısı Mehpare Hanım'ı. Üçüncüsünü hiç sevmezdim. O üçüncüsüydü, çünkü oturduğum yerden öyle görünüyorlardı, onları sağdan sola bir sıraya sokmuştum kendimce. Dedim ya, o üçüncüsüydü ve onu hiç sevmezdim. Niye sevmezdin, diye sormayın çünkü ben de bilmiyorum. Belki de sebebi yemek yiyişidir. Kaşığı ağzına soktuktan sonra bir de ters çevirirdi, diliyle iyice sıyırırdı sanki içini. Bundan rahatsız olurdum ben."

"Tabii." dedi içlerinden biri, "Tabii." Yürümeye devam ettiler.

"Ruhi Bey'i tanıyorsunuz. Ruhi Bey de öyle. Rahatsız oluyorum adamdan, sevemedim bir türlü. Geçende, torunların fotoğraflarına bakıyordum salonda. Canım sıkılmıştı. Oyalanmak için. Başımı kaldırdığımda karşımdaydı. Duvardan geçerek içeri girdiğini söyledi. Söylediğine göre bu ilk değilmiş. Üstünü başını silkeledi. Duvardan geçmek bir inşaat işiymiş gibi. Ama kimi kandırabilir böyle? Beni değil, beni kandıramaz. Oturmasını söyledim. Koltuğa değil, tabureye. Çünkü koltuk kirlenebilirdi. Oturdu. Galiba sorular sormamı istiyordu. Şaşırmamı bekliyordu. Ama ben hiçbir şey sormadım. Ağzımı açmadım."

"Tabii." dedi içlerinden biri, "Tabii." Yürümeye devam ettiler.

"Evde otururken aklım hep telefonda oluyor: Çalarsa elim ıslak, açmaya giderken sehpaya çarpmayayım, banyodayken ya duyamazsam, diye düşünüp duruyorum. Sonra telefon çaldığında, öyle çok beklemiş oluyorum ki çalmasını, öyle çok düşünmüş oluyorum ki, hiç aşina gelmiyor o ses bana. Bir süre anlamaya çalışıyorum olan biteni. Sağa sola bakıyorum. Aaaa, diyorum, bir sesmiş bu! Telefon çalıyor. Kalkıp açıyorum. Ellerim kuru, sehpaya da çarpmıyorum. Arayan büyük oğlum. Torunumun sınavı kazandığını söylüyor. Seviniyorum muhakkak. Ama beklediğim bu değil ve neyi beklediğimi vallahi ben de bilmiyorum."

"Tabii." dedi içlerinden biri, "Tabii." Yürümeye devam ettiler.

"Geçen hafta Nuriye Hanımlar'a gittim. Karşılarındaki evin bahçesinde bir küvet duruyordu. Bildiğimiz küvet. Çıkarıp koymuşlar oraya. Sağlam da görünüyor. Yani bir hasar görmedim ben. Dışı siyah, zift galiba. Kenarları hâlâ bembeyaz parlıyor. İçine toprak doldurmuşlar. Baktım bir şeyler filizlenmiş, ama ne olduğunu anlayamadım. Kocaman bir saksı yapmışlar küveti. Söküp oraya koymuşlar."

"Morukların geleceği yok." dedi kenara yanaşmış bekleyen taksinin şoförü. Parka doğru bakıyordu.

"Ticari devam et, devam et ticari!"

Küfretti. Anahtarı çevirdi. "Moruklar, moruklar!" diye söylendi. Arabayı saat dokuz gibi bırakmayı düşünüyordu. "Oğlanla biraz ilgilen." demişti karısı, "Çocuğun durumu iyi değil. Biraz baba yüzü görsün." Şu belediyedeki iş olsa da bir an önce, bir düzene soksa hayatını. Mesai saatleri belli bir iş. Yemek de veriyorlar.

Sağa dönüp köprünün üstüne (Çiftlik tarafında gökyüzü sarı ile beyaz arasındaydı, gözlerini kıstı), Talat Paşa'ya çıktı. Radyonun düğmesine uzandı.

"Sen kendine kendin gibi bir taze bahar seç."

Selim'e dokuzda bıraksa arabayı, onda ancak evde. Karısı da biraz fazla kuralcı oldu. İşten ayrıldığından beri çok üstüne geliyor. Saime ile bir olup. Sadece Saime olsa! Ufaklık bile huysuzlanıyor. Okulda "Baban ne iş yapıyor?" diye soruyorlarmış. Mutlaka soracakları bir şey oluyor. Okulda sorudan bol ne var!

Bir iki kez kornaya dokundu, kenardakiler oralı olmadı. Numune'nin girişi taksi kaynıyordu. Basıp geçti. Az ileride kırmızıya yakalandı.

"Çok üstüme geliyor. Çook!"

Oysa işten ayrılmayı kendisi istememişti. Canı çıkıyordu sabahtan akşama, ama istememişti ayrılmayı. "Hakan şu beyannameyi veriver." Saatlerce uğraşıyordu. Stopajmış, katma değermiş, gelir vergisiymiş. Vergi dairesinde. Kalabalık. İtiş kakış. Köle gibi. Öteki kölelerle birlikte. "Hakan şu faturayı yatırıver." Allah kahretsin! En son işçi servisini de ona vermişlerdi. Lastikleri kabaktı.

Hamamönü'ne gelince yavaşladı. Bir keresinde Oktay'ın ısrarıyla gelmişlerdi buradaki hamama. Soyulmuş kirli deriyle karışan sabun köpükleri yuvarlana yuvarlana gidiyor-

du taşın üzerinde. Rahatlamıştı.

Müşteri yoktu. Cadde üzerindeki lokantalardan birinin önüne çekti, girip bir kuru yiyecekti. Gece karısı şikâyet edecekti yine. "Fırçalasana şu dişlerini." Çok geliyordu üstüne, çook!

Kuru, pilav, yoğurt istedi. Garson çatal kaşıkla birlikte, dörde bölünmüş büyücek bir soğan da getirdi ki nasıl olsa fırçalardı dişlerini, tamam işte fırçalardı yatmadan.

"Uzun yola çıksam." diye düşündü. Oktay bir iş ayarlayabilirdi belki. Uzun yol. Hem karısı eve para getirmeye başlayınca yumuşar biraz. Samet de "Babam nakliyecilik yapıyor" filan der.

"Kuru bir, pilav bir." dedi garson.

"Yoğurt da vardı."

Uzun yol... Oktay anlatmıştı. Afyon yakınlarında mı ne, yol üstü bir lokantada, pano gibi bir şey yapmış lokantacı. Her gelen şoför vesikalık fotoğrafını yapıştırıyormuş oraya. Pano fotoğrafla doluymuş. Kendisi de yapıştırırdı fotoğrafını. "Ben de geçtim buradan. Bu dünyadan."

Kaşıklayarak, çabucak yedi yemeğini. Soğanı da bitirdi. Kasaya gitti.

"Ne vardı?"

Adam vahşileşir o zaman. Kesin vahşileşir. Uzun yolda, dağları, tepeleri, tarlaları gördüğünde. Hepsi önüne serilmiş. Bir türlü altından geçemeyeceği bulutlar gökyüzünde, basardı gaza, basardı ama faydasız. Git, git, faydasız...

"Hayırlı işler."

Parayı gömleğin cebine koydu. Koydu ama karısı buna da kızıyordu işte. Cüzdan kullanmalıymış. Ne derdi var bu kadının? Arabaya bindi. Kontağı açtı. Radyonun düğmesine dokundu.

"Sensiz saadet neymiş tatmadım bilemem ki."

Serçeparmağı ile dişlerini kurcaladı. Dikimevi'ne sürdü

arabayı. Onca yıla rağmen hâlâ bir tuhaf oluyordu içi buralardan geçerken. Yurdun önünde beklediği o gece... Cezaevinden bile daha kötüydü orada beklemek...

Dikimevi meydanından Cemal Gürsel'e döndü. Kolej'in orada bir müşteri bulurdu kesin. Saatine baktı: Sekize yirmi var.

"Dokuzda bırakırım arabayı."

Kızılay tarafında gökyüzü kızarmıştı. Ne güzel mevsim şu bahar! Hukuk Fakültesi'ni geçer geçmez karşı kaldırımdan bir adam el sallayıp koşmaya başladı, peşinden de bir kadın. Frene bastı. Durdu. Arkaya oturdular.

"Bahçeli'ye" dedi adam. Taksimetreyi çalıştırdı.

"Acaba?" diyordu arka koltuktaki adam. "Acaba, acaba?" diye soruyor yankılanıyordu suskunluk arabanın içinde, bir sürü arabanın arasında giderlerken, durarak öne doğru ve sonra kalkınca yaslanarak tekrar.

"Acaba, acaba?" diyordu arka koltuktaki adam. Düşünüyordu, hiç anlamadan bilmeden düşündüğünü. Uğultular içinde, oradan oraya ip gibi uzayan sesler içinde, ipler karmakarışık.

"Babanız biraz rahatsızlandı." diyen o yabancı sesi düşünüyordu. O yabancı kadının ahizeyi tutan elini görüyordu, açılıp kapanan dudaklarını. Gerideki belirsiz sesleri düşünüyordu, belirsiz görüntüler çizen. Evin, birbiriyle dik açıda kesişen çizgilerini eğen büken belirsiz sesler. Annesinin sesi belki de, eli yanağında, ağzı şaşkınlıktan açık, ayakta duruyor ve duvarları eğip büken bir şeyler söylüyor.

"Babanız biraz rahatsızlandı."

Gerisini kötücül hayal gücüne bırakıyorlar. Nihat öldüğünde Bülent'e de "Ufak tefek sıyrıklar var." demişler telefonda. Gerisini hayal gücü hallediyor nasıl olsa.

Karısı yanında sessiz oturuyordu. Arada sırada dizine dokunduruyordu elini. Mihri onun yüzüne bakamıyor. Mihri'nin baktığı yerde hayal gücü tıkır tıkır işliyor:

Öğle güneşi ile sevimsiz bir aydınlığa bürünmüş cami avlusundalar. Çoktan anlaşılmış "babanız biraz rahatsızlandı"nın anlamı. Tabut duruyor orada. Annesi ağlıyor, kardeşleri ağlıyor. Bir ucuna (ayakucuna) doğru daralıyor tabut. İçinde! Orada! Artık orada! Sonra alıp cenaze arabasına yerleştiriyorlar. Araba yeşil. Mezarlığa gidiyorlar. Yan yana bir sürü mezar. Defin memuru belgeleri istiyor. Babasını mezara indiriyorlar. Herhangi bir yük taşınırken söylenen şeyleri söylüyorlar: "yavaş", "biraz yukarı", "dikkat edin", "kenara doğru". Sonra kefenin düğümlerini çözüyorlar. Beton kapağı kapatıyorlar. Üzerine toprak atıyor herkes, kurtulmayı umarak bir şeylerden. Güneşten. Gökyüzünün maviliğinden... Kendisi, kardeşleri toprak atıyor...

Hayal gücü tıkır tıkır işliyor. Gördüğü birkaç cenazeden, definden ne varsa hatırlayıp bulup getiriyor, tıkır tıkır işliyor. İnsanların çok iyi bildiği bir şey: Ölmek. Her gün yapıyorlar bunu. Geride kalanlar ölenleri gömüyor. Her gün yapıyorlar bunu.

Mihri başını salladı. Kendine gelmek için başını salladı.

Bir türlü inanamıyordu, "Babanız biraz rahatsızlandı." cümlesinin gerçekten babasının biraz (çok değil biraz) rahatsızlandığı anlamına geldiğine. Keşke annesini isteseydi telefona. "Siz kimsiniz?" diye sorsaydı. "Hemen geliyorum." deyip karısıyla birlikte çıkmıştı. Yemek masası öylece kalmıştı, neyin hatırası olacağı belirsiz.

Demirtepe'ye geldiklerinde, binalardan birine baktı. Onu burada, ikinci katın penceresinde görmüştü birkaç kez. Pencerenin önünde otururken, birileriyle konuşurken ve tuhaf gelirdi bu Mihri'ye: Bir belediye otobüsünün içindeyken ya da caddenin kalabalığında yürürken babasını görmek. Kimse de bilmiyor bunu. Tuhaf. Tuhaf ve mahrem. Yani ona el sallayabilir miydi? Babası sinirlenirdi. Sinirlenir miydi?

Bir gün Hollanda'nın bir maçını seyrediyorlardı birlikte. O

her zamanki gibi, kanepeye oturmuş, ayaklarını da altına toplamıştı, sağ eliyle sağ ayak bileğini tutuyordu, her zamanki gibi ciddi. Van Basten ceza sahasının dışından nefis bir vole vurmuştu da top direğe çarpıp sahaya geri dönmüştü. "Yazık oldu çocuğa!" demişti babası. Böyle söylemişti: "Yazık oldu çocuğa!" O zaman babasına sarılmak ve ağlamak istemişti. O ne yapardı acaba? Belki o da ağlardı, anlayarak anladığı şeyi. Belki de onu itmez, reddetmez ama aptal bir duygusallık olarak görürdü bu hareketini. "Ter kokuyorsun." derdi. Çünkü nasıl olduysa, ne olduysa, yapacakları, konuşacakları şeyler en başından belliydi. Annesinin uyandırıp "Baban geldi." dediği ve babasının da ıslak bıyıkları ile yanaklarından öptüğü o sabahtan bile çok daha önce belliydi. Belleğin hatırladığı en eski yaşantıdan çok daha önce.

Karısı dizine dokundu. "Mihri." dedi yumuşak bir sesle, tekrarladı, "Mihri." Karısına baktı. Kaşları ile gözleri arasındaki mesafe artmıştı. Demek o da biliyordu bilinmesi gereken her neyse.

Babası biraz rahatsızlanmıştı ve o, Bahçeli'ye giden bir taksinin arka koltuğunda, neyle karşılaşacağını, bu günü yıllar sonra nasıl hatırlayacağını bilmeden, başıboş hatıralarla boğuşuyordu.

Bir gece tuvalete kalktığında, uykusu kaçmış, salondaki pencereden dışarıyı seyretmişti. O sırada babası da kalkmıştı. Orada, karanlık salonda bulunması, dışarıyı seyretmesi, açıklanmaya muhtaç şeyler gibi görünmüş ve bu açıklamadan (babasından) kaçmak için televizyonun arkasına saklanmıştı ki bu daha da aptalcaydı. Babası onu televizyonun arkasında saklanırken görse ne diyecekti, nasıl açıklayacaktı? Çünkü açıklama beklerdi o. Bekler miydi gerçekten? Anlamaz mıydı insanın kendi kendisini soktuğu acıklı veya gülünç durumları, televizyonun arkasında, gecenin bir yarısı, iki büklüm?

O da babasına benzemekten korkmuş muydu gençliğin-

de? Karanfil Sokağı'nda karşılaştıkları akşam, "Baba senin hayatın beni kovalıyor. Hem de nasıl biliyor musun, bir kadın kılığında kovalıyor. Karşıma fırsatlar, olanaklar, ne bileyim işte tesadüfler filan çıkararak kovalıyor." dese, buna benzer şeyler söylese anlar mıydı acaba?

Ve şimdi biraz rahatsızlanmış mıydı gerçekten, yoksa ona da mı olmuştu bir gün herkese olacak olan?

Bütün bu gördükleri neyin belirtisi; şu ışıklandırılmış yol, şu fıskiye, yolun ortasında bekleyen şu sıska ihtiyar, yemek yiyenler, bilardo oynayanlar, fotokopi çektirenler, arabalarına benzin alanlar, en sıradan faaliyetler şimdi neyin belirtisi? Bir felaketin mi?

Eğer öyleyse, bu haber ne zaman çıktı yola? On yıl önce mi, yirmi yıl önce mi? Ne zaman? Kantinde arkadaşları ile satranç oynarken mi, fotoğrafçılık kursuna giderken mi, inekten korktuğu için azar işittiğinde mi, kolejden ayrılmak istediğini söylediğinde mi, karşısında ilk kez sigara içtiğinde mi, evlendiğinde mi? Ne zaman?

Ve hangi hayatların kıyısından geçip, hangi can sıkıcı gerçekleri yok sayıp ulaştı ona, masada oturmuş, az sonra telefon çalacağından habersiz yemek yerken?

"Buradan sola."

Bu karısının sesiydi. Ona bakamadı, dışarı baktı. 3. Cadde'ye dönüyorlardı.

Taksiyi görünce Çağla elini kaldırdı.

"Görmüyor musun dolu işte!" dedi Onur, sinirlenmişti. Duygularının sıkışık düzeni onu buraya zorlamıştı sonunda, bağırıp çağırmak, kırıp dökmek...

"Hem neden taksiyle gidiyorsun ki?"

İki eliyle sırt çantasının kayışlarına asıldı. Başı önde yürüyordu. Şimdi ona bir başka günün sabahı gibi geliyor, ama daha bu sabah gelmişti bu lanet şehre, bu kız için, ona bu kız deme, o Çağla.

"Böyle bırakmak istemiyorum seni." dedi Çağla.

Böyle ya da başka türlü, ne değişir ki! Ne çok şey bekliyor, istiyordu Çağla'dan bilemezsiniz. Ama bu başına buyruk istekler yapacağını yapmış, çoktan çöle çevirmişti ruhunu. Artık hiçbir sevgi sözcüğü, sarılma, öpüş işe yaramaz; kaktüsler ve kertenkeleler dışında bir şey yok burada, gidin buradan, gidin!

Onur, "Bak işte şu boş!" dedi aynı kızgınlıkla, elini sallayıp taksiyi durdurdu. Keşke İngiliz Edebiyatı okuyacak yerde tıp okusaydı...

"Onur lütfen, böyle..."

Şoförü gösterip, "Hadi Çağlacığım, hadi bin. Bekletme adamı." dedi Onur, keşke tıp okusaydı.

Çağla taksiye bindi (Şaşırt bizi Çağla, şaşırt bizi!), taksi hareket etti (Salak!), arka pencereden el salladı (Neye yarar!).

Ne yapacak şimdi Onur? Nasıl baş edecek göğsündeki bu ağırlıkla? Az önce aklına gelen o aptalca düşüncenin peşinden mi gidecek, avunmak umuduyla?

"Keşke tıp okusaydım." O zaman aşka inanmazdı. Kalp vücuda kan pompalar, kalbin karıncıkları, kulakçıkları vardır, bir sorun çıkarsa göğüs kafesi açılır ve kalp dışarı çıkarılır, bir doktor onu elinde tutar, bacaktan aldıkları bir damarı taktıktan sonra kalbi yerine koyarlar. "Bir hafta hiç hareket etmeden sırtüstü yatacaksınız." Çağla da taksiye binip arkadaşının doğum günü partisine gidecek...

Çevresine bakındı. Hava kararmak üzereydi. Kollarını iki yana açıp başını salladı.

Çağla, caddenin Beşevler'e çıkacağını söylemişti. Oradan garı bulabilirdi. Yürümek istiyordu. (Bütün gün ne yaptın sanki?) Kimseye yüzünü göstermeden... Kimse bakmıyor zaten.

Yola çıkmadan önceki heyecanını düşündü, çantasını hazırlayışını... O zaman ne kaktüs vardı ne de kuyruklarıyla çö-

le dönmüş ruhunun üzerinde ip gibi izler bırakan kertenkeleler. Nesnelerin duyurduğu heyecanı düşündü. Çağla'ya aldığı hediye, ona göstermek için ayırdığı fotoğraflar, yolda okumak için bir kitap, mont, walkman, kasetler... Bu heyecanla dalga geçen bir kederle boğuşuyordu şimdi ve kederin hızlı çalışan büyük bıçakları var, bölünüyor Onur, parçalanıyor.

Beşiktaş'tan vapura binen o muydu? Dışarıda oturmuş, çantasını kucağına almış, ayaklarını kaldırıp korkuluklara dayamış, yolculuğun boca ettiği duygularla baş etmeye çalışıyordu. Hava nefisti. Üsküdar'ın üzerinde gökyüzü "beylik yıldızlarıyla kadife yastığında yatıyordu." Bakalım Çağla da sevecek miydi Oktay Rifat'ı? Saçlarını kestirdiğini yazmıştı son mektubunda, "Kepçe kulaklar merhaba, özlemiştim sizi." Birlikte tatile çıksalar bu yaz. Belki sevgili olurlar gerçekten, sevişirler belki. Mektuplarından birinde, hâlâ liseli bir kız gibi olduğundan söz ediyordu, ne istediğini hâlâ bilmiyormuş. Lisedeki Çağla. Fizik laboratuvarında aynı gruptaydılar. Üzerine ışık tutulan su dolu cam bir kapta dalga deneyleri yapıyorlardı. Çağla, "Şimdi bunlardan birinin üzerinde olmak isterdim." demişti, beyaz kâğıdın üzerine düşen dalga gölgelerini gösterip. O zaman sevmişti onu. Bir de mezuniyet çayında, belinin yumuşaklığından şaşkına ve erkeğe dönerek dans ederken sevmişti. Dans bittikten sonra ellerine bakmıştı, yumuşaklık hâlâ oradaydı. Çağla'nın beyaz elbisesi hâlâ oradaydı.

Haydarpaşa Garı'na girdiğinde, peronda bekleyen insanlar mükemmel bir bütünün parçaları gibi görünmüştü. Her şey olması gerektiği gibiydi. Dünya yuvarlak ve Güneş'in etrafında dönüyor ve mutluluk sabunundan yaptığı silahı makinistin sırtına dayamış "Daha hızlı, daha hızlı!" diyerek beş aydır görmediği Çağla'yı görmeye gidiyor. Dışarıda karanlık, küçük kesintilerle uzayıp giderken, o trenin camında yansıyan yüzüne bakıyor, saçı düzgün mü, yüzünde sivilce var mı, diş-

leri temiz mi, ağzı açlıktan kokar mı? Bir naneli sakız ve kolonyalı mendil. Bütün bu hazırlıklar, süslenmeler, geri döneceğini, günün biteceğini düşünmeden. Ama nasıl düşünebilirdi ki Allah aşkına? Çağla ayaklarını iyice bitiştirmiş, önünden geçen vagonlara dikkatle bakarak duruyordu işte orada.

Başlangıçta ikisi de çok neşeliydi. Garın pastanesinde çay ve poğaça ile kahvaltı etmişler ve birbirlerini ne çok özlediklerini söylemişlerdi boyuna; aralarındaki "şeyi" söze dökmenin henüz başka bir yolu yoktu. Böyledir bu işler, insanların birbirleriyle ilişkileri! Bir sözlük oluşturursun ve konuşurken o sözlüğe bakarak konuşursun. "Sana fena halde aşığım Çağla!" Eveet, şimdi bakalım bunu nasıl söyleyebiliriz... İşte burada: "Benim için değerlisin Çağla."

"Ben de sana çok değer veriyorum." demişti Çağla, "Seni çok sevdiğim bir yere götüreceğim."

Onur da sevmişti Seğmenler Parkı'nı. Her şeyden önce çok az insan vardı ve bahar her yerde bahardı; güzelim İstanbul'da, lanet Ankara'da. Bir bankta oturmuş, saatlerce konuşmuşlardı. Çağla, çok sigara içtiğini söyleyerek Onur'un elinden paketi almıştı, ki bunun ne demek olduğunu anlamak için de hemen sözlüğe bakmak gerekir.

Çağla ikinci dönem derslerden iyice soğumuştu. Sürekli asıyordu okulu. Güzel bir arkadaş grubu vardı, gezip tozuyorlardı birlikte. Son mektubunda da yazmıştı. Çok tatlı insanlardı, tanısa Onur da çok severdi, ama Onur "Bu kaktüs de neyin nesi?" diye sormaya başlamıştı bile. Kıskançlık bir taksiye atlamış, şoförün omzuna dokunup "Öndekini takip et!" diyerek Onur'un peşine takılmıştı, sizin hiçbirinizin haberi yok!

Onur, kıskançlıktan kaçmaya çalışırken berbat bir lise hatırasının kucağına düşmüştü. Lise basket takımının maçını seyretmeye gitmişlerdi bir gün, okulu asıp. Onların sınıfından bir çocuk da takımdaydı. Kenan. Yakışıklı bir çocuktu. Maç öncesi takımlar ısınırken, Çağla en öndeki sıraya kadar

inmiş, Kenan'a seslenmişti. Sesi gittikçe incelerek defalarca bağırdığı halde, Kenan bakmamıştı ona. Belki duymamış, belki koçtan çekinip bakamamıştı. Onur ise birkaç sıra yukarıda, iki büklüm oturuyor, Kenan'ın bakmasını hem istiyor hem de istemiyordu. Bunu anlıyorsunuz değil mi?

İşte parkta Onur'un yanında oturan Çağla, yıllar önce Kenan'a bağıran Çağla'ydı. Geçen yazki ve mektuplardaki Çağla değildi.

"İstanbul'u hiç mi özlemiyorsun?"

"Hayır!" dedi, "Şimdilik halimden hoşnutum. Bizimkilerin hayatı da daha iyi. İstanbul çok yormuştu onları. Hem burada yeni insanlar tanıyorum, okul ortamını seviyorum."

Bütün bunların üstüne şu doğum günü partisini de duyunca (tabii ki hemen reddetmişti Çağla'nın birlikte gitme önerisini), akşama kadar somurtmuş, neredeyse hiç konuşmamıştı. Berbat etmişti her şeyi.

Başka türlü olabilir miydi? Onur bunu sordu kendi kendine, iki eliyle sırt çantasına asılmış yürüyordu. Daha soğukkanlı davranabilir miydi? Gardaki pastanede, belediye otobüsünde, parkta, ağızları kuruyana, boğazları yanana kadar konuştuktan sonra, Çağla taksiye kendisi trene binip gidebilirler miydi? Hayır efendim, hayır! Konuşmak kimi zaman sevişmekten beter eder insanı!

Binaların üzerinde, bir bulut halinde ve çığlık çığlığa dönüp duran kuşları fark etti. Küçük, siyah kuşlardı bunlar... Nerede olduğunu anlamaya çalıştı. Çağla, gara çıkan bir altgeçitten söz etmişti. Çağla... Geçmiş miydi yoksa? Durup çevresine bakındı.

"Gar ne tarafta acaba?"

Ali eliyle işaret edip, garın geride kaldığını söyledi, "Bir altgeçit var, oradan gidebilirsin."

Bir süre konuşmadan yürüdüler. Sonra Yunus geri dönüp garı soran çocuğa baktı.

"Ne oldu, neye bakıyorsun?" diye sordu Ali.

"Az önce yanımızdan geçmişti bu çocuk, ellerini kollarını sallayarak, söylene söylene gidiyordu. Şimdi de öyle mi, diye baktım. Evet, neyse... Seni dinliyorum." dedi Yunus, "Telefon etti, demiştin."

Ali'nin pek isteği kalmamıştı, hatta anlatmaya başladığı için kendine kızıyordu.

"Evet işte... Telefon etti. Akşam... Yemekten sonra... Daha bir şey söylemeden gülmeye başladı. Katıla katıla gülüyor! Ben biraz kaygılandım açıkçası. Sinirleri bozulmuş, diye düşündüm... Arada oluyor çünkü böyle şeyler, özellikle de pazar akşamları. Ama hiç böyle gülmezdi. Ali, dedi, bunu gülerek anlatmak zorundayım. Ancak gülerek anlatabilirim. Ne oldu anne, ne anlatacaksın, dedim. Bugün ben ne yaptım biliyor musun, dedi. Bir ölü yıkadım, dedi. Bu arada da gülüyor ha! Ben de başladım gülmeye. Annem bir yandan anlatıyor... Bir arkadaşının annesi ölmüş, cesedi yıkanacak ama kimse giremiyor yanına. Bir tek kadın varmış yıkayıcı. Biriniz gelin, tek başıma yapamam, demiş. Annem bakmış kimse gidemiyor, girmiş içeri. Cesedi evire çevire yıkamışlar. Sonra da kefene sarıp tabuta yerleştirmişler."

"Böyle şeyler köyde o kadar olağandır ki! Orada herkes doğuştan bir ölü yıkayıcıdır. Köylüler doğar yaşar ve ölür, şehirliler ise doğuyorlar, yaşıyorlar ve ölümden korkuyorlar."

Dedesinin yıkanışını anlatmaya başladı Yunus. Her şeyi bilen, bütün yaşantıları bilgi olarak paketleyebilen biri gibi anlatıyordu. Başkalarında olmadığını, sadece kendisinde olduğunu düşündüğü bir duyarlılığın tarafını tutarak anlatıyordu ve Ali'yi de iyice öfkelendiriyordu onun bu bilmişliği, okuyucuları için gidip-gören-anlatan gazeteci tavırları.

"...köyün mezarlığında bunu kanıtlayacak pek çok aile büyüğü yatıyor. Selvilerin altında."

Ali göz ucuyla Yunus'a bakıp, hayatımı karartırıyor, diye

düşündü. Yunus her zamanki aksak ritmini tutturmuş, kendi mutsuzluğu içinden başını çıkarıp sonra tekrar oraya batarak yürüyordu. Hayır boğulmuyor, her nasılsa ve durmadan konuşuyor! Ali onun yüzünden yalnız kalmış, insanlardan uzaklaşmıştı.

Okulda tanışmışlardı. Yunus bir üst sınıftaydı. Yıllık çalışmaları için yapılan toplantılardan birinde, Ali'nin getirdiği karikatürlere bakmış, "ince bir mizahı" olduğunu söylemişti. Yıllık toplantıları, gidip bir yerde içmeler, derken her gün görüşmeye başlamışlar, sonra hiç olmayacak bir şey olmuş ve Yunus'un topallığı Ali'ye bulaşmıştı, "Yahu nasıl olur bu?" Boşuna sormuştu Ali, diğerinden daha uzun olan bacağını dizinin biraz üzerinden kavrayıp sürüklerken ve iki muntazam bacak yardımıyla hızla uzaklaşan insanların arkasından bakarken, boşuna sormuştu.

Göz ucuyla Yunus'a baktı, ine çıka bir şeyler anlatıyordu yine, farkında değildi sanki, ikisi hiçbir topluluğa dahil olamayacaklar, kimse istemeyecek bu ucubeleri aralarında.

"Geçen gitmemde amcam, evin hemen arkasında bulduğu bir buçuk metre boyunda bir yılan gömleği gösterdi."

"Yılan gömleği de ne demek?" Başka kimsesi yok çünkü Ali'nin, ne kadar kızsa da Yunus'tan başkası yok.

"Yılanlar deri değiştirir ya, gömlek diyor bizimkiler ona. Hakikaten bir buçuk metre, şöyle bir şey. Ve amcamın dediğine göre evin altında yaşıyormuş bu yılan. Köydeki her evin altında bir yılan varmış. Şimdi bak şehirliler bundan korkar, değil mi? Ama köylüler yılanların altında yaşadığı evi koruduğuna inanıyor."

"Niye köylüler diye söz ediyorsun onlardan?" Çünkü Yunus'tan başkası yok, Ali'yle konuşan, onu dinleyen, dinlemekten çok konuşan, hayatını karartan.

"Kendimi onlardan biri gibi görmüyorum. Kim kime ne kadar borç verdi, kimin tarlası nasıl bölüşüldü, düğünde

kim ne taktı... İnsan ilişkilerinden örülmüş ve çıplak tene giyilmek zorunda kalınmış kaşındıran bir kazak gibi. Şehri bu yüzden seviyorum, bol bir elbise."

Bunu söylerken eliyle bir yay çizmiş, çevredeki insanları göstermişti.

"Ama yalnız kalıyorsun burada." dedi Ali, "yalnız kalıyoruz" diyemedi.

Hemen söylediğine pişman etti Yunus, biraz yaklaşmaya çalışsa, aynı dertten mustariplermiş gibi hissetse, pişman oluyordu.

"Yalnızlık mı? Bin bir türlü insanın canını dişine takarak yaşayabildiği bir şehirde, anne babamız yaşında insanların dilendiği, çocukların tiner kokladığı bir şehirde, yalnızlık değil öfke duyulur ancak."

Ay, ay, ay... Ali de öfke duydu! Ve hep yaptığı gibi hızlı yürümeye başladı. Bir çeşit cezaydı bu, Yunus'u caddeler sokaklar boyunca yürüttüğü yetmiyormuş gibi, bir de hızlı yürüyerek cezalandırıyordu ve Yunus daha hızlı batıp çıkıyor şimdi, kısa bacak, uzun bacak, kısa bacak uzun bacak kısa bacak, durdu.

"Bak şu adamları görüyor musun? Bunlar Remzi Karadeniz'in adamları. İşten dönüyorlar sanırım."

Ali'yi de durdurmuş, omzuna tutunup uzun bacağının üzerinde yükselmişti, böyle yapınca boyu birden uzuyordu. Sanki, onu cezalandırmak istediğinin farkındaymış ve bu cezadan kaçmak için bir yol arıyormuş gibi geldi Ali'ye. Yunus'un gösterdiği adamlara baktı. Yunus ise, yine duyarlı gazeteci tavrını takınmış anlatıyordu:

"Remzi Karadeniz bir nakliyeci. Sakarya ile Mithatpaşa'nın kesiştiği yerde duruyor adamlarıyla birlikte. Bir yeri filan yok. Telsizi var, kahvede oturuyor, müşteri gelince adamları onu çağırıyor. Gözleri kan çanağı, kıpkırmızı suratlı bir adam. Her müşterisinin elini sıkar, alttan alan bir

işgüzarlığı var. Kart bile bastırmış, 'Karadeniz Nakliyat iyi günler ve hayırlı işler diler' gibi bir şey yazıyor kartta."

Yeniden yürümeye başladılar. Önlerinde bacakları eğri, kıçları dışarıda üç adam yürüyordu, omuzlarında kolanlar. Ali içlerinden birinin açık sarı bir gömleği olduğunu gördü. Sokak lambalarının ışığında parlıyordu. O sarı gömlekli adama acıdı, kendine acıdı, Yunus'a acıdı.

"Sakarya'da bir bira içelim mi?" diye sordu.

Birahane kalabalıktı. Açık havada, tahta taburelere tünemiş insanlar bira içiyor, yüksek sesle birbirlerine bir şeyler anlatıyor, bazen başlarını geriye atarak kahkahalarla gülüyorlardı. Birahanenin içinden gelen ağır yağ kokusunu, sokağın köşesindeki kokoreççiden yükselen dumanı, alkolün iyice uçucu hale getirdiği insan uğultusunu, hafif bir rüzgâr alıp uzaklaştırıyordu... Sakarya'nın ayyaşları, ağdalı el kol hareketleri ile kenarda oturanlardan içki parası istiyor, samimiyetlerin ödülü olarak istedikleri paradan fazlasını alıp gidiyor, içliköfte satıcısı üzeri naylonla kaplı tepsiyle kalabalığa yaklaşıyor, yara bandı ya da çiçek satan küçük çocukları garsonlar kovalıyor, piyango satıcıları biletleri sallayarak masaların arasında dolaşıyor, boynuna asılı birkaç fotoğraf makinesiyle beyaz saçlı beyaz bıyıklı fotoğrafçı müşteri çekmek için flaş patlatıyor, yıllardır gazete satan adam tanıdık yüzlere gülümseyerek gazetenin manşetini bağırıyor, masaların kıyısına kadar gelip bir tanıdığına bakanlar, kenardan tek vücutmuş gibi görünen ve garsonları isimleriyle çağıran bu kalabalığı utangaç bakışlarla inceliyordu.

Hiç yapacağı şey değildi aslında. Çok utanıyordu. Neredeyse teker teker bakmıştı oturanların yüzüne, ama yoktu, yoktu ve çok utanıyordu. Zaten olsaydı da utanacaktı. Birkaç adım atmış uzaklaşıyordu ki biri seslendi birahaneden.

"Melek, Melek!"

Dönüp baktı, önce tanıyamadı, yüzüne ışık vurunca tanıdı, Orhan'dı. Sıkışık masaların, taburelerin arasından ona doğru geliyordu.

"Melek sen gelir miydin buralara?"

Yalçın... Hayır, bir yalan uydurdu. Birbirlerine nasıl olduklarını, hayatın nasıl gittiğini sordular. Orhan "birlikte bir bira içmeye" çağırdı onu. Kabul etmedi Melek, eve gitmesi gerektiğini söyledi. Yalan. Orhan masaya, Muhsin'in yanına döndü.

"Bizim lisedendi," dedi taburesine yerleşirken, "ben dahil bütün erkekler aşıktı ona."

"Hoş kızmış." dedi Muhsin, tuzlu fıstıkların kabuklarını ufalıyordu. Sonra birden başını kaldırıp, "Oğlum ne yapacağız? Çıktı geldi Bülent diyelim, ne söyleyeceğiz? Yarın görünce ne diyeceğiz?"

İkisi de sıkıntıyla bira bardaklarına uzandı.

"Ben derim ki bırakalım kendi öğrensin. Yonca elbet söyler bir gün ona. Hem belki yanlış düşünüyoruzdur, ne belli!"

"Yok oğlum yok! Yonca bizi görünce hemen çekti elini çocuğun elinden. Ne demek bu?"

"Kız fena takılıyor, demek."

"Evet, kız fena takılıyor. Peki biz ne diyeceğiz, senin kız fena takılıyor Bülent mi diyeceğiz?"

Ne diyeceklerini bilmiyorlardı. Öğleden sonra okulda, Yonca'yı biriyle el ele görmüşler ve Bülent'in dersten çıkmasını bekleyemeden, onunla karşılaşmaktan korkarak, çünkü yüzlerinden belli olabilir her şey, Karanfil Sokağı'ndaki kahvelerden birine gitmişlerdi; blöflü pişti, tavla, bilardo, masa tenisi, unutma sporları... Akşama kadar.

"Muhsin peki bize ne bundan!" dedi Orhan, boş bardağını kaldırıp garsona gösterirken. "Sanki kız bizi boynuzlamış gibi, şu işe bak ya! Resmen kalbim sıkışıyor!"

"Sahiden bize ne!" diye karşılık verdi Muhsin. Bir süre

suskun oturdular, sinemadan çıkmış gibi oldular, hava güneşli, adam kadın yüzünden aşağı atlayıp intihar etti, ama bu bir filmdi ve hava güneşli... Garson da köpüklü bir bira getirdi işte. Tamam.

Tamam da, nasıl yapabildi bunu Yonca!

"İlişkilerinin de ne olduğu belli değildi ki!" dedi Orhan, ortada bir aşk meselesi varsa, kim bırakıp gidebilir! Kim çiğnemek istemez bu sakızı!

"Bülent'in söylediklerini hatırlıyor musun?"

Hatırlıyordu Orhan, "Benim tam bir erkek gibi davranmamı istiyor. O duvara yaslanmış duruyor olacak, ben de elimi başının hemen yanından duvara dayayacağım, ne haber bebek, diyeceğim. Böyle biri olmamı istiyor." Orhan'la Muhsin çok gülmüşlerdi buna, oysa Bülent, "Erkek olamayacak kadar mutsuzum ben." demişti, demişti ve içlerine oturmuştu bu söz.

Orhan birasını yudumladı ve duysa Bülent'in epey kızacağı bir şey söyledi: "Bülent çok duygusal biri." Bunu söylerken, Bülent'in Yonca için yazdığı şiirleri düşünmüştü, upuzun şiirler. Bir gün burnunda sivilce çıkmıştı, nasıl dalga geçmişlerdi onunla... "Sivilceli şair!"

"Hangimiz değiliz ki!" diye karşılık verdi Muhsin. Okuldaki bütün o insanların, derslerin, her şeyin canlarını iyice sıktığı bir öğleden sonra kütüphaneye gidip saklambaç oynadıkları günü düşünüyordu. Süreli yayınlar salonunda. Mavi, kırmızı ciltlerle dolu metal rafların arasında. Ses çıkarmadan ama çılgınlar gibi gülerek. Üçü... Üçü iyi arkadaştı. Bülent, "Sizden iyi dinleyici yok bu dünyada!" diyordu. Her şeylerini anlatıyorlardı birbirlerine. Her şeylerini... Amfinin en arka sırasında tek başına oturduğu kimya dersinde yaptığı şeyi bile anlatmıştı Muhsin. Aslında Bülent'i şanslı görüyordu, tutkuyla bağlı olduğu bir kız vardı hiç olmazsa. Oysa kendisi, bir olasılık hesabından müthiş yorgun

düşmüş ve şansını baştan kaybetmişcesine uzak duruyordu kızlardan. Tabii kızların buna pek aldırdığı söylenemez!

"Ne düşünüyorsun?"

"Ne bileyim ben, bir sürü şey geliyor aklıma. Keşke bizi tanıştırmasaydı Yonca'yla."

"Şu yemekhanedeki günü diyorsun, değil mi? Fakat Yonca da hakkımızda her şeyi biliyordu, fark ettin mi?"

"Rahmetli bizden söz etmeyi pek severdi." dedi Muhsin, sıkı bir kahkaha patlattı. Orhan da güldü.

"Haydi kalk gidip söyleyelim." dedi sonra birden.

"Önce bir ara istersen." dedi Muhsin. "Ben de bir tuvalete gideyim."

Orhan kasadan bir jeton aldı. Bülent evdeydi. Hemen, ders çıkışı neden beklemediklerini sordu. "Gelince anlatırız." dedi Orhan.

Otobüste konuya kimin gireceğini konuştular. Muhsin, "Sen başla," dedi Orhan'a, "senin hep komik kalabilen bir tarafın var."

"Göğsümü kabartıyorsun." dedi Orhan gülümseyerek.

Apartmana girerken Muhsin, "İyi içmişler galiba." dedi, giriş katındaki resim galerisinden gelen gürültüyü kastediyordu.

Evet... Biz hepimiz çok sarhoşuz. Öyle sarhoşuz ki, felaket felaket içiyoruz, yani felaket. Hepimiz, evet. Galerinin sahibi, ağabeyim, Saruhan Ağabey, Nur Abla, o kadınlar, herkes herkes. Çok. Çok sarhoşuz.

Sonra Saruhan Ağabey ortaya çıkıyor. Deli adam. Deli bu adam ya, "Arrivaa!" diye bağırıyor, dizini yere koyuyor, el çırpıyor. Ama çok komik, çok komik. "Mamma mia!" diye bağırıyor. Bir dizi yerde. Deli adam. Nur Abla eteğini kaldırmış onun çevresinde dans ediyor, yani dönüyor. Şimdi herkesin döndüğü gibi. Saruhan Ağabey elini çırpıyor, ay çok komik, başıyla Nur Abla'yı izliyor, yani Nurcuğunu.

Ben onların seslerini duymuştum. Side'de. Side'deyken, sevişiyorlardı duşta. Ay çok komik bu.

Hay Allah biz hepimiz çok sarhoşuz. Galerinin sahibi de sarhoş. Resimlerin önünde duruyoruz ve ağabeyim de sarhoş. Ona bakıyorum, bakıyorum ve ben anlıyorum hemen, yeni başlamış içmeye, hızlı içmiş çok içmiş, burnu, kulok... ay işte kulakları kızarmış. Bir tuhaf bakıyor. Resim yaparken böyle bakar. Ama bazen. Yüzlerce resim yaptı ağabeyim benim. Tuvallerini de kendi yapıyor. Evimiz atölye gibi zaten, atölye gibi oldu, temizlikçi kadın bulamıyoruz. Hay Allah neler geliyor aklıma benim.

Ağabeyim galeri sahibi ile konuşuyor. O kadını sevmiyorum. Ağabeyime asılıyor gibi, gibi geliyor bana. Çarpık şey! İlk sergi için eve gelmişti. Ben ona kahve yapmıştım. Ay çok komik. Ağabeyimin resimlerini seçmişti. Ama eskiden yaptığı şeyleri. Ama ben pek sevmem o resimleri. Geometri var içinde. Paralel çizgiler çileden çıkarır beni, midem bulanır benim, nefret ederim paralel şeylerden. Bak şimdi bile bulanıyor, şimdi bile. Öyle resimler yapıyordu ağabeyim ilk başlarda. Bir sürü demir, kalas, mermer falan çiziyordu. Ama bir sürü, bir sürü. Ama aralarına şöyle dimdik duran bir adam saklıyordu mutlaka, işte ben o insanlara bayılıyordum, çok seviyordum ben onları. Gözlerinin altından kalın paslı bir demir çubuk geçen, istiflenmiş kalasların önünde dimdik duran pardösülü ve mutsuz ve sanki beni bekleyen benim sevgimi bekleyen o insanlara bayılıyordum işte, işte şimdi ben çok sarhoşum. Şimdi birbirleriyle tartışan, kavga eden bir sürü adam sarmış çevremizi. Ağabeyim son yıllarda böyle şeyler çiziyor. Kavgalar. Ama nasıl küfrediyorlar, vuruyorlar birbirlerine, yere düşenleri tekmeliyorlar... Ama çok çok hoşuma gidiyor benim. Hele renkleri. Fıstık yeşili nar kırmızısı. Bitiyorum ağabeyimin renklerine, müthiş müthiş sarhoşum, başımı tutamıyorum yerinde, yerinde durmuyor, çok komik ama...

Amcama giderken bir resmini hediye götürdü ağabeyim. Kolunun altında ne güzel taşıyordu resmini, ay çok güzeldi vallahi. Eve girince resmi saran kâğıdı kendisi yırtmıştı. Boydan boya yırtmıştı. Bir kerede yırtmıştı. Bir sandalye çekip üzerine koymuştu. Amcamın bizi sevip sevmediğini bilmiyorum. Ağabeyime sorunca kızıyor bana. Bana kızıyor ama şimdi çok çok sarhoşum. Midem de bulanıyor. Koluma giriyorlar şimdi benim. Kusacağım ben kusmak istiyorum. Tuvalete eğiliyorum. Ağabeyim saçlarımı tutuyor benim. "Burnunu kapa, burnundan gelmesin." diyor. "Yirmi üç yaşındayım ve hayat burnumdan geldi benim. Hepinizin hayatı burnumdan geldi." diyorum onlara, hepsine çok kızgınım şimdi ben, birden çok kızıyorum, gözlerimden yaş geliyor, bir daha eğiliyorum tuvalete, ağabeyim saçlarımı tutuyor, dizlerim titriyor benim. Hiç halim yok. Yüzümü yıkıyor ağabeyim benim. "Kız delirdin yine kız." diyor. Gülüyor. Ama benim halim yok. Bir yere uzanıyorum ben, başım dönüyor, dudaklarım koskocaman oluyor, kocaman, ne olur kusmayayım tekrar. Tekrar, tekrar, tekrar derken biri dürtüyor beni, çok parlak, çok aydınlık. "Tamam." diyor ağabeyim, "Hadi Ebru, hadi güzelim." Saruhan Ağabey de geliyor, çok parlak geliyor, koluma giriyorlar. "Sana artık bir koca bulmak lazım." diyor, dirseğimi de yiyor, düşecek gibi oluyorum, "Git başımdan!" diyorum, "İspanyol bozuntusu!" diyorum. Gülüyorlar. Ben de gülüyorum. Ama felaket ağrıyor başım. Nur Abla geliyor. Sarılıyor. Terinin kokusunu duyuyorum. "Güzelim benim." diyor, "Bahtsız yavrucak." Ya niye söylüyor bunu! Niye? Ağlıyorum işte. Ağlatıyor beni. Ağlıyorum. Ağlıyorum. Ağabeyim burnumu siliyor. "Tamam kız!" diyor, "Beni de ağlatacaksın." diyor, ama o da ağlasın, o da ağlasın, neler geldi bizim başımıza, neler geldi...

Arabaya biniyoruz, bindiriyorlar beni. Nur Abla yanıma oturuyor. "Hadi, işkembeciye!" diyor Saruhan Ağabey.

"Ulus'takine gidelim." diyorum ben burnumu çekerek, ağabeyim anlıyor, dönüp bana bakıyor, ben tekrar başlıyorum ağlamaya o zaman. Dışarı bakıyorum. Arabaya doluşup ailecek çıktığımız tatilleri düşünüyorum. Ağlıyorum...

"Birazdan güneş doğacak." diyor ağabeyim bana dönüp, elini uzatıyor. Elini tutuyorum.

"Daha hızlı gidemez misin, sütçü kamyonları bile bizi geçiyor." diyor Saruhan Ağabey.

Süt kamyonu Opera'yı geçince Gazi Lisesi'ne doğru dönüp bulvardan ayrıldı. Bakkalların, büfelerin önünde dura dura ilerliyordu. Her durduğunda yüzü kırış kırış bir adam kamyondan aşağı atlıyor, bir koşu dükkânın camına asılı yazıyı okuyordu: "Süt 3 yoğurt 1"

Ulucanlar Caddesi üzerindeki bir bakkalın önüne süt ve yoğurt kasalarını atar gibi bıraktığında, caddenin aşağısında kalan sokakların birinde bir köpek havlamaya başladı.

Uyandığında köpek susmuştu. Oğlan gözlüklüydü kız kısa boylu. Öyleyse bunlar Cemil ile Nazlı olmalıydı. Ahmetler Postanesi'nin orada görmüştü. Cemil gözlüklü Nazlı kısa boylu. El ele tutuşmuş yürüyorlardı, el ele tutuşup kayan patenciler gibi, televizyonda çekirdek içlerken seyrettiği.

Pijamasının paçalarını çoraplarının içine soktu. Terliklerini giydi, dizlerini avuçlayıp yataktan kalktı, bir gün kalkamayacak.

Daha uykudayken, ağzı açık uyuyor, horluyor ve kaşınıyorken, uyanınca yapacağını bildiği şeyi yapmak için gömme dolaba yürüdü, kapağını açtı. Sağ yanağını kapağın iç tarafına asılı küçük aynaya uzattı, baktı, baktı... Korkusu boşunaydı.

Tuvalete giderken takvimin kırmızı çerçevesini itti: 14. Küçük oğlunun dönmesine on gün var. Bu pazar değil öbür pazar. İki hafta diye gitti, sonra üçe çıkardı. Geriye on gün kaldı. Trendeki çocuk gibi oldu. İzmir'e giderken trendeki o

çocuk hiç konuşmuyordu, konuşmuyordu. Tren Polatlı'yı geçtikten sonra bir yerde durmuştu. Çocuk da o zaman konuşmuştu işte. Bir sayı söylemişti, iki binli üç binli bir şey. "Ankara'dan beri şu kadar elektrik direği geçtik." demişti.

Tuvalete girdi. Bazı geceler buraya kadar gelemez ya da gelmek istemez, pencereyi açıp aşağıya, bahçeye işerdi. Gençken olurdu ama bu. Evden daireye, daireden eve yürür, öğle tatillerinde bile eve geldiği olurdu. Ulus'tan buraya az yol değil. O zaman gençti, At Pazarı'ndaki kahvede saatlerce oturabiliyor, sigara içebiliyor, hafta sonları bir güzel kafayı çekiyor, karısını dövüyor ve bahçede çamaşır asılıymış değilmiş, aldırmıyordu bile, pencereyi açıp, pijamasını indirirken. Ama bak şimdi iki yırtıcı hayvan var göğsünde. Öksürüğüyle besliyor onları, sabahları ve geceleri, günde iki defa.

Karısı kahvaltıyı hazırlarken divana yerleşip bahçeyi seyretmeye koyuldu. Ağaçlar yemyeşildi. Böyledir onlar: Kururlar, yeşerirler, hiçbir şey saklamazlar insandan. Şimdi iyi günleri, yapraklı günleri. Büyük oğlu tahtaları çürüdüğü için sökmeseydi, bugün şurada bir çardak ve hanımelleri de olacaktı, akşamları kokacaklardı. Minderler bahçe kapısıyla ev arasında dizilmiş boş boş duruyordu. Kömürlüğe baktı. Yıkılan duvarı büyük oğluyla baştan örmüşlerdi ama yine de eğri gibiydi duvar. Kömürlüğün içi tıka basa dolu sanki de, duvar şişkinleşmiş. Olmayacak şey değildi bu! Yani eskiden. Emekli olduktan sonraki birkaç yıl ilkbahar dedin mi çıkardı sokağa, sonbahara kadar. Şöyle hava erken kararır, insanın içi bir tuhaf olur ya, o zamana kadar... Akşamları yemeğini yedikten sonra, gezerdi bir güzel. Denizciler'i, Ulucanlar'ı, Demirlibahçe'yi, Cebeci'yi filan dolaşır, yakılacak ne varsa toplayıp getirirdi. Sonbaharda kömürlük karton kutular, sebze meyve kasaları, masa sandalye ayakları, gazetelerle dolup taşardı ve o da bir karıncaydı işte evinin yolunu hiç şaşırmayan, yazın bitişine üzülen, üzülen ve hâlâ üzülüyor.

Akşamları yine dolaşıyordu, ama eski gücü kalmamıştı, eski bacakları. Şöyle bir dolanıp geri dönüyor ve oğullarının kömür almasını bekliyordu içi pır pır ederek, her an vazgeçebilirlermiş gibi.

Kedilerden birinin musluğun taşından su içtiğini gördü, sonra da o kocaman ayakkabılı soytarıları; çamaşır iplerinin üzerinde hoplayıp zıplıyor, ağaçların arasında koşuşturuyor, kediyi kovalıyorlardı, zavallı kedi. Birbirlerinin ayaklarına basıp yere düşene kadar seyretti, her biri çoktan göçmüş gitmiş bir aile büyüğüne benzeyen bu eski tanışları. Şimdi yatağın altındaki kutuyu çıkarsa hepsinin teker teker bulur fotoğrafını. Gösterir parmağını bastırıp: Bu Eşref Ağabey, bu Hatice Yenge...

Kahvaltı hazırdı. Ekmeğine çemen sürdü, çayını içti, bir iki zeytin, bir parça peynir yedi. Masadan kalktı. Pijamalarını çıkarıp kahverengi pantolonunu ve küçük oğlunun aldığı açık mavi gömleği giydi. En üstteki düğmeyi ilikledi, hiçbir şey süzülmesin boynundan içeri, kımıltılı ve ıslak ölüm gibi hiçbir şey. Kımıltılı ve ıslak olmasa ölümden niye korksun ki!

Yeniden geçti aynanın önüne. Sağ yanağını diliyle itekleyip iyice yaklaştı aynaya... Geri çekildi. Başı dönüyordu. Kısa kesilmiş beyaz saçlarını sıvazladı, dolabın kapağını kapattı. Şimdi şenlik zamanı.

Basamaklarına boş kömür tenekeleri dizilmiş karanlık, dar merdivenden indi, taşlığın camlı kapısını açıp bahçeye çıktı. Soytarılar armudun dibinde üst üste yığılmış uyuyordu. Bahçe kapısının mandalını kaldırdı, kapıyı arkasından kapatırken eve baktı. Ev de ona baktı, kararmış tahtadan ve paslı sacdan yüzünü kaldırıp.

Sokağın üst tarafından bir köpek havladı. Bir köpek havlamasıyla yıkılıp gidecekmiş gibi duran, ama içinde yaşayan insanlarla birlikte ayakta kalan, birbirine yaslanan iki katlı evlerin dar sokağına çıktı. Kimse yoktu.

Cadde tarafından her zamanki uğultu geliyordu. Çarşambanın uğultusuydu bu, işe giden insanların, dükkâncıların, işportacıların, işsiz güçsüzlerin uzattığı eldi bu, düşmesin diye ihtiyarlar kendi çukurlarına. Uzanıp tuttu bu eli.

Taş basamakları, bir iki üç... on üç çıktı, işte her zamanki yerindeydi Talat Paşa Caddesi. Gözlerinin önünde. Silahlar patlamıştı burada, pavyonlarda kavgalar çıkmış, kadınlar bıçaklanmış, polis baskınları olmuştu, burada karşıdan karşıya geçmeye çalışırken çocuklar, ihtiyarlar ezilmiş, cayırtılı frenler, feryatlar duyulmuştu. Düğünler olmuştu, gece yarılarına kadar elektrosaz, darbuka, bahçeye çekilmiş ışıkların altında, kahveden alınan sandalyelerde oturarak, ikisini birleştirip çocuk uyutarak. Burada evler yıkılmış ve yanmıştı. Yatırların başında dua edilmiş, asırlık camilerinde namaz kılınmıştı. O bütün bunları yaşamış, unutmuş, sonra yine yaşamış ve yine unutmuştu, çünkü esas olan budur. İnsan bu yaşa kadar ancak unutarak yaşayabilir. Marifet sanki!

Hemen sağındaki dükkânın önünde süngerleri dışarı fırlamış koyu kahverengi bir sandalye duruyordu. Bu onun sandalyesiydi, akşam dükkâncı içeri alır, sabah yerine koyar, telefon direğinin dibine. Oturdu. Arif onu görünce dükkândan çıkıp yanma geldi, eğilip yanağını inceledi.

"Yok bir şey ha Ahmet Ağabey!"

"Yok tabii ya! Boşa konuştunuz, uyku uyutmadınız bana!"

Yana dönüp kolunu sandalyenin arkasına, çenesini de koluna dayadı ve seyretmeye başladı cümbüşü, şenliği, her gün burada olan, her sabah başlayan. Güneş Dörtyol tarafında şimdi. Oradan oraya gidiyor birileri, sonra bir şeyi unuttuklarını fark edip geri dönüyorlar. Neyi unuttular acaba? Düşünüyordu. Kimi zaman düşünmüyor, yalnızca bakıyordu. Bakıyordu, körüklü otobüsler savrula savrula geçiyor, minibüsler homurduyor, kepenkler açılıyor, bakkal

süt kasalarını içeri alıyor, tüpçü kamyonuna tüp yüklüyor, mobilyacı naylonla kaplı kanapeyi, birkaç sandalyeyi dışarı çıkarıyor, hamamın bacasından beyaz bir duman yükseliyor, her şey gözlerinin önünde.

Selamünaleyküm, diyorlar, aleykümselam, diyorlar, küfür ediyorlar, bu da oluyor çünkü. Arabalarından iniyorlar, kapılarının arkasından birbirlerine bağırıyorlar, ellerini ileri ileri uzatarak. Kavga mı çıkacak acaba? Hayır, basıp gaza gidiyorlar. Manav halden yüklemiş kamyonetini geliyor, kasaları ne güzel yanar, büfenin önünde tekel birası kasaları, kuruyemişçi kavurma makinesini dışarı çıkarıyor, az kalsın ezilecekti çocuk, otobüs durağında toplaşmış bekliyorlar, sazcı da geldi işte dükkânını açmaya, vitrinin önünü kapatan dalı kesmiş, gece mi kesti, bir ambulans, herhalde Numune'nin, yoksa Doğumevi mi, lokantacı dolaba sütlaçları diziyor, pavyonun önündeki arabayı yıkayan Selim değil mi, Selim tabii, hortum çekmiş dışarı, bir kadın minibüse biniyor...

"Başka bir imkân yok." diye düşünüyordu minibüse binen kadın. Başka bir imkân yok. Düşüp bayılacak yine. Bir sabah minibüse binemeden, oto yıkamanın, kasabın veya tüpçünün önünde birden durup, elleriyle yüzünü kapatıp, "Ölüyorum, ölüyorum!" diye bağıracak herkesin ortasında, söylediğine en önce ve en çok kendisi inanarak düşüp bayılacak, dağınık dururken, habersiz dururken birden çevresine toplanacak olan insanların arasında, ortasında. Sonra onu kaldıracaklar, "İbni Sina yakın!" diyecekler, sonra bir süre ilaçlarla yaşayacak, bir bardak su ve mavili morlu kapsüller, pempe haplar, ötekiler, boşalmış kafasının içi bomboş olacak. Başka bir imkân yok, başka bir şey görünmüyor büfenin üzerindeki aynadan koltukların sehpaların ve yemek masasının daralttığı salonu seyrederken. Güneş almaz, misafir oturmaz. Yine delirecek yine ilaçlar. O zaman Mah-

mut rahatlayacak ve evdeki bütün böcekler, lavabonun içinde ölü gibi duran ama suyu açınca birden kaçan, oraya buraya, içini kaldıran o uzun antenleriyle.

Saç lastiği sıkıyordu, geriye itip gevşetti, saçları iki yandan alnına döküldü...

Dört aydır bakıcılığını yaptığı kadın neredeyse keldi. Ölsün diye beklediği (Ölsün diye, çünkü başka neyi bekler bu dünyada insan!) kadının kabuk bağlamış sivilcelerle dolu kafasını ve bu sivilceleri örtemeyen birkaç tutamdan ibaret beyaz saçını düşündü. Keşke düşünmeseydi.

Ölsün diye beklediği bu kadın ölürse kendisine haksızlık etmiş olacaktı. Büyük haksızlık. Her sabah sekizde onun için evden çıkıyor, bunun gibi bir minibüse binip İsmet Paşa Mahallesi'ne onun için gidiyor, orada video oynatan kahvelerde, küçücük berber dükkânlarında ve çorbacılarda iş bekleyen amelelerin önünden, kapısı açık bekâr odalarının önünden onun için geçiyor, girişi hep sidik kokan apartmana onun için giriyordu; takma dişlerini ters taktığında elini ağzına sokup çıkarmak, altını temizlemek, oturduğu yerden durup dururken düştüğünde kaldırmak ve gençliğinde çocuklarını koca bir leğenin içinde başlarına vura vura yıkayan bu kadını yıkamak için. Vücuduna değmeden, bulaşık eldiveniyle, sabun beziyle...

Kadın ağlıyordu yıkanırken, sonra birden gülmeye başlıyordu ama yine ağlar gibi. Yalnızca kemik, yalnızca damar ve deri olmuş o vücut o tabut elbisesi, tövbe ya Rabbi!

Öğle yemeğinden sonra kadın uyuyordu. O uyurken kaç defa banyodaki aynada, eteğini kaldırıp bacaklarına, kazağını sıyırıp kollarına bakmıştı: Sarkıyor mu etleri ya da şu mora çalan yeşil leke nedir dizinin biraz üzerindeki? Aklını kaçıracak...

Çocukları olmadığına göre (bu yüzden doktor doktor dolaşmış, bir sürü ilaç kullanmıştı), gençlik neye yarardı? Bu

geniş çatı, bu göğüsler bazen aynanın önünde acıtarak sıktığı, kendi cezası.

Mahmut da evde durmuyor artık. Hafta sonları hele, bağlasan durmuyor. Öğlene kadar ancak. Sonra kahveye ya da partiye. Bağlasan durmaz. Leş gibi sigara kokmuş geliyor akşam. Annesi "İçkisi yok ya sen ona bak." diyor. Sonra başlıyor kendi hikâyelerini anlatmaya, çoğu kocasının kemerini pantolonundan çıkarıp ikiye katlamasıyla ve komşuların yetişmesiyle biten hikâyeler. Ah anacığı, düğünden önce alnı terleye terleye gerdek gecesini anlatmıştı, o iş bitince silinsin diye oyalı bezler koymuştu çeyizine kat kat.

"Düşüp bayılacağım yine."

Minibüs durup kalktıkça midesi bulanıyordu. Şoför ayaktaki yolculara ışıkları geçene kadar eğilmelerini söyledi. Eğildiler. Birinin, kara kıvırcık saçlı genç bir adamın başı hemen burnunun dibine geldi. Adamın saçları çekirdekli kuru üzüm gibi kokuyordu, kuru üzümle dolu bir kavanoz gibi. Başını çevirdi, içi bir tuhaf kalkarak, sanki yaşlı kadını, yastığı yüzüne kapatıp boğacak ya da yıkarken başını tutup banyonun fayanslarına iki üç kere vuracak, içinde öyle bir his. Kadının yüzüne, boynuna, ellerine yayılmış o lekelerin zaten söylediği bir şeyi kendince tekrar edecek: Ölüyorsun, ölüyorsun pis moruk!

"Şunu uzatır mısınız!" diye tekrarladı sağ omzuna dokunan elin sahibi. Parayı alıp öne uzattı.

Banu, parayı şoföre verirken sordu: "Sizinkilerin haberi var mı?"

"Hiç söyler miyim!" dedi Nilay, "Bir arkadaşımın asker akrabasını ziyarete gittik. Olacak iş mi! Hiç söylenir mi! Bunu söylesem annem de ablam da hemen küser vallahi..."

"Canım ne var sanki, oturup konuşmuşsunuz..."

"Tamam da, onca erkeğin arasında ne işim var benim! Hem öyle bir bakıyorlar ki..."

Banu, "Böyle mi gittin yoksa!" diye sordu, Nilay'ın beyaz bluzuna bakarak.

Evet öyle gitmişti. Sevgi gelip mesai çıkışı kendisiyle Mamak'a gelip gelemeyeceğini sorduğunda hemen reddetmişti, ne işi vardı Mamak'ta! Fakat her zamanki gibi, Sevgi çabucak ikna etmişti. O da mesai bitmeden gidip tuvalette saçını taramış, rujunu tazelemiş, koltuk altlarını koklayıp deodoranını sıkmıştı bluzunun üzerinden.

Hoş bir kızdı. Herkes söylerdi bunu; annesi, ablası, eş dost, hatta bankaya gelen ve artık içlerinde güzel bir kadının kırıp dökeceği satıp savuracağı bir şey kalmamış yaşlı kadınlar ve erkekler... "Maşallah kızımıza, maşallah!" Bir de söyleyemeyenler vardı tabii! O, havale makbuzunu yazıcıya yerleştirirken ya da talimatlı hesaplar defterine bakmak için dolaba giderken nasıl bakıyorlardı kim bilir? Belki onu masaların, dönet sandalyelerin, bilgisayarların, yazıcıların, telefonların, defterlerin, kâğıtların arasından çekip çıkarmayı düşleyen romantik erkekler de olmuştu, Ayhan gibi mesela. Ayhan öyle birine benziyordu.

Evi arayıp annesine, Çıkrıkçılar Yokuşu'nda Sevgi için perdelik kumaş bakacaklarını söylemişti. Ziyaretine gittikleri çocuk, Emin, Sevgi'nin uzak bir akrabasıydı, Mersin'den. Birkaç sefer mesai saatinde arayıp Sevgi'yle uzun uzun konuşmuştu.

Altı buçuğa doğru varmışlardı, bir şey okulu yazıyordu kapıda. Sevgi, Emin'i ziyarete geldiklerini söyleyince, başlarına bir sürü asker üşüşmüş, sırıtarak "Kısa dönem mi?" diye sormuşlardı, yılışık, pis kokulu şeyler. "Ne bileyim!" demişti Sevgi, "Üniversite okuyanlar ne oluyorsa onlardan." Kimliklerini verip, piknik masalarına benzer masaların olduğu bahçede beklemeye başlamışlardı. Az sonra iki asker gelmişti yanlarına. Sevgi tanıyamamıştı Emin'i. Bir çığlık atmıştı, bankada bir tanıdığını görünce de çığlık atardı. Ha-

run Bey bir gün ikaz etmişti.

Emin'in yanında temiz yüzlü, sessiz bir çocuk vardı. "Bu Ayhan!" demişti Emin, "Bizim koğuştan." Hemen anlatmaya başlamıştı, ilk üç hafta göz açıp kapayana kadar geçmişti, cumaya yemin törenleri vardı. "O ne demek?" diye sormuştu, bir elini silaha bir elini arkadaşının beline koyarmışsın, bir yemin edermişsin, ancak o zaman asker olunurmuş. Şartlar çok ağırmış, ha bire eğitim yaptırıyorlarmış. Bir bölük komutanı varmış, yüzbaşı, adam çok sertmiş, bütün bölüğü eğitim alanında saatlerce süründürmüş. Toz toprak içinde kalmışlar. Kulakları yanmış kıpkırmızı olmuş, krem sürüyorlarmış. Bazılarının sesleri kısılmış. Neden? Bağırmaktan. Her şeyi bağırarak söylemek gerekiyormuş, yoksa azarı işitiyormuşsun. Özellikle tekmil verirken. "Tekmil ne demek?" diye sormuştu Sevgi gülerek. Anlatmıştı Emin. Nefes almadan konuşuyordu. İçtimalarda, komutanın karşısına, dur dur, içtima ne demek, gülmüşlerdi hep birlikte, Ayhan peki, evet o da gülmüştü, ama sessiz ve gidip gazozla kaymaklı bisküvi almıştı dördüne, Emin göğüs cebinin düğmesine iple bağlı metal bir düdük çıkarmıştı, bu da neydi Allah aşkına, onlar soruyor, Emin anlatıyordu. Yemekler çok kötüymüş, kahvaltıda bazen şehriye çorbası çıkıyormuş, pembe bir suyun içinde yüzen şehriyeler, bir gün sucuklu yumurta çıkmış, ama nasıl biliyor musunuz, şöyle kocaman çamaşır kazanı gibi bir kazanın içinde yumurtanın beyazı sümük gibi, ay çok iğrençsin Emin, Emin gülmüştü, peki ya Ayhan, evet o da gülmüştü ve çok güzeldi gülüşü, ama hiç konuşmuyordu bu çocuk, arada sırada Emin'i onaylamak için başını sallıyor ve ikisine bakıyordu, bir ona bir Sevgi'ye, güzel bakışlarla, öyle salyasını yutan köpek gibi değil, Emin demişti ki Ayhan sivil hayat denmesinden hoşlanmıyormuş, hayat bir tanedir diyormuş, Ayhan Emin'in omzuna vurmuştu, hafif kızarmıştı evet ve yine ona ve Sevgi'ye bakmıştı

evet, Sevgi televizyon seyredebiliyor musunuz diye sormuştu, sadece milli maçları, dünyadan haberleri yokmuş, yeni bir şarkıcı çıkıp çıkmadığını bile bilmiyorlarmış, askerlik bittikten sonra sivil hayatta zorlanacaklarmış, Sevgi'yi dürtüp saati göstermişti, yedi buçuğa geliyordu, kimliklerini alana kadar yanlarından ayrılmamıştı Ayhan ve Emin, sonra vedalaşmışlardı, bir iki adım atmışlardı ki Ayhan seslenmişti arkalarından, Nilay diye Sevgi diye, yanlarına gelmişti, bana neler verdiniz bilemezsiniz demişti, sonra koşarak Emin'in yanına gitmişti, çok hoşlanmıştı, içi titremişti, gerçekten ona ne vermişti ki acaba, ona ne verdiğini bilmiyordu, ne demek istediğini anlamamıştı ama çok hoşuna gitmişti, sen hiç konuşma hiç konuşma, sonra birden...

"Nilay kız iniyoruz!"

Çıkrıkçılar Yokuşu'nun başında indiler.

"Şule'ye ben ayrıca orlon aldım." dedi Banu, Nilay'ın koluna girip.

"Aaa Şule'ye gidiyoruz değil mi öğlen! Fatma ne aldı acaba, yarım mı Cumhuriyet mi?"

"Bugün gitmeden alacak, daha kambiyodakilerden para toplamamış."

Kaan geldiklerini görünce kapıyı açtı, içeri girerken bankamatikten para çeken adam gözlerini dikmiş...

İki kadına bakıyordu. İki genç kadın. Yaşları yirmi beş var, yok. Oysa anlamamıştı, bilememişti kendisininki kaç yaşında... Elli iki yaşında çıkmıştı, o da kaç seferden sonra kaçırmıştı ağzından. Çocuğu bile var.

Yusuf tiksintiye benzer bir şey duyuyordu. Kadın olduğu için değil de yaşlı olduğu için yumuşakmış meğer. Avukatlık bürosunda bu iş bu kadar olur. Gitmeyeceğine yemin ediyor sabahları, "Yeter lan artık! Ayıp lan artık!" diyor, ama sonra akşam oluyor, olan oluyor yani, yani APK'lı Suna. İptal. Kart iade. Kartını aldı.

"Para vermiyor." dedi arkasında bekleyen adama.

Caddeye çıkıp hızlı hızlı yürümeye başladı. Gardaki bankamatikten para çekebilirdi, daha yirmi beş dakikası var. Ama zaten bu mesele değil. Mesele başka. Oda karanlık olduğu için anlayamadı kadının yaşını. Mesele bu. Işığı kapatan da kendisi, o da ayrı mesele. Orada, floresan lambanın altında olmazdı ki, kadın girmeden hemen kapamıştı ışığı. Sonra içeride konuşmalar, kahkahalar, derken kapı açılmış, gelmişti ve eteğini çıkarmadan donunu çıkarmıştı, gömleğinin bir iki düğmesini çözmüştü. Deri kanapeye uzanmıştı. "Gel hadi aslanım!" İçine girince, içindeyken, kadının bir bacağını kaldırıp kanapenin üstüne atmasını beklemişti. Böyle yaparsa daha derine girerim, her şey daha iyi olur, bu iş böyle olur, zavallı bir kadın mı bu kötü yola düşmüş, yoksa düpedüz bir fahişe mi işini iyi bilen, göğüslerini açmayan, bacağını yukarı kaldırmayan, seni orospu, seni kaltak ve bir tren çelik köprüyü zangırdatıyor ve Sıhhiye Köprüsü'nün altından geçen arabaların uğultusu kulağına kadar geliyor, cam açık, köprünün altında erkekler belki köfte ekmek yiyorlardır, ayran içiyorlardır, bacağını yukarı kaldır, bacağını kaldır! Saçları sarı. Bir eliyle ensesini sıvazlayan, "Aslanım!" diyen bir fahişe mi bu kadın, değilse ne, ne? Kanapenin derisi, kendi teri ve kadının parfümü hep birlikte kokuyor.

Elli iki yaşında, çocuklu bir kadın. Bir cumartesi üçü birlikte Çiftlik'e gittiler. Oldu bütün bunlar. Geneleve gitmekten daha iyi mi? Suna'yı hayal etmekten daha mı iyi? APK'lı Suna... Hayır kimse bilmiyor! Bir tek kendisi biliyor, bir de dayanamayıp yazmıştı evrak kayıt defterine, o kadar.

Kalçaları ve bacakları yüzünden hoşlanıyordu Suna'dan. Ona bu kadınlıkları yüzünden iyi davranıyordu, kimseye davranmadığı kadar. Getirdiği evrakı kaydederken veya gelen evrakları teslim ederken halini hatırını soruyor ve sabırsızlanıyordu, bamyasını sızlatan o an gelsin diye, geri dö-

nüp bankodan uzaklaşırken kalçalarını ve bacaklarını görsün diye, görmek için sabırsızlanıyordu, kupkuru bir istekle, çopurlaşmış bir istekle.

Bir gün dayanamayıp evrak kayıt defterinin geçmiş sayfalardan birine yazmıştı: "S'yi yusyuvarlak kalçaları ve bacakları yüzünden..." Cer Dairesi'ne gelen 4182 kayıt no.lu evrakın satırına, kurşunkalemle, hem silik hem de yazısını değiştirmeye çalışarak, başka biri, mesela Cihan yazmış gibi.

Yaz sabahıydı, temmuz olabilir, ağustos değil, çaycı yeni çıkmıştı, kapıyı kapatacakken Suna girmişti içeri. Bacaklarını tam görememişti. Lacivert dar eteğinin göbeğinin hemen altında yaptığı bir iki hafif kırışıklığı görebilmişti. Öğleden önce çıkarılması gereken bir evrak uzatıp gitmişti. O giderken, Cihan'ın yokluğundan istifade, dirseklerinin üzerinde doğrulup daha fazlasını görebilmek için başını uzatmıştı Yusuf. Daha fazlasını, iki yana sallanan eteğinin altında yuvarlaklaşan kalçaların ve anlamını bir türlü çözemediği bir eğri olarak bileklerine inen, topuklu siyah ayakkabılarının içinde kaybolan bacakların daha fazlasını. Dizlerinin arkasındaki o belli belirsiz çizgileri parmaklarını diliyle ıslatıp silmeyi isteyerek. Bu bacakları bu kalçaları ve onları her gün iki sefer bankonun önüne kadar getiren sonra da götüren bu kadını silmek için dizlerinin arkasındaki o çizgilerden başlayarak, parmaklarını ıslatıp. Sonra bütün çizgileri beline kadar, boynuna kadar, kuruyunca tekrar yalayıp parmaklarını, tekrar mavi mürekkep lekeleriyle dolu parmaklarını... Dayanamamış, evrak defterinden rasgele bir sayfa açmış, yazmıştı. Bir cümle bile değil. Kocaman sarı sayfaları enine uzayan siyah ciltli defterlerden birinde birkaç kelime. Bankoya yaslanıp evrak alıp veren, sonra da giden Suna'nın kaydı, işte müdürüm burada!

Cihan izindeyken ya da odadan çıktığında, açıp okuyordu yazdıklarını, elinde kaygan bir sabun tutuyormuş gibi

oluyor ve fahişeyi çekiyordu canı, yüzü yanarken, ince bıyıkları titrerken çünkü elli iki yaşında, çocuğu bile var.

"Önüne baksana!"

Durup, "Ne bağırıyorsun lan!" diye horozlandı çarptığı adama. Adam da geri dönüp yanına geldi, alnını Yusuf'un alnına dayayacak kadar yaklaştırdı, tıslayarak konuşmaya başladı: "Sen ne diyorsun ulan, ne konuşuyorsun!"

"Tamam kardeşim, tamam, yapmayın!" diyerek etraftaki birkaç kişi araya girdi.

"Niye kavga ediyorlar ki!" diye söylendi kendi kendine, minibüsten inerken görmüştü iki kişinin dalaştığını. Herkes bağırıyor birbirine. O da bağırıyor, karısına bağırıyor (kadın altta kalmıyor tabii, hemen karşılık veriyor), bazen çocuklara da bağırıyor. Küçüğü düşünceli, onu düşünüyor, üzmemeye, sözünden çıkmamaya çalışıyor. Büyüğü annesine çekmiş. Gösteriş meraklısı. Umurunda bile değil kim ödüyor okul taksidini. Evde sabaha kadar kim proje çiziyor bu yaşında. Emekli bir adam. Bir de babasının giyimini beğenmiyor. Efendim bir mağazada ona çok yakışacağını düşündüğü bir gömlek görmüş! Ne demek şimdi bu?

Kendi kendine de bağırıyor, kim karışır! Deli derler, geçer giderler, acele bir işleri vardır muhakkak, belki kooperatif taksidinin, belki de üzerinde "Sayacınızı dış etkilerden koruyunuz." yazan bir su faturasının son günüdür. Uzun bir sıra vardır, vezneden merdivenlere kadar uzamış hatta bir alt kata kadar inmiştir. Neden? Çünkü bilgisayar arızalanmıştır. Merdivenlerin basamaklarına dizilmiş bekleyenler aralarında konuşmaya başlarlar. Geçen defa da böyle olmuştu, derler. Tabii zordur hayat.

"Zordur ama güzel olduğunu da görmüştüm ben gençliğimde."

Fakat bekârken yaşadığı hayat, yaptığı çapkınlıklar öyle hızlı koştular ki, şimdi bile, elli altı yaşında yani, ona ense-

sini seyretmek kalıyor o güzel günlerin. Bir şaplak atacak kadar bile yaklaşamıyor. Tabii yaşı müsait değil ve hayatın da kalmışsa biraz dibinde kalmıştır, işte o kadar!

İyi ama hayat bile bir kadına dönüştü, şimdi ne olacak? Tutkuyla sevdiği, bu sevginin karşılığında azalıp çoğalan ilgisine mazhar olduğu bir genç kadın. Yanında oturuyor, belki eli elinde. Sonra birden kalkıyor, siyah çerçeveli bir gözlük takıyor, gözlük çok yakışıyor, ama numarasız olduğundan kuşkulanıyor o. Her neyse canım, gözlüğü takıyor ve koltuğa oturup, bacak bacak üstüne atıp gazete okumaya başlıyor. Belden yukarısı gazetenin arkasında kalıyor. İnce, uzun parmaklarını görüyor manşetin üzerinde: "SABRIMIZ KALMADI." Onun da kalmadı. Kadına "Beni sevmiyorsun, biliyorum." diyor. Gazetenin üzerinden bakıp "Evet!" diyor ona kadın, kuru bir evet. Bu bir yenilgi. Toptan bir yenilgi. Yenildi ve bunun tuhaf hazzıyla dolu, hayat bu, mağlup olursun ve haz alırsın, aynı anda. Koynuna alır ve kovar. İkisinin de tadı aynıdır.

Boş versene! O gözlüklü güzel kadın orada gazete okuyadursun, kendisi nelerle uğraşıyor. Menopozda bir eş ve iki çocuk. Apartmandaki sorunlar var bir de. Park yeri yüzünden birbirlerine bir dolu laf söylüyorlar. Halbuki sırf park yeri için yönetici oldu. İki numara da egzoz dumanından şikâyetçi. Herkesin haklı olduğu ve gittikçe genişlediği bir apartman modeli geliştirmeli. Şu kalorifer işinin de peşini bırakmalı. Ne anlarlar otomatik kontrollü sistemlerden! Donsunlar hep birlikte. Üzülürse bir tek kapıcıya üzülür, üç çocukla hayat mücadelesi. Yağmur yağınca su basıyor dairelerini. Yazık vallahi.

Kafasını toparlayıp yapacağı işleri düşündü. Önce Vakıflar'a uğramaya karar verdi.

Sabun ve zeytin kokan dükkâna girdi. Metal raflarla iyice daralmış küçük dükkânın içinde şöyle bir dolaştı. Bal, evet

bir kiloluk. Pembe zeytin... "Pembe zeytin yok mu?"

"Haftaya gelecek ağabey." dedi kasadaki adam.

O zaman yeşil sabun, üç paket. Karısı bulaşıkları artık sabunla yıkıyor, daha sağlıklıymış. Sağlıktan ölecekler bir gün. Merhumu nasıl bilirdiniz? Çok sağlıklıydı!

Sonra Modern Çarşı'ya. Banyo perdesi. Eskisi yırtılmış ve küf bağlamış. Tamam. Sakın üzerinde geometrik şekiller olan bir şey almasınmış. Tamam. Açık renkli, çiçek desenli. Tamam dedik ya! Kendi kendisine konuşmak zorunda bıraktılar onu bu yaştan sonra. Baldızın çocuğu gibi. Tuvalete gittiğinde mutlaka konuşuyor kendi kendine. Sesi salona kadar geliyor. Dokuz yaşında. Çok yalnız bırakmışlar çocuğu evde. Ne zaman yalnız kalsa konuşmaya başlıyor, bir şeyler anlatıyor. Onu da çok yalnız bıraktılar. Bir eş ve iki çocuk, üçü birlikte hoop geri çekildiler. Çekilirken el çabukluğuyla yaşının yazılı olduğu tabelayı elli altı yaptılar. Hakem görmedi. Hakem var mı acaba? Kadri Ağabey karısından boşanmış, yaşına filan bakmadan, altmışında ama rahat. Demek ki dibinde biraz kalmış hayatın. Kadri Ağabey de el âlem ne der, demeden kaldırıp dikmiş kafasına, helal sana Kadri Ağabey! Delikanlı adammışsın.

İşlerini halledip, ellerinde torbalarla Heykel'in oraya geldiğinde, ortalığın ana baba günü olduğunu gördü. Bu kadar insanın arasından bu torbalarla eve ulaşamayacağından korktu bir an. Siren sesleri duydu. Dışkapı tarafından geliyordu.

"İşte yine geçiyorlar." dedi yüksek sesle.

Geçiyorlardı anonslarla, sirenlerle, parlak siyah renkli, siyah camlı makam otomobillerinin içinde, elli metrede bir sırtları yola dönük dizili polislerin arasından, kuş uçurtmayan bakışlarla kaldırımdaki insanlara bakan, kapıları açmaya ve silahlarına davranmaya hazır takım elbiseli korumaları taşıyan araçların, polis arabalarının eşliğinde.

O, bu konvoyun en arkasında, bir polis arabasının arka koltuğunda, bir elinde telsiz, diğer eliyle apış arasını kaşıyor ve önde oturan amirinin ensesine bakıyor.

Hızla geçiyorlar, "Kim geçiyor acaba, cumhurbaşkanı mı, başbakan mı, meclis başkanı mı, içişleri bakam mı yoksa vali mi, kim bu devlet büyüğü?" merakıyla şaşkın şaşkın bakan insanların, tenlerinde zehirli bir böcek geziniyormuşcasına irkilen insanların arasından. Bir an için yaptıkları, yapacakları işi unutarak bakıyorlar bu hızlı sürüngene. Saçı sakalına karışmış, yüzü isten kapkara bir adam fırlıyor aralarından ve konvoyu göstererek bağırıyor: "DURDURUN ŞUNLARI DURDURUN DURDURUN!" Çevresindeki insanlar, başlarına bir bela açabilir ne de olsa, uzaklaşıyor avaz avaz bağıran bu adamdan.

Mavi kırmızı ışıklar yana yandıra gidiyorlar hızla, koşsan yetişemezsin, bağırsan sesini duyuramazsm.

O, amirinin ensesine bakıyor. Şapkası saçını terletiyor ve ayın on beşini bekliyor, "Yarın yatacak maaşlar." Devletin görevlisi, devletin koruyucusu; neden korkuyorsa devlet, onca kalm yüksek duvarı, dikenli teli, nizamiyeli kapısı, demir parmaklıkları, gizli kameraları, metal dedektörleri var, ki ötünce ne yapacağını şaşırır insan, anahtardır ya da bozuk para, ben suçsuzum.

O, hafta sonu hanımını alıp gideceği sanat müziği programını düşünüyor. Bu kez bir davetiye ayarladı ona Mustafa. Önlerden bir yere oturup kameramanın eline de üç beş kuruş sıkıştırdı mı...

Kızılay Postanesi'nin önünden geçiyorlar. Göreve yeni başladığı zamanki olayı hatırlıyor. Üniversite öğrencilerini... Postanenin orada sıkıştırmışlardı. Telgraf çekmeye gelmişler. Ama yarmışlardı kordonu. Yardılar da ne oldu, Abdi İpekçi Parkı'nda siviller toplamıştı hepsini...

İşte devlet gidiyor. Siyah parlak makam otomobilleri,

azarlayıcı anonslar, döne döne yanan mavi kırmızı ışıklar, devlet gidiyor, hızlı bir sürüngen, korkutarak insanları, kutsal kitaplar nasıl korkutursa öyle.

Korkulan biri olmak hoşuna gidiyor. Bu uzun konvoyun en sonundaki arabada, arka koltukta, ayın on beşini beklerken, şu kaldırımlarda şaşkın bakan insanları, kendisininki gibi hayatları sürdürmeye çalışan insanları korkutacak gücü olduğunu, gücü ve telsizi, tabancası, üniforması olduğunu bilmek ve üniformasının yazlık ve kışlıkları olduğunu, iki yılda bir yenilendiğini bilmek hoşuna gidiyor. Enişteşinin polislikten neden ayrıldığını anlayamıyor. Gazi Mahallesi'nde bir elektrikçi dükkânı! Üniformalarını çıkarıp soluk lacivert önlük giymek ve bıyık bırakmak. Kışın kesmişti bıyığını, "Yanlış iş yaptık, yazın kesecektik asıl." demişti. Bu yaşına gelip ilk kez bıyık bırakınca bilemedi tabii.

Bulvarda ilerliyorlar, Bakanlık'ı, Meclis'i geçiyorlar. Kennedy Caddesi'ne giriyorlar. (Oradan sola dönülemez ki! Nasıl döndüler?) Konvoy duruyor ve fırlıyor amirinden önce, yerini alıyor.

Caddeye girmek isteyen araç sahiplerini Meclis Kavşağı'na "yönlendiriyor." "Giriş yasak!" diyor sürücülere. Orada devlet var çünkü, her yerde olduğu gibi orada da devlet var, oraya dönüş yok. Kırmızı plakalar, korumalar, telsizler, koşuşturmalar, kuş uçurtmayan bakışlar ve o, o, o şimdi birden geceki rüyasını hatırlıyor.

Denizlili Murat'ı görmüştü rüyasında, polis okulunun koridorlarına benzeyen bir koridorda karşılaşıyorlar, bir köşeden çıkıveriyor Murat, yalnızca kafası var ama! "Bu nasıl iş!" diyemeden konuşmaya başlıyorlar. Koridorda durup konuşuyorlar, onun alnını açık bırakan kısa kesilmiş siyah kıvırcık saçını, içinden kıllar fışkıran iri kulaklarını, sürme çekilmiş gibi duran gözlerini görüyor, ama boynundan aşağısını göremiyor ve işin doğrusu biraz da eğilerek konuşu-

yor onunla. Büyük, keskin bir bıçakla, yanlışlıkla kesilmiş boynundan herhalde, diye düşünüyor ve bir çıbanı kapatmak ister gibi iki yara bandıyla şöyle çaprazlama kapatılmış boynunu görüyor. Acaba kafasının içi irinle mi dolu? Ama Denizlili konuşuyor, hatta sırıtıyor. Sonra "Hadi eyvallah." deyip gidiyor. Bedensiz başı yuvarlanmıyor, normalde yuvarlanması gerekir, yok bu yürüyor...

Trafik polisinin bir sürücüyle tartıştığını duydu. Tartışmaya ne gerek var! Her şey çok açık değil mi? Arabaya yaklaştı, ellerini yarı açık cama koyup, "Bayan tartışmaya gerek yok, başbakanımız burada, açılış var. Buraya girmek yasak, hadi lütfen!"

"Açılışmış!" dedi Figen, direksiyonu sertçe çevirerek. "Kan kokuyordu ağzı, iğrenç!"

"Sen de niye ısrar ediyorsun, bilmiyor musun sanki bu adamları!" Arabaya bindiğinden beri ilk kez konuşuyordu. Figen, iyi ki de konuştu yani, diye geçirdi içinden.

Onlar da farkındalar ama söyleyemiyorlar, arka koltukta biri oturuyor olsaydı, şöyle sorardı kendi kendine ve üzerine vazife olmayarak: Neden hâlâ birlikteler ki? Aşk filan kalmamış ilişkilerinde. Daha doğrusu şöyle, heyecanları kılık değiştirmiş. Eskiden konuşmaktan sevişmekten heyecan duyarlardı, şimdi birbirlerine kızmaktan, haklı olduklarını hissedip birbirlerini azarlamaktan heyecan duyuyorlar ve yürüyerek bir yere gidecek olsalar, o da pek ender, Metin hızla ve burnundan soluyarak önden yürüyor, sırtıyla Figen'i cezalandırıyor, kim bilir ne için!

Sıkışık trafiğin içinde Bakanlık'a doğru yavaş yavaş ilerliyorlardı. Konuşmuyorlardı. Yolu bu kadar uzatmak canlarını iyice sıkmıştı. Ne işkence! Üstelik Figen gaz pedalından çok frene ve debriyaja basıyor ve Metin'in soluğundan içeriye yayılan kokuya sinirleniyordu. Camını sonuna kadar açtı. Metin oralı olmadı.

Kimse dayanamaz bu gerilime, kimse onların yanında olmak istemez şimdi. Tuncay olsaydı mesela şimdi arka koltukta, ne yapardı acaba? Saçma sapan şeylerden söz ederdi, sessiz kalmayı kaldıramazdı. Kapıyı açıp aşağı atlamak, "Bıktım sizden, ayrılın da kurtulun!" diye bağırmak varken, Figen'e, kazıya ne zaman gideceğini nereye gideceğini filan sorardı. Çok umursuyormuş gibi. Bir bakıma umursuyor. Figen kazıdayken Metin böyle uyuz olmuyor. "Erkekler dünyasına hoş geldin." diyor Tuncay. Çapkınlık filan değil sözünü ettiği, sadece şu: Metin ikide bir saatine bakmıyor, gittikleri her birahanede telefon sormuyor (halbuki tuvalet sorulur), ne yiyecekleri nerede yiyecekleri sorun olmuyor, garsona fazla bahşiş vermeleri sorun olmuyor, yemek kötü çıkarsa geğirip geçiyorlar, sorun olmuyor; öyle, garsonu çağır olmazsa lokantanın sahibini çağır, şikâyet et, yok!

Metin, vücudunu gecenin bittiğine bir türlü ikna edemiyordu, otomobillerin metalik, bulanık ırmağını seyrederken içi bulanıyor, dizleri bile ağrıyordu. Çok içmişlerdi.

Gerçekten çok içmişlerdi. Tarık'ın terfiini kutlamak için çalıştığı bankanın lokaline gitmişlerdi. Epey kalabalıktılar. Sevinç'le sevgilisi de gelmişti. Sevinç'i görünce Metin hemen içmeye başlamıştı. Figen, iyice eğilip omuzlarını masaya yaslamış, masanın karşı tarafında oturan çiftle sohbet ediyordu. Metin o çiftten nefret ediyordu. Aralarında hiç sorun yokmuş, her şey, bu arada yataktaki hayatları da, güllük gülistanlıkmış gibi davranıyorlardı. Halbuki adı gibi biliyordu Metin, öyle değildir, öyle olamaz. Adam gözlerini süze süze bakıyor, sürekli sırıtıyor ve hafta sonları yaptıkları "etkinliklerden" söz ediyordu, dağ yürüyüşleri, kasaba gezileri, yardım faaliyetleri... Figen'se, Metin'e kaşarlanmış tiyatro oyuncularını hatırlatan bir üslupla üniversitedeki sorunları anlatıyordu. Neymiş, asistan değil de sanki köleymiş, bilimsel araştırmanın b'si yokmuş, kazılarda milletin aklı uçkurundaymış, bak bak bak!

Metin, Figen'in bu hallerinden nefret ediyordu. Önemli bir kadın. Önemli yerlerde önemli tanıdıkları var, profesörler, yazarlar, hepsi. Tanınmış bir öğretim görevlisinden mi söz ediyor, Günay Bey değil, Günay, diyor. İllet oluyor buna Metin.

Bunları düşünürken dönüp Figen'e baktı. Alnı, burnu, ağzı her şeyi itiraf ediyor, Metin'i bir kez daha haklı çıkarıyordu. (Niye ayrılmıyor bunlar?)

Tuncay, Metin'in yanına oturmuştu ve belki de bu sorunlu çifte çok yakın oturmak zorunda kaldığı için, sürekli bir şeyler mırıldanarak, hızlı hızlı içiyordu. Yemeğin sonuna doğru masadaki biriyle kol kola girip, lokalin bahçesindeki fıskıyeli havuza gitmişler, ayakkabılarını çıkarıp, paçalarını sıvayıp, ayaklarını havuza sokmuşlardı, bir hayli gürültü patırtı çıkararak. Görevliler uyarmış, hava gerginleşmiş, masadakiler apar topar kalkmıştı. Tuncay'la o çocuk lokalin bahçe kapısına işemişti sonra, kadınlara aldırmıyorlardı. Hiç takmaz zaten kadınları Tuncay. Taksiyle eve dönerken üçü arkada oturmuştu. Tarık öndeydi. Tuncay ortalarına oturmuş, kollarını ikisinin omzuna atmıştı. Dili ağzında dolaşarak, onları ne çok sevdiğini söylüyordu durmadan. Metin, Figen'in "Al şu adamı yanımdan!" der gibi bakan gözlerini görüyor, hoşnutsuzluğunu belli etmek için üfler gibi verdiği soluklarını duyuyor, hem Figen'e hem de Tuncay'a kızıyordu. Taksiden inince Tuncay, Tarık'a da uzun uzun sarılmış, Tarık itmeye çalışmıştı onu, korku ve tiksintinin gerdiği kollarıyla. Metin çekip uzaklaştırmıştı Tuncay'ı, aynı anda hem dövmek hem de kucaklamak isteyerek. Figen, "Bizde mi kalacak?" diye sorunca (Siz soru der misiniz buna!), Metin Tuncay'ı alıp bir işkembeciye götürmüştü; şimdi Figen'in burnunu neredeyse camdan dışarı çıkarması bundan. Biraz ayılınca Tuncay konuşmaya başlamıştı. "Bu ilişki seni mahvediyor Metin. Tanınmayacak haldesin." Sus be sus!

Sabaha karşı dönmüştü eve. Biliyordu kendilerine ne ol-

duğunu: Düşüyorlardı, birbirlerine çelme taka taka o merdivenlerden, bir öpüşle, bir bakışla, incelikle teker teker çıktıkları basamaklardan, ah kafam ah kolum, düşüyor, yuvarlanıyorlardı, al sana bir tekme hayatımı mahvettin, iteyim şunu özgürlüğümü elimden aldı. Sırtındaki sivilceler iğrenç. Şu göbeğine biraz dikkat etse. Saçları dökülüyor, lavabo saç dolu. Markette kasa sırası için adamla kavga etti, inanılacak gibi değil. Külotunu çişten sapsarı olana kadar giyiyor, iyice pisleşti. Kendine durmadan ayakkabı alıyor. Pastırma...

Sonunda Tunus Caddesi'nde bir park yeri bulabildiler. Hemen bir çocuk yaklaştı yanlarına, Figen'in tartışmasına, "Giderken alırsın!" demesine fırsat vermeden parayı uzattı Metin. Bu kadın öldürecek onu.

Yürümeye başladılar.

"Ortopedik özürlüler yararına..."

Metin'in kartlara uzanan kolunu tutup, "Hayır! Hayır, almayacağız." dedi Figen.

Kart satan adam bir şey demeden karşı kaldırıma geçti.

"Ortopedik özürlüler için..."

Walkman'i kapatıp, anlamadım, der gibi başımı sallıyorum.

"Ortopedik özürlüler için kart almak ister misiniz?"

"Ne kadar?" diye soruyorum boş bulunarak, kötü biri olması için insanın hep kendinde olması gerekiyor. Fiyatını söylüyor, genç bir adam, iyi giyimli. Üzerinde fotoğrafı olan bir kimlik kartı gösteriyor, satışa yetkisi olduğunu belgeleyen bir kart. Buna da ne gerek var şimdi!

"Ben size dört tane vereyim." diyor.

"Hayır!" diyorum, kendime geliyorum, "Yalnızca bir tane alacağım, bir tane."

Parayı veriyorum, kartlar arasından renklerini beğendiğim bir tanesini seçiyorum. Gömleğimin cebine koyuyorum. "Vicdanım mısın pezevenk!" diye çıkışıyorum adama

içimden, "Vicdanımsan bu hakaret sana az bile!" Walkman'in düğmesine basıyorum.

Bazen yekpare bir öfke duyuyorum, kendisi de yekpare görünen hayata. Evet işte tam burada, bu saatte devam eden hayata. Bu kadar zıt şey nasıl bir araya gelmiş, birbirini bulmuş?

Hemen hatırlıyorum tabii, Nergis'in bir gündüz vakti beni arayışını. Öğleden önceydi, telefonun çalmasına hiç alışık olmadığım bir saat. Nergis'in sesi ağlamaklıydı, belki de ağlıyordu. "Herkes törene indi." dedi. Sustu, geriden bir bandonun sesi geliyordu. "Bahçede tören var." dedi. Bahçede, mayıs güneşinin altında marşlar çalan bir bando. "Ben inmek istemedim, odada yalnızım... Çok kederliyim Abidin. Kederden ölebilirim. O gün okuduğun şiir... Keşke her şey o şiirdeki gibi olsa, kirli çamaşırlarla sabunlar, diyorum Abidin, ayrı semtlerde..."

Kafam karmakarışıkkarmakarışık.

Galiba geçmişe bakmak geleceğe bakmaktan daha heyecanlı! Tüpün ne zaman bittiğini, üç kardeşten hangimizin termosifon için gazyağı almaya gittiğini, dondurmanın ilk çıktığı günü, annemin yaptığı yemeği, hangi dersten sınav olduğunu yazdığım o eski günlüklerim, kapının altından atılan, on yıl sonra nerede ve ne durumda olacağımı ayrıntısıyla anlatan bir mektuptan daha çok heyecanlandırır beni. Hatırlamak...

Bunları düşünürken, belleğin o sert süngeriyle ruhumu temizliyormuş gibi küçük daireler çiziyorum elimle havada, çünkü bir seyircim var. Yıllardır bıkmadan usanmadan seyrediyor beni. Ona kalırsa dünyanın en iyi oyuncusuyum. Ben de artık ne yapsam, bu seyircimin çok hoşuna giderdi kesin, diye düşünüyorum. Mesela tercüme bürosunda çalışırken bana geçici bir masa vermişlerdi ve çaycı Galip çay getirmişse, tam içecekken telefon çalmışsa, koltuğumu bi-

raz geriye itip, bacak bacak üstüne atıp, telefonda konuşurken çay içmekte üstüne olmayan biri gibi içerdim çayımı; ahizeyi kulağımla omzum arasına sıkıştırıp iki şekeri atar, hızlı hızlı karıştırır, kaşığı çıkarmadan bardağı elime alır, diğer elimle tabağı tutar ve büyük yudumlarla içerdim çayımı. Bardağın alt kısmını her yudumdan sonra tabağın kenarına sürter, kaşığın kaymasına işaretparmağımla engel olurdum... Seyircimin çok hoşuna gidiyordu kesin.

Bir gün o masanın çekmecelerinden birini açmıştım. Öyle biraz oyalanmak, dinlenmek için. Bir havaalanı elektrik tesisatı şartnamesini İngilizceye çevirmek pek sıkıcı bir işti. Bir bakayım şu çekmecede ne var, demiştim. Açtım. Tek bir kâğıt vardı. Beyaz bir kâğıt, üzerine kalın uçlu bir kurşunkalemle Borges'in "Anlar" şiiri yazılmıştı. Bu bir mucize, diye düşünmüştüm. Bu bir mucize ama senin de belanı verdi Allah, ta yukarıdan.

Bazı şeyler peşimi bırakmıyor. Geçen kış botlarımın bağını değiştirmek için girdiğim Kolej'in oradaki ayakkabı tamircisi... Adam bir çift yeni bağ ve düğüm olduğundan bir türlü çıkaramadığım eski bağları kesmem için bir falçete uzatmıştı bana, tezgâhın gerisinden. Tek parça çelikten yapılmış, sapı kararmış bu ağır falçeteyi elime alır almaz anlamıştım: Çok keskindi ve bu kadar keskin bir şey artık imkânı yok peşimi bırakmazdı benim. Eski bağları kazasız belasız kestim, ama aklıma geldikçe hâlâ ürperir iki yana sallarım başımı. Seyircim görmesin.

Kimi zaman öyle geliyor ki, hayatım boyunca katı hale geçemedim ben, durmadan masaların, koltukların, sehpaların altına ve yetişkinlerin ayaklarının dibine çöken, bereket versin havadan ağır bir gaz olarak yaşadım bunca yılı. Yirmi altı yılı. Ve bu yirmi altı yıl boyunca tek bir şeyi istedim, tek bir şeyin peşinden koştum, koş dedim ruhuma, koş alçak, koş pislik, o da koştu... Karşıma çıkan herkesin, kadın

erkek, çoluk çocuk, herkesin bana aşık olmasını istedim. İşte benim basit gerçeğim! Ama artık, içkili ve kalabalık bir akşam yemeği hayal ediyorum. Açık havada, çıplak ampullerin altında. Güzel şeyler yiyip içmişiz. Nefis bir yaz gecesi. Masada kalan son kişi ben olmak istiyorum. Eşlerin birlikte kalkmasını seyrediyorum sessizce. Sonra erkeklerden yemeğe yalnız gelmiş kadınları evlerine bırakmalarını rica ediyorum. Masada tek başıma kalmak istiyorum. Rüzgârla sallanan çıplak ampullerin altında. Ağustosböceklerini dinliyorum ve bir parça kuru ekmek atıyorum ağzıma.

"Tuhaf adamım ben!"

Kendisinden hep böyle söz eder Mustafa Amca. Bora'nın babası öldüğünde başsağlığı dilemeye gitmiştik. Mustafa Amca da oradaydı. Durup dururken topuğundaki nasırı ve bir kerpetenle o nasırı nasıl koparmaya çalıştığını anlatmıştı. Belki de durup dururken değildir. Yani evdeki o ağır havayı dağıtmak için anlatmış olabilir. Bak şimdi düşünüyorum bunu. Kardeşimle ben kendimizi tutamayıp gülmüştük, ama çok da utanmıştık.

Mustafa Amca gibi olmak istiyorum ben de. Kendimden başka biri gibi söz etmek istiyorum.

Kafam karmakarışıkkarmakarışık.

Koyun Pazarı Sokağı'nı tırmanan o ihtiyar... Kale'ye çıkıyordum, görmüştüm. Biraz göbeği olan, beyaz saçlı bir adamdı. Sırtında büyük bir çuval vardı, ağır bir şey olduğu belli oluyordu. Hırıltılar çıkararak, iki büklüm yürüyordu. Pantolonunun fermuarının açık olduğunu fark ettim, hem de sonuna kadar, iç çamaşırları görünüyordu. Her şey gün gibi ortadaydı: O yükü taşıması için fermuarının açık olması gerekiyor. Benim gibi genç birinin hiç ihtiyaç duymayacağı bir denge unsuru olarak ya da kim bilir belki de, az sonra yükün altında çatlayıp yere yığılacağının bir işareti, habercisi olarak.

Benim üzerimde de böyle işaretler vardır mutlaka. (Fer-

muarımı kontrol ediyorum hemen, kapalı!) Geçmiş yaşantılarımı, pişmanlıklarımı tekrar eden bir makineye dönüştüğümü ve artık ispat etmekten, göstermekten, kanıtlamaktan, beni güzel gösterecek aynalar aramaktan yorulduğumu belirten işaretler. Görüyorlar mı bütün bunları, anlıyorlar mı, diye dikkatle bakıyorum insanlara. Ama o kadar çoklar ki, onları insan olarak göremiyorum! Onlar da beni göremiyorlardır. Şehir böcekleriyiz biz.

Kulaklarım ağrıyor. Kulaklıkları çıkarıp walkman'i kapatıyorum. Bir serinlik hissediyorum. Hoşuma gidiyor bu. Sonra çevreme bakıyorum. Kumrular Sokağı'na gelmişim. Az ilerde bir döviz bürosu ve önünde uzun bir kuyruk, kuyruğun sonunda yedek subay kıyafeti içinde Burhan, benim sevgili dostum, en sondaki fakir uyak... Tereddütsüz veriyorum kararımı, görmezlikten gelerek geçip gidiyorum, iyi bir şey yaptığımı düşünüyorum.

İyi bir şey yaptım.

Tuhaf bir oyun oynuyor sanki insanlar. Birinin öyküsü sürüp giderken, bir hayat devam ederken, yanından geçen, oralarda bir yerde gezen bir başkasına, 'öteki' hayatlara ilişiyor gözümüz, gönlümüz. En derin, en gizli, hem de en sıradan öyküler bunlar. Öyküler örüldükçe sesler, görüntüler, hareketler, insanlık halleri çoğalıyor. Hiçbir ses, hiçbir görüntü bir diğerini örtmeden, boğmadan, birbirine ilişmeden... birbirine destek de olmadan.

Aynı zamanda bir Ankara romanı, bu... Sakarya Caddesi, Yüksel Caddesi, Tandoğan, Gar, Ulus, İsmetpaşa Mahallesi, Kale, Bahçeli, 1. Cadde, Kumrular, Tunus, Tunalı, Kuğulu Park, Güven Park, Gençlik Parkı... Hiçbir insanın sıradan olmadığını gösteren öyküleriyle, sıradan insanlar.

Okudukça, körelmiş olan tüm duyargalarınızın yeniden hassasiyet kazandığını fark ediyorsunuz. Buna seviniyorsunuz. Çok seviniyorsunuz. O sevinçle baktığınızda içiniz de sızlıyor, bu dünyada her şey niye "böyle", diye...

Şair elinden çıkma bir roman.

İLE
ÇAĞDAŞ TÜRKÇE
EDEBİYAT 90

ISBN 975-470-814-
9 789754 708141